

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ
ΔΕΙΦΟΡΙΑΣ – ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ
ΑΓΩΝΕΣ 2019, ΠΑΤΡΑ»**

ΔΡΙΒΕΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΟΓΚΑΝΟΒ ΑΙΜΙΛΙΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ

ΠΑΤΡΑ, 2019

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η ανάπτυξη αθλητικού τουρισμού σε προορισμούς με βάση τις αρχές της αειφορίας – Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες 2019, Πάτρα» εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης των σπουδών μας στο Πανεπιστήμιο Πατρών, στο τμήμα Διοίκησης Τουρισμού.

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες είναι μια νέα αθλητική διοργάνωση όπου συμμετέχουν χώρες της Μεσογείου. Μέσα από τα αθλήματα που διεξάγονται και προβάλλονται σε όλον τον κόσμο, προωθείται ο αθλητικός τουρισμός, μια από τις σημαντικότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Τη δεύτερη σε σειρά φιλοξενία τους αναλαμβάνει η πόλη της Πάτρας. Είναι μια πολύ σημαντική κίνηση δεδομένης της κρίσης που διανύει η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, καθώς έχει τη δυνατότητα να διαφημιστεί αλλά και να αποδείξει ότι είναι ικανή να ανταπεξέλθει στη φιλοξενία τόσο μεγάλων και σημαντικών διοργανώσεων. Για αυτούς τους λόγους, επιλέξαμε να ερευνήσουμε αυτό το θέμα στην πτυχιακή μας εργασία.

Η διαδικασία που ακολουθήσαμε ήταν αρχικά να παρουσιάσουμε την έννοια της αειφορίας και τους βασικούς πυλώνες της, ώστε να κατανοήσουμε πως μπορεί να συνδυαστεί με τον τουρισμό και συγκεκριμένα με τον αθλητικό τουρισμό. Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε τις σημαντικότερες αθλητικές διοργανώσεις που υπάρχουν, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τους Μεσογειακούς Αγώνες και τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Πιο συγκεκριμένα, εστίασαμε στη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων από την Πάτρα. Για την πλήρη και ολοκληρωμένη καταγραφή των πληροφοριών μας στηριχθήκαμε και σε μίνι συνεντεύξεις με ερωτήσεις σχετικά με όσα μας ενδιέφεραν να καταγράψουμε.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε κατά τη διάρκεια της διεκπεραίωσης της πτυχιακής μας, ήταν η έλλειψη σε άρθρα με στατιστικά στοιχεία για προηγούμενες διοργανώσεις Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων. Επιπρόσθετα, κατά τη διαδικασία των συνεντεύξεων με τους αρμόδιους για τη διεξαγωγή των Αγώνων, δεν υπήρχε η προσδοκώμενη θέληση και η επιθυμητή συνεργασία από πλευράς τους, αντιθέτως μας παρέπεμπαν στην επίσημη ιστοσελίδα που είχαν δημιουργήσει για τη διοργάνωση.

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας το κύριο αποτέλεσμα που αναμένουμε είναι να δούμε τα θετικά αποτελέσματα που μπορούν να προκύψουν μέσα από τη διοργάνωση ενός τέτοιου μεγάλου αθλητικού γεγονότος, τόσο στον τομέα του τουρισμού όσο και στην οικονομία της περιοχής της διοργανώτριας πόλης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει τη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ του αθλητικού τουρισμού και της αειφορίας. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στην αθλητική διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην οποία συμμετέχουν Εθνικές Ομάδες από χώρες που ανήκουν στη Μεσόγειο και συμμετέχουν σε αγωνίσματα τα οποία πραγματοποιούνται στη θάλασσα ή στην ακτή. Η Πεσκάρα της Ιταλίας που διοργάνωσε τους πρώτους Παράκτιους Αγώνες παρουσίασε μεγάλο ενδιαφέρον και για αυτόν το λόγο θεσμοθετήθηκαν σε Μεσογειακό Επίπεδο. Η Πάτρα θα φιλοξενήσει αυτό το μεγάλο αθλητικό γεγονός το καλοκαίρι του 2019 και μέσα από την εργασία μας θα παρουσιάσουμε όλα τα σημαντικά οφέλη που μπορούν να προκύψουν από αυτή τη διοργάνωση τόσο για την πόλη της Πάτρας όσο και για την ευρύτερη περιοχή της. Είναι μια ευκαιρία για την Πάτρα να αναδείξει τα χαρακτηριστικά που έχει, τα οποία μπορούν να προσελκύσουν τους τουρίστες να την επισκεφθούν, να αυξηθεί ο τουρισμός της και κατ' επέκταση να ωφεληθεί και η οικονομία της περιοχής, τόσο κατά τη περίοδο διεξαγωγής των Αγώνων όσο και μετέπειτα μέσα από τη προβολή της από αυτή τη μεγάλη διοργάνωση. Με τη βοήθεια μίνι συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε με τα αρμόδια άτομα τα οποία θέλησαν να αναλάβει η Πάτρα τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες και κίνησαν όλες τις απαραίτητες διαδικασίες, παρουσιάζουμε τα προσδοκώμενα οφέλη, τα στοιχεία που προέκυψαν σχετικά με το κόστος της διοργάνωσης και τη συμβολή της σε αθλητικές, πολιτιστικές και οικονομικές αλλαγές. Μέσα από τα ευρήματά μας προκύπτει ότι η Πάτρα σωστά επιλέχθηκε για την ανάληψη των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, καθώς ο προϋπολογισμός του κόστους φαίνεται να είναι μικρότερος από το όφελος που αναμένουν οι διοργανωτές.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αειφορία, Αθλητικός Τουρισμός, αθλητική διοργάνωση, Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, οικονομικές επιπτώσεις, ανάπτυξη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ Ο ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	10
1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	12
1.1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	13
1.1.2 Ο ΗΓΕΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	15
1.1.3 ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	16
1.2 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	19
1.2.1 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	23
2.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	23
2.2 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	25
2.2.1 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	27
2.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	28
2.3.1 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	30
2.3.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.....	35
3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	35
3.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΡΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	37
3.3 ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ.....	40
3.3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	41
3.3.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.....	45
4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΠΟ ΤΟ 2000 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ – ΑΠΤΗ ΚΑΙ ΜΗ ΑΠΤΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ.....	46
4.2 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ	54
5.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	54
5.2 ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ – ΠΕΣΚΑΡΑ, 2015.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ – ΠΑΤΡΑ, 2019.....	60
6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	60
6.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	63

6.3 ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	84

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον εποπτεύον καθηγητή μας κ. Παναγόπουλο Αλκιβιάδη, ο οποίος μας έδωσε τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουμε την πτυχιακή μας εργασία με θέμα «Η ανάπτυξη αθλητικού τουρισμού σε προορισμούς με βάση τις αρχές της αειφορίας – Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες 2019, Πάτρα» και μας διέθεσε από τον πολύτιμο χρόνο του όσες φορές τον χρειαστήκαμε. Μας καθοδήγησε και μας κατεύθυνε τόσο για τη διεξαγωγή της πτυχιακής μας εργασίας όσο και για να αποκτήσουμε γνώσεις τις οποίες δε γνωρίζαμε. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε γενικότερα όλους τους καθηγητές του τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων στο ΤΕΙ Πάτρας για τις γνώσεις που μας προσέφεραν όλα τα χρόνια των σπουδών μας.

Επίσης, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλα τα αρμόδια άτομα και τους υπεύθυνους οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνά μας μέσω συνεντεύξεων και μας έδωσαν τις πολύτιμες πληροφορίες που χρειαζόμασταν για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους δικούς μας ανθρώπους που ήταν κοντά μας καθ' όλη τη διάρκεια της διεξαγωγής της πτυχιακής μας εργασίας, μας κατανοούσαν και μας υποστήριζαν σε όλη μας την προσπάθεια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα το φαινόμενο του τουρισμού έχει παρουσιάσει μια αυξητική τάση η οποία είναι σταθερή, καθώς ο αριθμός των τουριστών που την επισκέπτονται έχει αυξηθεί. Ο τομέας του τουρισμού επομένως, αποτελεί μία βιομηχανία όπου πέρα από την κοινωνική πλευρά του, αντικείμενο μελέτης έχει γίνει και η οικονομική του διάσταση. Οι τουρίστες γνωρίζουν την επίδραση που έχει το φαινόμενο του τουρισμού στον οικονομικό τομέα, μέσα από την παραγωγή του εισοδήματος, από τα συναλλαγματικά κέρδη και από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Προκειμένου να προσεγγίσουν τουρίστες όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες του κόσμου και να εξαπλωθεί γεωγραφικά το φαινόμενο του τουρισμού γίνονται διάφορα κινήματα.

Ένας τρόπος μέσα από τον οποίο μπορεί μια πόλη να αποτελέσει μια επιλογή επίσκεψης για τους τουρίστες είναι να διαφημιστεί και να αναδείξει τα θετικά χαρακτηριστικά που έχει. Οι τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού, ελκύονται από διάφορες αθλητικές δραστηριότητες που μπορεί να έχει ένας προορισμός. Συνδυάζοντας όλα αυτά τα στοιχεία, εάν μια πόλη αναλάβει να διοργανώσει κάποια μεγάλη αθλητική διοργάνωση, όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, οι Μεσογειακοί Αγώνες ή οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες θα κατορθώσει να αναδειχθεί και να προσελκύσει τουρίστες, και μέσα από αυτό να αναπτυχθεί και οικονομικά. Η διοργάνωση των Παράκτιων Αγώνων στην Πάτρα το 2019 αποτελεί και το κύριο θέμα που εξετάζουμε στην παρούσα πτυχιακή εργασία. Αυτή η εξέταση είναι σημαντική, διότι πραγματοποιείται μια πλήρης καταγραφή των απαραίτητων διαδικασιών για τη διοργάνωση ενός τόσο σημαντικού αθλητικού γεγονότος και των θετικών ωφελειών που μπορεί να επιφέρει για την πόλη φιλοξενίας και την ευρύτερη περιοχή της. Αυτός είναι και ο στόχος της παρούσας εργασίας, να αναδείξουμε τα θετικά στοιχεία της ανάληψης μια μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης όπως είναι οι Παράκτιοι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι έννοιες της αειφόρου ανάπτυξης και του αειφόρου ή βιώσιμου τουρισμού. Όταν μιλάμε για αειφόρο ανάπτυξη, αναφερόμαστε σε μία ανάπτυξη η οποία θα καλύπτει τις ανάγκες που υπάρχουν στο σήμερα στον τομέα του τουρισμού, όμως δεν θα θέτει σε κίνδυνο τις ενδεχόμενες μελλοντικές ανάγκες. Η ραγδαία αύξηση του τουρισμού εκτός από οφέλη έχει επιφέρει και σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το οποίο αποτελεί έναν αποφασιστικό παράγοντα για να είναι βιώσιμοι οι τουριστικοί προορισμοί αλλά και οι τουριστικές επιχειρήσεις. Τα προβλήματα αυτά πρέπει να επιλυθούν και γενικότερα πρέπει να υπάρχει πρόληψη, προκειμένου να επιβιώσει το φαινόμενο του

τουρισμού μακροχρόνια. Η αειφόρος ανάπτυξη, λοιπόν, βασίζεται στις αρχές της υγιούς διαχείρισης των πόρων όλου του κόσμου και στην ισότητα τόσο του τρόπου με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν αυτοί οι πόροι όσο και του τρόπου με τον οποίο θα κατανεμηθούν τα οφέλη που προκύπτουν, και είναι ένα ζήτημα που αφορά τους πολίτες, το κράτος και τις επιχειρήσεις.

Στην Ελλάδα, μέσα από την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, υποβοηθήθηκε η ευαισθητοποίηση του φαινομένου του τουρισμού απέναντι στην αειφόρο ανάπτυξη και με αυτό θα ασχοληθούμε στο δεύτερο κεφάλαιο. Ο εναλλακτικός τουρισμός, όπως αναφέρουμε στην πρώτη ενότητα αυτού του κεφαλαίου, είναι μια μορφή τουρισμού η οποία δε σχετίζεται με την καταναλωτική συμπεριφορά των τουριστών ούτε με την επιλογή μαζικών προορισμών. Τον επιλέγουν όσοι τουρίστες θέλουν να επισκεφθούν έναν προορισμό που να είναι απομονωμένος και κοντά στη φύση. Υπάρχουν πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, όμως εμείς στην παρούσα εργασία και στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τον αθλητικό και τον θαλάσσιο τουρισμό, όπως επίσης και τις επιπτώσεις που επιφέρουν.

Στο τρίτο κεφάλαιο της πτυχιακής μας, κάνουμε μια ιστορική αναδρομή στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ξεκινάμε από το 776 π.Χ. όπου πρώτο διεξήχθησαν στην αρχαία Ολυμπία, τα ήθη και τα έθιμα που υπήρχαν. Στην επόμενη ενότητα συνεχίζουμε με τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες και με τις διοργανώτριες πόλεις, όπως επίσης και με τις επιπτώσεις που επιφέρουν στην οικονομία και στον τομέα του τουρισμού. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε μια άλλη μεγάλη αθλητική διοργάνωση, τους Μεσογειακούς Αγώνες, κάνουμε μια ιστορική αναδρομή από το 2000 έως σήμερα, την κληρονομιά που έχουν αφήσει και την ανάπτυξη που επιφέρουν.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες ξεκινώντας με μια θεωρητική προσέγγιση. Αναφέρουμε με λεπτομέρειες τι ακριβώς είναι αυτή η νέα αθλητική διοργάνωση που θεσμοθετήθηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων, μετά την επιτυχία που γνώρισε στην Πεσκάρα. Στην δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου, εστιάζουμε στη διοργάνωση της Πεσκάρα για τους πρώτους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες, παρουσιάζουμε τα οικονομικά στοιχεία που προέκυψαν από άρθρα σχετικά με αυτή τη διοργάνωση, το κόστος που χρειάστηκε, τις εγκαταστάσεις που ήταν απαραίτητο να κατασκευαστούν, τα αγωνίσματα και οι χώρες που έλαβαν μέρος και τέλος τα οφέλη που προέκυψαν μέσα από αυτή τη διοργάνωση.

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες που θα πραγματοποιηθούν το καλοκαίρι του 2019 στην Πάτρα παρουσιάζονται ξεχωριστά στο έκτο κεφάλαιο. Στην πρώτη ενότητα αναφέρουμε τη διαδικασία για τη δήλωση υποψηφιότητας που ακολούθησε η Πάτρα μέχρι το σημείο που επιλέχθηκε από την αρμόδια επιτροπή να είναι η πόλη που θα αναλάβει τους επόμενους παράκτιους. Έπιτα γίνεται μια σύντομη αναφορά στη μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαμε για να συλλέξουμε τις απαραίτητες πληροφορίες για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες που θα διεξαχθούν στην Πάτρα το καλοκαίρι του 2019 και τέλος παρουσιάζουμε στην τελευταία ενότητα του έκτου κεφαλαίου τα αποτελέσματα όπως προέκυψαν κατά τη διάρκεια των μίνι συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε με τους αρμόδιους αυτής της μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης.

Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο καταγράφουμε τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνά μας κατά τη διεξαγωγή της πτυχιακής μας εργασίας. Παρουσιάζουμε τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε και τα συνδυάσαμε με τη βιβλιογραφία που αναφέραμε στα προηγούμενα κεφάλαια. Κλείνοντας, καταδεικνύουμε τη χρησιμότητα της μελέτης μας για μελλοντικές έρευνες στο χώρο των αθλητικών διοργανώσεων που έχουν ως βασικό στόχο τους την ανάπτυξη του τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ Ο ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα ο αριθμός των τουριστών που την επισκέπτονται έχει αυξηθεί, καθώς επίσης και οι δαπάνες που πραγματοποιούν κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους. Το φαινόμενο του τουρισμού έχει παρουσιάσει μια αυξητική τάση η οποία είναι σταθερή και πλέον μπορούμε να πούμε πως αυτό το φαινόμενο αποτελεί μία βιομηχανία, όπου πέρα από την κοινωνική πλευρά του, αντικείμενο μελέτης έχει γίνει και η οικονομική του διάσταση (Κιλίπρης, 2009). Πιο συγκεκριμένα, τα τελευταία πάνω από 30 χρόνια έχουν τετραπλασιαστεί σχεδόν οι αφίξεις των τουριστών διεθνώς και έχει ενταθεί στις πιο ανεπτυγμένες και πιο εκβιομηχανισμένες χώρες ο εγχώριος τουρισμός. Τα κινήματα των τουριστών προκειμένου να προσεγγίσουν όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες του κόσμου έχουν γεωγραφικά εξαπλωθεί, καθώς γνωρίζουν την επίδραση που έχει το φαινόμενο του τουρισμού στον οικονομικό τομέα, μέσα από την παραγωγή του εισοδήματος, από τα συναλλαγματικά κέρδη και από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (Bird, 2005).

Μέσα σε αυτά τα 30 χρόνια, έγινε απόλυτα συνειδητό το ζήτημα τόσο της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, όσο και της κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας, και αναπτύχθηκε σημαντικά. Έγινε αναγνωρίσιμο από τις πιο πολλές κυβερνήσεις, από τις ενώσεις επαγγελματιών, από διεθνείς οργανισμούς με σκοπό την ανάπτυξη αλλά και από διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις, πως προκειμένου να επέλθει ανάπτυξη η οποία να μπορεί να δημιουργεί στους ενδιαφερομένους οφέλη, να μπορεί να επιλύει προβλήματα τα οποία είναι σοβαρά και επείγοντα όπως είναι η ακραία φτώχεια, και να μπορεί να διατηρεί τους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους που είναι πολύτιμοι, καθώς σε αυτούς στηρίζεται η ευημερία των ανθρώπων, θα πρέπει να υπάρχει αειφορία/βιωσιμότητα (Bird, 2005).

Το 2002, σύμφωνα με το δελτίο τύπου του Συνδέσμου Ελλήνων Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) αναδείχθηκε η μεγάλη σημασία που έχει το φαινόμενο του τουρισμού, καθώς και η σχέση του με το περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρθηκε πως το περιβάλλον έχει αποφασιστικό ρόλο στη βιωσιμότητα τόσο των τουριστικών προορισμών όσο και των τουριστικών επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη για μια τουριστική περιβαλλοντική πολιτική ώστε να υπάρχει το στοιχείο της πρόληψης και να επιλύονται τα προβλήματα που προκύπτουν όσον αφορά στην ανάπτυξη του τουρισμού. Είναι πολύ

σημαντικό να κατανοήσουν οι επιχειρήσεις πως μέσα από την προστασία του περιβάλλοντος θα επέλθει η μακροχρόνια επιβίωση του φαινομένου του τουρισμού, διαφορετικά θα μιλάμε μόνο για ένα βραχυπρόθεσμο κέρδος. Μέσα από την προστασία του περιβάλλοντος, η ικανοποίηση των επισκεπτών με σκοπό τον τουρισμό θα αυξηθεί, οι επιχειρήσεις θα εξασφαλίσουν την ευημερία τους και κατ' επέκταση θα επιταχύνουν την αειφόρο ανάπτυξη (Κιλιπίρης, 2009).

Η αρχή της αειφόρου ανάπτυξης απέκτησε μεγάλο ενδιαφέρον τόσο στην Ελλάδα όσο και σε όλον τον κόσμο. Συγκεκριμένα, το 1992 τέθηκαν οι βασικές αρχές της αειφορίας στη Βραζιλία με τη Σύνοδο για το Περιβάλλον καθώς και με την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών. Μέσα από αυτήν τη σύνοδο, προέκυψε ένα σχέδιο δράσης παγκόσμιο, η «Agenda 21», το οποίο το υπέγραψε και η Ελλάδα αλλά και οι υπόλοιπες χώρες που συμμετείχαν στη Σύνοδο. Η Μεγάλη Βρετανία ξεκίνησε επίσης από πολύ νωρίς το ενδιαφέρον της και ο προβληματισμός για το θέμα της αειφορίας ενισχύθηκε από διάφορες εκδόσεις. Συγκεκριμένα οι εκδόσεις «The Green Light: A Guide to Sustainable Tourism» και «Planning Policy Guidance Note: Tourism» είχαν στόχο μια ατζέντα δράσης σχετική με τη βιομηχανία του τουρισμού (Κιλιπίρης, 2009).

Στη Μεγάλη Βρετανία, όλες οι προσεγγίσεις που γινόντουσαν σχετικά με την ανάπτυξη του τουρισμού, εστίαζαν στην ανάπτυξη της αειφορίας και στον αειφόρο τουρισμό και έπρεπε να βρεθούν λύσεις για το πώς θα υλοποιηθούν και πως θα εφαρμοστούν οι αρχές της αειφορίας. Από τη μια πλευρά οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να υιοθετήσουν αυτές τις αρχές, από την άλλη δεν υπήρχε ο τρόπος ούτως ώστε να παρακινούνται. Όμως η κυβέρνηση της Μεγάλης Βρετανίας έκανε μεγάλη προσπάθεια, καθώς είχε αναγνωρίσει ποσό αναγκαία είναι η εφαρμογή των αρχών της αειφορίας (Κιλιπίρης, 2009).

Γίνεται φανερό πως αποτελεί πρωτεύον θέμα στην Ευρώπη η ανάπτυξη του τουρισμού με βάση τις αρχές της αειφορίας. Τα ζητήματα που τίθενται κατά καιρούς υπο μελέτη, αφορούν τα προβλήματα που προκαλούνται στην οικονομία, στον πολιτισμό και στο περιβάλλον. Τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και το ανθρωπογενές περιβάλλον, δηλαδή ο πολιτισμός μας, υπόκεινται σε πιέσεις από το φαινόμενο του τουρισμού. Στην Ελλάδα πιο συγκεκριμένα, μέσα από συνέδρια που έχουν γίνει έχει καταστεί ξεκάθαρο πως θα πρέπει να δημιουργηθεί μια στρατηγική ανάπτυξης η οποία να είναι ποιοτική, προκειμένου το φαινόμενο του τουρισμού να μπορέσει να συνυπάρξει με βάση τις αρχές που διέπουν ένα υγιές περιβάλλον και μια υγιή κοινωνία (Κιλιπίρης, 2009).

1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τον 21^ο αιώνα, τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν και σχετίζονται με την κοινωνία, με το περιβάλλον και με την οικονομία ήταν ποικίλα. Είναι φανερές οι κλιματικές αλλαγές που έχουν εμφανιστεί, καθώς και οι επιπτώσεις που έχουν επιφέρει, και μόνο μέσα από μια συλλογική προσπάθεια θα μπορέσουν αυτές οι επιπτώσεις να εξομαλυνθούν ή ακόμα καλύτερα να βρεθεί μια οριστική λύση (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Κρίθηκε απαραίτητο, επομένως, να δημιουργηθεί ένα μοντέλο ανάπτυξης που να συνδυάζει τη βιωσιμότητα τριών παραγόντων, του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν επιτυχώς τα όσα προβλήματα προκαλούνται. Υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις με επικρατέστερη αυτήν της αειφόρου ανάπτυξης (Κιλιπίρης, 2009), (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015)).

Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης έχει γίνει ευρέως αποδεκτή τα τελευταία χρόνια ως μια λύση για ένα μέλλον καλύτερο. Οι ρίζες, όμως της έννοιας αυτής βρίσκονται στη δεκαετία του 1980 (Bird, 2005). Από το 1980 και μετά, τα προβλήματα που εμφανίζονταν στο περιβάλλον λόγω του φαινομένου του τουρισμού γινόντουσαν ολοένα και πιο έντονα. Βασικός υπεύθυνος για τη μόλυνσή του ήταν οι βιομηχανίες. Τα προβλήματα έκαναν την εμφάνισή τους μέσα από την όξινη βροχή, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, τη μόλυνση των θαλασσών, την καταστροφή των δασών, την καταστροφή του στρώματος του όζοντος (Κιλιπίρης, 2009).

Από το 1972 εντοπίστηκε η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς μια έκθεση στη Ρώμη με τίτλο «Τα Όρια της Ανάπτυξης», προέβλεπε πως μέσα στα επόμενα εκατό χρόνια θα είχαν εξαντληθεί τα όρια της ανάπτυξης εάν οι δραστηριότητες στην οικονομία συνέχιζαν ως έχουν. Ακολούθησαν συνέδρια και συναντήσεις με αφορμή την έκθεση αυτήν και η έννοια της αειφορίας χρησιμοποιούταν ευρέως. Δόθηκαν πολλοί ορισμοί για την ανάπτυξη της αειφορίας, όμως αυτός που επικρατεί μέχρι και σήμερα ως πιο γνωστός είναι ο ορισμός του Brundtland. Σύμφωνα με τον Brundtland, η αναζωογόνηση της ανάπτυξης, η αλλαγή στην ποιότητα της ανάπτυξης, η ικανοποίηση των βασικών αναγκών, η σταθεροποίηση του πληθυσμού, η διατήρηση των φυσικών πόρων και ο εμπλουτισμός τους, ο επαναπροσανατολισμός της τεχνολογίας και ο έλεγχος των κινδύνων που ελλοχεύουν και

τέλος η διασύνδεση ανάμεσα στην οικονομία και στο περιβάλλον, αποτελούσαν τα βασικά στοιχεία για τις αρχές ανάπτυξης της αειφορίας (Κιλιπίρης, 2009).

Όταν μιλάμε για αειφόρο ανάπτυξη, αναφερόμαστε σε μία ανάπτυξη η οποία να μην θα καλύπτει τις ανάγκες που υπάρχουν στο σήμερα, όμως δεν θα τίθενται σε κίνδυνο οι μελλοντικές ανάγκες που θα προκύψουν (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Συνεπώς, η αειφόρος ανάπτυξη είναι η δημιουργία μιας καλύτερης ζωής για όλους τους ανθρώπους με τρόπους που θα είναι τόσο βιώσιμες στο μέλλον όσο και στο παρόν. Η αειφόρος ανάπτυξη, λοιπόν, βασίζεται στις αρχές υγιούς διαχείρισης των πόρων όλου του κόσμου και στην ισότητα τόσο του τρόπου με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν αυτοί οι πόροι όσο και του τρόπου με τον οποίο θα κατανεμηθούν τα οφέλη που προκύπτουν (Bird, 2005). Είναι ένα ζήτημα που αφορά τους πολίτες, όμως κατά κύριο λόγο αφορά το κράτος και τις επιχειρήσεις. Σκοπός της αειφορίας, είναι μέσα από την καλύτερη γνώση και κατανόηση, τα ανθρώπινα και τα φυσικά συστήματα να διαχειρίζονται με τον βέλτιστο τρόπο και να έχουν μια εξέλιξη μέσα στο χρόνο. Σε όλα αυτά συντελούν σε μεγάλο βαθμό οι καινοτομίες και η ικανότητα προσαρμογής που υπάρχει από το κάθε κράτος (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

1.1.1 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός βρίσκεται σε μια πολύ ξεχωριστή θέση όσον αφορά τη συμβολή του στην αειφόρο ανάπτυξη. Μέσα σε αυτήν την πρόκληση που επικρατεί στην εποχή μας, δεν μπορεί ο τομέας του τουρισμού να αδιαφορήσει. Πρώτα από όλα, ο τομέας του τουρισμού έχει έναν δυναμισμό, μια ανάπτυξη και συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην οικονομία της χώρας προορισμού. Ο τουρισμός, επίσης, είναι μια δραστηριότητα η οποία συνεπάγεται μια ιδιαίτερη σχέση ανάμεσα στους επισκέπτες, που είναι και οι καταναλωτές, στη βιομηχανία, στο περιβάλλον και στις τοπικές κοινότητες. Είναι μια σχέση η οποία προκύπτει επειδή ο επισκέπτης ταξιδεύει στον παραγωγό και στο προϊόν και οδηγεί σε τρεις σημαντικές και μοναδικές πτυχές της σχέσης μεταξύ του τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης, στην αλληλεπίδραση, στην ευαισθητοποίηση και στην εξάρτηση (Bird, 2005).

Μιλώντας για την αλληλεπίδραση, ο τουρισμός από τη φύση του είναι μια βιομηχανία για υπηρεσίες που βασίζεται στο να παρέχει μια εμπειρία με νέους τόπους και αυτό συνεπάγεται μια άμεση και έμμεση αλληλεπίδραση μεταξύ των επισκεπτών, των κοινοτήτων που τους υποδέχονται και του τοπικού περιβάλλοντός τους. Περνώντας στη δεύτερη πτυχή, την

ευαισθητοποίηση, ο τουρισμός κάνει τους επισκέπτες και τους οικοδεσπότες να συνειδητοποιούν τα ζητήματα του περιβάλλοντος και τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στα έθνη και στους πολιτισμούς πολύ περισσότερο. Επηρεάζονται, επομένως, οι στάσεις και οι ανησυχίες πάνω σε θέματα αειφορίας και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού αλλά και για όλη τη διάρκεια της ζωής των ανθρώπων. Τέλος, η τρίτη πτυχή είναι η εξάρτηση. Ο τομέας του τουρισμού βασίζεται στο μεγαλύτερο μέρος του στους επισκέπτες οι οποίοι επιδιώκουν να βιώσουν το περιβάλλον που θα επισκεφθούν άθικτο και καθαρό, να αντικρίσουν ελκυστικές φυσικές περιοχές, να γνωρίσουν αυθεντικές ιστορικές και πολιτιστικές παραδόσεις και να τους υποδεχθούν φιλόξενοι οικοδεσπότες με τους οποίους να έχουν μια καλή σχέση. Η βιομηχανία εξαρτάται από την ύπαρξη αυτών των χαρακτηριστικών. Αυτή η τόσο στενή και άμεση σχέση του τουρισμού με την αειφόρο ανάπτυξη, δημιουργεί μια ευαίσθητη κατάσταση στην οποία ο επισκέπτης μπορεί να είναι είτε βλαβερός για την αειφόρο ανάπτυξη είτε πολύ θετικός (Bird, 2005).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, έχει επικεντρώσει τις υπηρεσίες συμβουλευτικής και τεχνικής βοήθειας σε πολιτικές, κατευθυντήριες γραμμές, τεχνικές μανάτζμεντ και μέσα μέτρησης που επιτρέπουν κυβερνήσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, όπως είναι για παράδειγμα η βιομηχανία του τουρισμού, να ενσωματώνουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στις καθημερινές λειτουργίες τους τις αρχές της βιωσιμότητας. Κάθε εθνική ή τοπική κυβέρνηση, πρέπει να επιλέξει τις κατάλληλες πολιτικές και τα κατάλληλα εργαλεία σύμφωνα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις που υπάρχουν και αναλόγως τις συνθήκες που επικρατούν να προσαρμόζονται (Bird, 2005).

Ο τρόπος σκέψης ο οποίος επικρατεί εδώ και πολλά χρόνια, είναι πως η δύναμη της αγοράς του κόσμου οδηγείται από τις διαφορετικές ιδεολογίες που επικρατούν και μέσα από αυτές οι αποφάσεις που παρακινούνται είναι όσες σχετίζονται με χειροπιαστές ανάγκες και με προσωπικές φιλοδοξίες. Με αυτήν την λογική λειτουργεί και ο τομέας του τουρισμού, με αποτέλεσμα το περιβάλλον να καταστρέφεται (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Είναι συχνό το φαινόμενο μέσα από την καταστροφή της βιοποικιλότητας του περιβάλλοντος και γενικότερα από διάφορες επιπτώσεις σε αυτό, να επιτυγχάνεται η απόδοση μιας παραγωγής. Το φαινόμενο του τουρισμού είναι ιδιαίτερα αυξημένο σε περιοχές όπου επικρατεί η φυσική ομορφιά, παρόλο που η ποιότητά τους είναι σε κατάσταση παρακμής. Όμως, μέσα από τον τουρισμό έχουν προκληθεί οι καταστροφές σε αυτές τις περιοχές. Γενικότερα, όπως έχουμε καταστήσει κατανοητό και από τα προαναφερθέντα, το φαινόμενο

του τουρισμού είναι στενά συνδεδεμένο με το αν θα υπάρχει φυσικό, καθώς και ανθρώπινο περιβάλλον (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Οι υπεύθυνοι που χαράζουν την πολιτική που θα ακολουθήσουν, πρέπει να εξετάσουν τις θετικές και τις αρνητικές επιδράσεις που επιφέρει ο τουρισμός. Θα πρέπει να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο θα αναπτύξουν τη στρατηγική τους, καθώς και τα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουν προκειμένου τα θετικά αποτελέσματα του τομέα του τουρισμού να μεγιστοποιηθούν και οι αρνητικές επιπτώσεις του να ελαχιστοποιηθούν. Προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη, λοιπόν, θα πρέπει οι πολιτικές να λάβουν πλήρως υπόψη τους τις ευκαιρίες που προσφέρει το φαινόμενο του τουρισμού (Bird, 2005).

1.1.2 Ο ΗΓΕΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Όλοι όσοι ασχολούνται με το φαινόμενο του τουρισμού, έχουν ευθύνη για την ανάπτυξη της αειφορίας. Οι ίδιοι οι τουρίστες και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι υπεύθυνοι μέσα από τις ενέργειές τους για τις περισσότερες από τις επιπτώσεις του τουρισμού. Όμως, για να επέλθει η αειφόρος ανάπτυξη και να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στο φαινόμενο του τουρισμού, οι κυβερνήσεις είναι αυτές που θα πρέπει να αναλάβουν ηγετικό ρόλο. Πρώτα από όλα., η τουριστική βιομηχανία είναι κατακερματισμένη και είναι πολύ δύσκολο να κάνουν τη διαφορά οι ατομικές δράσεις τόσων πολλών και μικρών επιχειρήσεων, καθώς επίσης είναι δύσκολο και να υπάρχει ο απαραίτητος συντονισμός. Επιπλέον, η αειφορία σχετίζεται με περιοχές δημοσίου ενδιαφέροντος, δηλαδή τον αέρα, το νερό, τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά και τη ποιότητα της ζωής, και πολλοί από τους σχετικούς πόρους διαχειρίζονται από τις κυβερνήσεις. Ο τρίτος λόγος για τον οποίο οι κυβερνήσεις πρέπει να αναλάβουν ηγετικό ρόλο, είναι πως διαθέτουν πολλά από τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κάνουν μια διαφορά, όπως η εξουσία του να ρυθμίσουν και να προσφέρουν οικονομικά κίνητρα, όπως επίσης και τους πόρους και τα θεσμικά όργανα για να προωθήσουν και να διαδώσουν τις σωστές πρακτικές (Bird, 2005).

Οι κυβερνήσεις, λοιπόν, θα πρέπει να παρέχουν ένα περιβάλλον το οποίο να επιτρέπει και να ενθαρρύνει τόσο τον ιδιωτικό τομέα όσο και τους τουρίστες αλλά και όλους όσους ενδιαφέρονται να ανταποκρίνονται σε θέματα που αφορούν στην αειφορία. Για να επιτευχθεί με τον καλύτερο δυνατόν τρόπο, θα πρέπει να θεσπιστεί και να εφαρμοστεί μια σειρά από

πολιτικές για την ανάπτυξη του τουρισμού, καθώς και για τη διαχείρισή του, που να καταρτίζεται έπιτα από συνεννόηση με άλλους, που τοποθετούν στο κέντρο την αειφόρο ανάπτυξη. Οι αρχές της αειφόρου ανάπτυξης έδωσαν έμφαση την τοπική αποφασιστικότητα και στην εφαρμογή των δράσεων και των πολιτικών, κάτι το οποίο πρέπει να εντάσσεται σε ένα πλαίσιο εθνικής πολιτικής στήριξης (Bird, 2005).

1.1.3 ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η αειφορία είναι μια διαδικασία η οποία στηρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες ή σε τρεις διαστάσεις, στο περιβάλλον, στην κοινωνία και στην οικονομία. Πρόκειται για τρεις πυλώνες οι οποίοι αλληλεπιδρούν και αλληλοαναιρούνται μεταξύ τους. Μέσα από τον κατάλληλο συνδυασμό τους και με τη σωστή εφαρμογή, δημιουργείται μια βάση η οποία είναι σταθερή για ένα κόσμο βιώσιμο που μόνο οφέλη έχει να προσφέρει. Έχει να προσφέρει διατηρήσιμους φυσικούς πόρους, ένα προστατευμένο περιβάλλον, μια οικονομία που να μην πλήττεται και μία συνεχώς βελτιώσιμη και συντηρήσιμη ποιότητα ζωής για τους πολίτες (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Βλέποντας τους πυλώνες με μία λογική ιεράρχηση, διακρίνουμε πως πιο ψηλά στην ιεραρχία είναι το περιβάλλον, καθώς μακροπρόθεσμα ασκεί έλεγχο στον πυλώνα της κοινωνίας και της οικονομίας (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Το περιβάλλον, αποτελεί το μεγαλύτερο σύστημα. Περιέχει το ανθρώπινο σύστημα, του οποίου τα δυο κύρια συστήματα είναι το κοινωνικό σύστημα και το οικονομικό σύστημα. Για παράδειγμα, όταν έχουμε ένα έθνος μέσα στο οποίο ομάδες ανθρώπων από μία φυλή αποφασίσουν να δημιουργήσουν μια κυβέρνηση, προκειμένου να αυξήσουν την ευημερία τους γενικότερα δημιουργούν μια κοινωνική σύμβαση, η οποία συνδέει τα κοινωνικά συστήματα της ομάδας μαζί με τα οικονομικά. Για να φτάσει η παραγωγή του οικονομικού συστήματος στο μέγιστο σημείο του, το κοινωνικό σύστημα, δηλαδή οι άνθρωποι, συνεργάζονται με μία κεντρική κυβέρνηση (The Three Pillars of Sustainability, 2014).

Μέσα από την παραπάνω ματιά για το συνολικό σύστημα, γίνεται σαφές ότι ο πυλώνας της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας πρέπει να έχει πιο υψηλή προτεραιότητα, καθώς όσο πιο χαμηλή είναι η ικανότητα του περιβάλλοντος, τόσο πιο χαμηλό είναι και το αγαθό που παρέχει το κοινωνικό σύστημα και που μπορεί το οικονομικό σύστημα να παράγει (The Three Pillars of Sustainability, 2014).

Μέσα από την ποικιλομορφία που υπάρχει στις κοινωνίες γύρω μας, γίνεται προφανές πως οι προκλήσεις που υπάρχουν για την αειφόρο ανάπτυξη είναι πολύπλοκες. Οι πεπερασμένοι πόροι εξαντλούνται, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας χρησιμοποιούνται σε υπερβολικό βαθμό, υπάρχει το πρόβλημα της μόλυνσης, το φαινόμενο της ανισότητας και τέλος το φαινόμενο της υπο εξαφάνισης και της απώλειας (εδαφών, ειδών) (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Η αρχή για τους τρεις βασικούς πυλώνες της αειφορίας είναι πως για να επέλθει λύση στο πρόβλημα της αειφορίας θα πρέπει οι πυλώνες αυτοί, περιβάλλον, κοινωνία και οικονομία να είναι βιώσιμοι (thwink.org, 2014).

Μιλώντας για περιβαλλοντική βιωσιμότητα, τα θέματα που σχετίζονται ποικίλουν, καθώς εντείνονται από τη ρύπανση μέχρι και τον τρόπο διαχείρισης των πόρων της φύσης. Ουσιαστικά πρόκειται κυρίως για τη διατήρηση και για τη διαχείριση των πόρων που δεν είναι ανανεώσιμοι και που είναι πολύτιμοι για να υποστηρίξουν τη ζωή. Αναφερόμαστε στην ικανότητα να διατηρούνται τα ποσοστά από τη συγκομιδή των ανανεώσιμων πόρων, τα ποσοστά από τη δημιουργία ρύπανσης και τα ποσοστά από τη μη ανανεώσιμη εξάντληση των πόρων, κάτι το οποίο μπορεί να συνεχιστεί επ' αόριστον (thwink.org, 2014). Εάν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα το περιβάλλον καταφέρει να διατηρήσει πλήρως τόσο τη χρησιμότητά του όσο και τη λειτουργικότητά του, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα θα είναι επιτυχής. Από τη μια πλευρά, θα πρέπει να ενθαρρύνεται η ισορροπία του φυσικού περιβάλλοντος και από την άλλη να προωθούνται οι θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης. Στην περίπτωση που εμφανιστούν ενέργειες οι οποίες διαταράσσουν αυτήν την ισορροπία, θα πρέπει να περιοριστούν, όμως κατά βάση τέτοιου είδους ενέργειες πρέπει να αποφεύγονται. Όταν λαμβάνεται μια απόφαση για μια ενέργεια, θα πρέπει πρώτα από όλα να εξετάζονται οι επιπτώσεις που θα επιφέρει στο περιβάλλον. Γενικότερα, η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος σκοπεύει κυρίως στο να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις που προκαλούνται σε αυτό εξαιτίας των δραστηριοτήτων που κάνουν οι άνθρωποι, δηλαδή η ρύπανση του αέρα, της γης και του νερού, και στο να ενθαρρυνθεί κάθε προσπάθεια για διατήρηση και για αποκατάσταση στους οικοτόπους μας, διατήρηση της βιοποικιλότητας και της φυσικής ομορφιάς (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015), (Bird, 2005)).

Η κοινωνική βιωσιμότητα, είναι η ικανότητα που έχει ένα κοινωνικό σύστημα να λειτουργεί σε ένα καθορισμένο επίπεδο κοινωνικής ευημερίας απεριόριστα (thwink.org, 2014). Πρόκειται για τις αποφάσεις που πρέπει να παρθούν σχετικά με έργα τα οποία μπορούν να βελτιώσουν την κοινωνία. Μέσα από τη δικαιοσύνη ανάμεσα στις γενιές των ανθρώπων, για παράδειγμα, οι επόμενες γενιές θα δικαιούνται μια ποιότητα ζωής σαν αυτή των σημερινών

γενεών ή και ακόμα καλύτερη. Με τον όρο δικαιοσύνη, αναφερόμαστε σε πολλά θέματα, όπως στη νομοθεσία για το περιβάλλον, στα δικαιώματα που έχουν οι άνθρωποι σαν όντα αλλά και επάνω σε θέματα εργασίας, στην ισότητα που πρέπει να υπάρχει απέναντι σε θέματα υγείας (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Κοινωνική βιωσιμότητα σημαίνει ο σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για τις ίσες ευκαιρίες απέναντι σε όλους σε μια κοινωνία. Η δίκαιη κατανομή των παροχών είναι αυτή που απαιτείται, προκειμένου να αμβλυθεί η φτώχεια. Η έμφαση δίνεται στις τοπικές κοινωνίες, διατηρώντας και ενισχύοντας τα συστήματα που υποστηρίζουν τη ζωή τους, αναγνωρίζοντας και σεβόμενοι τις διαφορετικές κουλτούρες και αποφεύγοντας κάθε μορφή εκμετάλλευσης (Bird, 2005). Η κοινωνία αποτελεί με τη σειρά της έναν σημαντικό πυλώνα για την ανάπτυξη της αειφορίας, και αν δε ληφθούν υπόψη οι απαραίτητες ενέργειες, μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στην κατάρρευσή της (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Ο τρίτος και τελευταίος βασικός πυλώνας της αειφορίας είναι η οικονομία. Όταν μιλάμε για τη δυνατότητα να υποστηρίζεται ένα ορισμένο επίπεδο οικονομικής παραγωγής απεριόριστα, αναφερόμαστε στην οικονομική βιωσιμότητα (thwink.org, 2014). Σημαίνει τη δημιουργία της ευημερίας σε διαφορετικά επίπεδα της κοινωνίας και την αντιμετώπιση του αποτελεσματικού κόστους από τις οικονομικές δραστηριότητες (Bird, 2005). Σχετίζεται με τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν με τρόπο συνετό και μέσα από αυτές να δημιουργηθεί η οικονομική αξία. Όταν η οικονομική ανάπτυξη είναι η μόνη η οποία λαμβάνεται υπόψη, τότε δεν μπορεί να προωθηθεί η πραγματική βιωσιμότητα (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015). Ουσιαστικά, μιλώντας για οικονομική βιωσιμότητα πρόκειται για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και των δραστηριοτήτων και των ικανοτήτων τους να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα (Bird, 2005). Είναι σύνηθες οι επιχειρήσεις να στοχεύουν μόνο στο κέρδος. Παρόλα αυτά, έχει αποδειχθεί πως όταν οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν στα έργα τους τόσο την κοινωνική όσο και την περιβαλλοντική πλευρά, επέρχονται ευεργετικότερα αποτελέσματα. Μέσα από την προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, μέσα από την έρευνα και μέσα από την ενημέρωση του κοινού, η οικονομία μπορεί να είναι βιώσιμη. Επιπλέον, πολύ σημαντικό είναι να μειωθούν οι απερίσκεπτες δαπάνες, καθώς και να υπάρξουν επιδοτήσεις σε ότι αφορά την πράσινη ανάπτυξη (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός να εκτιμήσουμε πως, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, αυτοί οι τρεις βασικοί πυλώνες είναι αλληλοεξαρτώμενοι και μπορούν να είναι τόσο αμοιβαία ενισχυόμενες όσο και σε ανταγωνισμό. Το να επιτευχθεί η αειφόρος ανάπτυξη σημαίνει να επιτευχθεί η ισορροπία μεταξύ αυτών των πυλώνων (Bird, 2005). Εάν κάποιος από τους τρεις

βασικούς πυλώνες δε λειτουργεί σταθερά, η ανάπτυξη της αειφορίας που αποτελεί έναν συνδυασμό τους, δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική. Έστω και ένας από τους πυλώνες να είναι αδύναμος, το συνολικό σύστημα θα είναι μη βιώσιμο (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

1.2 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα τελευταία χρόνια, ο καταναλωτισμός είναι αυτός που έχει κυριαρχήσει στο φαινόμενο του τουρισμού. Οι επισκέπτες που θέλουν να επισκεφτούν μια περιοχή με σκοπό τον τουρισμό, σκέφτονται μόνο πως θα κατακτήσουν μια εμπειρία μοναδική, την πιο εντυπωσιακή, την πιο μεγάλη αλλά και φτηνή ταυτόχρονα. Δεν είναι εφικτό όμως, ένα φυσικό περιβάλλον, με την κουλτούρα του, το κοινωνικό του οικοσύστημα και το οικονομικό του οικοσύστημα να μπορεί να υποστηρίξει την ανάπτυξη μιας τέτοιας εμπειρίας. Δημιουργήθηκε, λοιπόν η ανάγκη να αναπτυχθεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού η οποία να μπορεί να διευθετήσει τέτοιου είδους προβλήματα που ήταν σημαντικά και αυτή η μορφή ήταν ο «βιώσιμος τουρισμός» ή αλλιώς αειφόρος τουρισμός (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Η αντίληψη πως ο τομέας του τουρισμού πρέπει να κατανοήσει την υποχρέωση που υπάρχει απέναντι στην κοινωνία και στις αξίες του πολιτισμού μας για πρακτικές που σχετίζονται με την ανάπτυξη της αειφορίας, οδήγησε στο να αναδειχθεί η έννοια του αειφόρου τουρισμού. Αυτή η μορφή του εναλλακτικού τουρισμού, λαμβάνει υπόψη τις συνέπειες που έχουν προκληθεί στο παρόν και που πρόκειται να προκληθούν μελλοντικά στην οικονομία, στην κοινωνία και στο περιβάλλον, και εκφράζει τις ανάγκες που υπάρχουν από την πλευρά των επισκεπτών, από τη πλευρά της βιομηχανίας και από την πλευρά της κοινωνίας και του περιβάλλοντος που υποδέχονται τους τουρίστες. Ουσιαστικά, λαμβάνει υπόψη την ισορροπία που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στους τρεις βασικούς πυλώνες της αειφόρου ανάπτυξης και για να το επιτύχει προσπαθεί να χρησιμοποιεί τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους (Γονιάδης & Λαμπρίδη, 2015).

Όπως υποδηλώνουν πολλοί σχολιαστές και ιδρύματα, αειφόρος τουρισμός είναι ένα ιδιαίτερο είδος τουρισμού που προσελκύει μια θέση αγοράς πιο ευαίσθητη στις επιπτώσεις προς το περιβάλλον και την κοινωνία, που εξυπηρετεί συγκεκριμένους τύπους προϊόντων και επιχειρηματιών. Για να μην υπάρξει καμία παρανόηση, πρέπει να τονίσουμε πως με τον όρο «αειφόρος τουρισμός», που σημαίνει τουρισμός ο οποίος βασίζεται στις αρχές της αειφορίας, αναφερόμαστε σε έναν θεμελιώδη στόχο, να καταστεί ο τουρισμός πιο βιώσιμος (Bird, 2005).

Με τον όρο «αιεφόρος τουρισμός», αναφερόμαστε στην κατάσταση του τουρισμού και όχι σε ένα είδος τουρισμού. Είναι ο τουρισμός ο οποίος λαμβάνει υπόψη σε πλήρη βαθμό τόσο τις τρέχουσες όσο και τις μελλοντικές επιπτώσεις του στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον και που ανταποκρίνεται στις ανάγκες που έχουν οι επισκέπτες, οι βιομηχανίες, το περιβάλλον και οι κοινότητες υποδοχής. Το να είναι, λοιπόν, βιώσιμος ο τουρισμός, σημαίνει να λαμβάνονται υπόψη όλες αυτές οι επιπτώσεις και οι ανάγκες στο σχεδιασμό, στην ανάπτυξη και στη λειτουργία του τουρισμού. Είναι μια διαδικασία συνεχούς βελτίωσης που ισχύει για τον τουρισμό σε πόλεις, σε θέατρα, σε αγροτικές περιοχές, σε παράκτιες, σε προστατευόμενες και σε βουνά. Η διαδικασία της αιεφορίας του τουρισμού μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις μορφές επιχειρηματικού τουρισμού και τουρισμού αναψυχής (Bird, 2005).

Όλες οι μορφές τουρισμού, λοιπόν, θα πρέπει να είναι βιώσιμες και να μην αποτελεί ο βιώσιμος τουρισμός μια ξεχωριστή μορφή εναλλακτικού τουρισμού. Το να είναι βιώσιμος ο τουρισμός, δεν αφορά μόνο στον έλεγχο των αρνητικών επιπτώσεων που επιφέρει η βιομηχανία ούτε στη διαχείρισή τους. Το φαινόμενο του τουρισμού, μπορεί μέσα από το χαρακτηρισμό της βιωσιμότητας να ωφλήσει τις τοπικές κοινωνίες οικονομικά και κοινωνικά, καθώς και να ευαισθητοποιήσει τους επισκέπτες προς τη διατήρηση του περιβάλλοντος (Bird, 2005).

Ο βιώσιμος τουρισμός, μπορεί να ωφλήσει πολλά και διαφορετικά συμφέροντα. Πρώτα απ' όλα, οι τουριστικές επιχειρήσεις να μην επιδιώκουν ένα μακροπρόθεσμο κέρδος, όμως πρέπει να ανησυχούν για την εικόνα τους σαν εταιρία, για τη σχέση που έχουν με το προσωπικό τους και για την επίδραση που ασκούν στο περιβάλλον. Οι τοπικές κοινότητες, επίσης να επιδιώκουν να αυξήσουν την ευημερία τους χωρίς να εκμεταλλευτούν και χωρίς να βλάψουν τη ποιότητα της ζωής τους. Οι περιβαλλοντολόγοι, αποτελούν μια πηγή που είναι πολύτιμη για τη διατήρηση του εισοδήματος, όμως ανησυχούν για τις επιβλαβείς επιπτώσεις που επιφέρει το φαινόμενο του τουρισμού. Τέλος, οι τουρίστες αναζητούν μια εμπειρία υψηλής ποιότητας σε περιβάλλοντα που να είναι ελκυστικά και ασφαλή και γίνονται ολοένα και πιο ευαισθητοποιημένοι από τις επιπτώσεις που επιφέρει το ταξίδι τους. Τα κίνητρα από όλα αυτά τα ενδιαφέροντα και οι διαφορετικές θέσεις που αναφέραμε, πρέπει να αναγνωριστούν από τις κυβερνήσεις και να αναζητήσουν έναν πιο βιώσιμο τουρισμό, με σκοπό των επίτευξη των κοινών τους στόχων (Bird, 2005).

Είναι επομένως κατανοητό, πως δεν υπάρχει μία λύση για όλα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της βιωσιμότητας στην ανάπτυξη του τουρισμού. Το βασικό παγκόσμιο μήνυμα που πρέπει να υπογραμμίσουμε, είναι πως για να επιτευχθεί ένας περισσότερο βιώσιμος τουρισμός, είναι ζωτικής σημασίας να συνεργαστούν όλοι όσοι είναι ενδιαφερόμενοι, είτε βρίσκονται μέσα στη κυβέρνηση είτε έξω από αυτήν. Οι κυβερνήσεις, οι δημόσιες αρχές, οι ιδιωτικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, έχουν συμφέρον να εξασφαλίσουν μια μακροπρόθεσμη επιτυχία για τον τομέα του τουρισμού, και κυρίως ένα ευρύ φάσμα για τις τουριστικές επιχειρήσεις (Bird, 2005).

Σε ορισμένες χώρες η έννοια του αειφόρου τουρισμού έχει συνδυαστεί με τη χρήση του όρου «οικοτουρισμός» ως έννοια ίδια με τον «αειφόρο τουρισμό». Πράγματι οικοτουρισμός αγκαλιάζει της αρχές της αειφορίας, αλλά αναφέρεται ρητά σε ένα εξειδικευμένο προϊόν. Πρόκειται για τουρισμό σε φυσικές περιοχές που συνήθως περιλαμβάνει κάποια μορφή ερμηνευτικής εμπειρίας της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και οργανώνεται συνήθως σε μικρές ομάδες (Bird, 2005).

1.2.1 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού και οι πρακτικές διαχείρισης, ισχύουν για όλες τις μορφές τουρισμού σε όλους τους τύπους προορισμών, συμπεριλαμβανομένου του μαζικού τουρισμού και τα διάφορα τουριστικά τμήματα. Οι αρχές της αειφορίας αναφέρονται στις περιβαλλοντικές, στις οικονομικές και κοινωνικό-πολιτιστικές πτυχές της ανάπτυξης του τουρισμού και θα πρέπει να υπάρχει μια κατάλληλη ισορροπία μεταξύ αυτών των τριών διαστάσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί μια μακροπρόθεσμη αειφορία (Bird, 2005).

Ο αειφόρος τουρισμός θα πρέπει πρώτα από όλα να χρησιμοποιεί τους πόρους του περιβάλλοντος με βέλτιστο τρόπο, καθώς οι πόροι είναι το βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη του τουρισμού, για τη διατήρηση των βασικών οικολογικών διαδικασιών και για την παροχή βοήθειας προκειμένου να διατηρηθούν οι φυσικοί πόροι και η βιοποικιλότητα. Θα πρέπει να σέβεται την κοινωνικό-πολιτισμική αυθεντικότητα που έχουν οι κοινότητες υποδοχής, να διατηρούν ζωντανή την πολιτιστική κληρονομιά και τις παραδοσιακές αξίες και να συμβάλλουν στη διαπολιτισμική κατανόηση και ανοχή. Συνεχίζοντας, ο αειφόρος τουρισμός θα πρέπει να διασφαλίσει τις βιώσιμες, μακροπρόθεσμες οικονομικές δραστηριότητες,

παρέχοντας κοινωνικά και οικονομικά οφέλη σε όλους όσους ενδιαφέρονται, συμπεριλαμβανομένης της σταθερής απασχόλησης και των ευκαιριών εσόδων-εισοδήματος και των κοινωνικών υπηρεσιών στις κοινότητες υποδοχής, και να συμβάλλουν στην άμβλυνση της φτώχειας (Bird, 2005).

Είναι απαιτητικό για τον αειφόρο τουρισμό να ενημερώνονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι, όπως επίσης και η ισχυρή πολιτική ηγεσία να εξασφαλίζει την ευρεία συμμετοχή και συναίνεση. Για να επιτευχθεί ο αειφόρος τουρισμός απαιτείται να παρακολουθούνται συνέχεια οι επιπτώσεις και όταν κρίνεται απαραίτητο να εισάγονται τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης ή και διόρθωσης, καθώς ο τουρισμός δεν μπορεί να είναι ποτέ απόλυτα βιώσιμος. Η ανάπτυξη του αειφόρου τουρισμού είναι μια συνεχής διαδικασία βελτίωσης. Ο αειφόρος τουρισμός μπορεί επίσης να διατηρήσει την ικανοποίηση των τουριστών σε ένα υψηλό επίπεδο και να τους εξασφαλίσει μια σημαντική εμπειρία αυξάνοντας την ευαισθητοποίησή τους σε θέματα που είναι σχετικά με την αειφορία και προωθώντας μεταξύ τους πρακτικές με σκοπό τον αειφόρο τουρισμό (Bird, 2005).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ: Η ΜΟΡΦΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην Ελλάδα, η ευαισθητοποίηση του φαινομένου του τουρισμού απέναντι στην αειφόρο ανάπτυξη, υποβοηθήθηκε μέσα από την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Όταν αναφερόμαστε στον όρο «εναλλακτικός τουρισμός» πρόκειται για μια μορφή τουρισμού η οποία δε σχετίζεται με την καταναλωτική συμπεριφορά του τουρισμού ούτε με την επιλογή μαζικών προορισμών. Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού την οποία επιλέγουν όσοι τουρίστες θέλουν να επισκεφθούν έναν προορισμό που να είναι απομονωμένος και κοντά στη φύση. Αυτή η μορφή τουρισμού επιδιώκει να αντιστρέψει την τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια για τον μαζικό τουρισμό και να εδραιώσει τις προσωπικές σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στους τουρίστες που επισκέπτονται μια περιοχή και τους οικοδεσπότες του εκάστοτε τόπου (Cohen, 2014).

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού διαφορετική από τον μαζικό τουρισμό με τον οποίο ταυτίζεται το μεγαλύτερο ποσοστό των τουριστών και επιλέγεται από τουρίστες οι οποίοι θέλουν έναν διαφορετικό τρόπο για τις διακοπές τους (Διακομιχάλης, 2009). Είναι μια μοντέρνα ιδέα που μπορεί να επιλεγεί από όσους τουρίστες έχουν δυσαρεστηθεί από τη φύση του μαζικού τουρισμού και κυρίως από τους νέους τουρίστες οι οποίοι θέλουν να απορρίψουν τον συμβατικό τουρισμό που υπήρχε μέχρι τώρα. Μέσα από αυτήν την ιδέα, εμφανίστηκαν τουριστικά πρακτορεία αλλά και διάφορα έργα μη εμπορικά τα οποία μπορούν να προσφέρουν μια ποικιλία ταξιδιών εναλλακτικής μορφής. Την εμφάνισή τους έκαναν και οδηγοί στην ταξιδιωτική αγορά και η ιδέα για την εναλλακτική μορφή τουρισμού συζητήθηκε σε ένα ειδικό διεθνές εργαστήριο (Cohen, 2014).

Η πηγή από την οποία προήλθε η ιδέα του εναλλακτικού τουρισμού βασίζεται σε δυο σύγχρονες ιδεολογικές ανησυχίες. Η πρώτη ανησυχία αφορά στην απόρριψη της μορφής του μαζικού καταναλωτισμού και η δεύτερη ανησυχία αφορά στον αντίκτυπο που προκαλείται στο σύγχρονο βιομηχανικό κόσμο και στις κοινωνίες του Τρίτου Κόσμου. Αυτές οι δύο ανησυχίες προκαλούν προβλήματα στον συμβατικό τουρισμό με αποτέλεσμα να επικρίνεται. Όσον αφορά την πρώτη ανησυχία, σε αντίθεση με τους τουρίστες που επιλέγουν τον συμβατικό τουρισμό, όσοι επιλέγουν την εναλλακτική μορφή ταξιδεύουν με σκοπό να αναζητήσουν αυθεντικές εμπειρίες, αποφεύγουν τα δρομολόγια, τις εγκαταστάσεις και τα

αξιοθέατα που προσφέρουν τα πρακτορεία τουρισμού και να ταξιδεύουν με αυθορμητισμό και όχι σε πεπατημένες διαδρομές προκειμένου να αποκτήσουν προσωπικές επαφές με τους ντόπιους. Από την άλλη πλευρά, όσων αφορά στη δεύτερη ανησυχία, ο μαζικός τουρισμός είναι μια μορφή που προωθήθηκε μέσα από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύονταν ανθρώπους και πολιτισμούς προκειμένου να ικανοποιηθούν οι απολαύσεις των τουριστών και κατ' επέκταση να αποκομίσουν κέρδη οι επιχειρήσεις. Τα τοπικά έθιμα γίνονται προϊόν εμπορευματοποίησης και οι άνθρωποι προϊόν εκμετάλλευσης. Οι δυο κύριες συνέπειες, επομένως, που προκύπτουν από τη διεύθυνση του μαζικού τουρισμού και τον έκαναν ένα ανεπιθύμητο φαινόμενο είναι η οικονομική εκμετάλλευση και η «ρύπανση» του πολιτισμού (Cohen, 2014).

Η μορφή του εναλλακτικού τουρισμού ήρθε μέσα από την αναζήτηση μιας λύσης προκειμένου να μην απορριφθεί εντελώς το φαινόμενο του τουρισμού εξαιτίας των συνεπειών που δημιουργεί. Αποτέλεσε μια λύση η οποία συνδυάζει και τη διασφάλιση μιας εμπειρίας για τους τουρίστες που ταξιδεύουν αλλά συμβάλει και στο να υπάρχει αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των ανθρώπων, να προλαμβάνουν τη μη υποβάθμιση του πολιτισμού και του περιβάλλοντος και περισσότερο από όλα να είναι μια λύση η οποία δε θα εκμεταλλεύεται και δε θα εξαθλιώνει τον τοπικό πληθυσμό (Cohen, 2014).

Στην τουριστική ζήτηση, στον τρόπο οργάνωσης ενός ταξιδιού και στη φιλοσοφία που κρύβει υπάρχουν πολλές και διαφορετικές πλευρές. Αναλόγως την κάθε περίπτωση υπάρχει και η αντιστοιχεί μορφή εναλλακτικού τουρισμού που μπορεί να επιλεγεί. Τα πρώτα χρόνια που εμφανίστηκε ο εναλλακτικός τουρισμός δημιουργήθηκαν κάποιες μορφές του και στη συνέχεια αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν. Σκοπός όλων των μορφών ήταν να εξαλειφθούν οι επιπτώσεις που προαναφέραμε ότι προήλθαν από το συμβατικό τουρισμό (Σφακιανάκης, 2000). Σε κάποιες περιοχές οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού αναπτύχθηκαν με εντυπωσιακό τρόπο, καθώς οι υπηρεσίες και οι υποδομές που υπήρχαν εξυπηρετούσαν πλήρως τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Συγκεκριμένα, για να δομηθεί σωστά ο εναλλακτικός τουρισμός και κατ' επέκταση οι μορφές του, θα πρέπει να προστατεύεται το περιβάλλον του τόπου προορισμού, ο πολιτισμός του, οι τουρίστες να βιώσουν ένα ταξίδι αναψυχής και να συμμετέχουν ενεργά στις παρεχόμενες δραστηριότητες και ο προορισμός να επωφεληθεί οικονομικά (Βαρβαρέσσος, 2007).

Μέσα από τις διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού αναπτύσσονται οι κατάλληλες δραστηριότητες μέσα από τις οποίες οι τουρίστες προσελκύονται, θέλουν να γνωρίσουν

καινούριους πολιτισμούς, καινούρια περιβάλλοντα, να αποκτήσουν διαπροσωπικές σχέσεις με τον τοπικό πληθυσμό και να γνωρίσουν τα ήθη και τα έθιμά του. Μέσα από τον τουρισμό οι περιοχές μπορούν να αναβαθμιστούν και να βοηθηθούν στον οικονομικό τομέα (Βαρβαρέσσος, 2007).

Όσοι επιθυμούν μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού έχουν να επιλέξουν ανάμεσα στον αθλητικό τουρισμό, στο θαλάσσιο τουρισμό, στον αγροτουρισμό, στον οικοτουρισμό, στον περιηγητικό τουρισμό, στον πολιτιστικό τουρισμό, στον ορεινό τουρισμό, στο θρησκευτικό τουρισμό, στο θεραπευτικό τουρισμό, στο συνεδριακό τουρισμό και στο γαστρονομικό τουρισμό ((Διακομιχάλης, 2009), (Σβορώνου & Συμβουλίδου, 2009)). Εμείς στην παρούσα εργασία θα αναφερθούμε στον αθλητικό και στο θαλάσσιο τουρισμό, στις ενότητες που ακολουθούν.

2.2 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού η οποία περιλαμβάνει αθλητικές εκδηλώσεις, οι επισκέπτες συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες που βασίζονται σε τοπικούς πόρους και που αποτελούν ένα μέρος της δυναμικής κοινωνικής ζωής (Hinch, Higham, & Moyle, 2016). Ανήκει στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεδομένου ότι ο αθλητικός τουρισμός απευθύνεται σε μια συγκεκριμένη κατηγορία τουριστών που θέλουν να συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες σχετικές με τον αθλητισμό ή να τις παρακολουθήσουν, και μέσα από αυτή τη διαδικασία να πραγματοποιήσουν ένα ταξίδι γεμάτο εμπειρίες. Μέσα από τον αθλητικό τουρισμό, οι τουρίστες επιδιώκουν να απολαύσουν τις αθλητικές δραστηριότητες να απολαύσουν το ταξίδι και να γνωρίσουν τον κόσμο (Τσόλης, 2017).

Οι δραστηριότητες του αθλητικού τουρισμού δεν χαρακτηρίζονται ανταγωνιστικές, αξιοποιούνται από τους τουρίστες στον ελεύθερο χρόνο τους προκειμένου να απολαύσουν μέσα από την άθληση ένα ταξίδι αναψυχής και να έρθουν σε επαφή με τη φύση. Οι δραστηριότητες που εντάσσονται στην κατηγορία του αθλητικού τουρισμού είναι το ορεινό τρέξιμο, η ορειβασία, όπου μιλάμε για την απλή και για τη χειμερινή πεζοπορία, η ορεινή ποδηλασία., η αναρρίχηση, το ορειβατικό σκι, το αλεξίπτωτο στην πλαγιά, οι διαδρομές αντοχής, η ελεύθερη κατάβαση. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου υπάρχουν σχολές για αρχάριους όπως για παράδειγμα για την ορειβασία προκειμένου να δοθούν οι γνώσεις που είναι

απαραίτητες για τους τουρίστες που θέλουν να απολαύσουν αυτή τη δραστηριότητα, να διασφαλιστεί η ασφάλειά τους και να αποφευχθεί οποιαδήποτε επικινδυνότητα (theodoros, 2014).

Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός έκανε την εμφάνισή του στην Αθήνα μέσα από μια ομάδα ατόμων με τον Κλασσικό/Αυθεντικό Μαραθώνιο και τα τελευταία χρόνια αποτελεί την κορυφή στα event του αθλητικού τουρισμού στην Ελλάδα. Εκτός από την πόλη της Αθήνας, ο αθλητικός τουρισμός έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια με πολύ σημαντικές διοργανώσεις και σε άλλες πόλεις και νησιά της Ελλάδος όπως για παράδειγμα στη Μεσσηνία στο Costa Navarino, στη Σαντορίνη, στη Κρήτη, στα Ζαγοροχώρια, στη Θεσσαλονίκη, στις Σπέτσες και στη Ρόδο (Τσόλης, 2017).

Ο αθλητικός τουρισμός είναι από τις γρηγορότερες αναπτυσσόμενες μορφές εναλλακτικού τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με τους διεθνείς οργανισμούς το ποσοστό των τουριστών που απασχολούνται με τα σπορ αγγίζει το 25% και χάριν στον αθλητικό τουρισμό πραγματοποιούνται 220 εκατομμύρια αφίξεις διεθνώς με χρονική διάρκεια 12 μήνες. Αναλυτικότερα, οι συνολικές αφίξεις που καταφτάνουν στην Ελλάδα με σκοπό τον αθλητικό τουρισμό αγγίζει το 10%, στην Ευρώπη το 22% και παγκόσμια το 14% που κάθε χρόνο ολοένα και αυξάνεται. Σε κάποιες χώρες αγγίζει το 25% όπως προαναφέραμε, και σε όλο τον κόσμο όπως και στην Ελλάδα η εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού συνεχίζει ανοδικά (sports exelixis). Για πολλά χρόνια η εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού ήταν σε καταστολή αλλά τώρα έχει επανέλθει προσπαθώντας να αποκτήσει καίριο ρόλο στον τομέα του τουρισμού. Στην τουριστική αγορά σε παγκόσμιο επίπεδο ο αθλητικός τουρισμός έχει κατακτήσει το 12,12% και στις χώρες που είναι πιο αναπτυγμένες έχει αγγίζει το 20% (Τσόλης, 2017).

Οι τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν τον αθλητικό τουρισμό, έχουν ένα προφίλ που ανήκει μέσα στους 10 κορυφαίους με τις υψηλότερες δαπάνες, καθώς ένας τουρίστας ξοδεύει σε δολάρια περίπου 800 κατά μέσο όρο ενώ ο τουρίστας που επιλέγει την αθλητική μορφή τουρισμού αγγίζει τα 1.648\$. Είναι άτομα στους οποίους αρέσουν τα ταξίδια, είναι τολμηροί, συνήθως δεν ταξιδεύουν μόνοι τους αλλά με την οικογένειά τους και θέλουν να αποκτούν από τον προορισμό που έχουν επιλέξει όσες περισσότερες μοναδικές εμπειρίες και αναμνήσεις που θα τους μείνουν αξέχαστες (sports exelixis). Η τοποθεσία που επιλέγουν οι τουρίστες του αθλητικού τουρισμού, περιλαμβάνει ένα πακέτο ψυχαγωγίας με μνημεία, καταλύματα που να είναι άνετα, ιστορία, πολιτισμό (Τσόλης, 2017).

Η αγάπη των τουριστών για τον αθλητικό τουρισμό έχει οδηγήσει στη δημιουργία διαφόρων διοργανώσεων όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου και άλλα γεγονότα τα οποία έχουν υψηλή απήχηση στους τηλεθεατές. Όσο μεγαλύτερη γίνεται η αγάπη του κόσμου και το ενδιαφέρον του για τις αθλητικές δραστηριότητες, τόσο μεγαλώνει και ο αριθμός των τουριστών που επιλέγουν τον αθλητικό τουρισμό. Οι χώρες που κυριαρχούν στην εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού είναι οι ΗΠΑ, η Αυστραλία, η Αγγλία, η Γερμανία, η Ισπανία και η Γαλλία και όλα δείχνουν πως στην Ευρώπη ο αθλητικός τουρισμός έχει μια συνεχόμενα ανοδική τάση με αποτέλεσμα να τον καθιστά μια ισχυρή μορφή στη βιομηχανία του τουρισμού. Οι αθλητικές δραστηριότητες και τα ταξίδια αποτελούν στη σύγχρονη εποχή που ζούμε ένα τρόπο διαφυγής από την καθημερινή μας ζωή και κερδίζει όλο και περισσότερους τουρίστες αυτή η μορφή τουρισμού (Τσόλης, 2017).

2.2.1 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού που δεν αποτελεί νέο φαινόμενο. Ο λόγος για τον οποίο έχει αποκτήσει αυξημένη προσοχή τα τελευταία χρόνια είναι πως αποτελεί μια στρατηγική οικονομικής ανάπτυξης. Όλες οι χώρες ενδιαφέρονται να εντάξουν το στοιχείο του αθλητισμού στο προφίλ τους, καθώς θεωρούν ότι αποτελεί ένα μέσο για να βελτιώσουν την οικονομία του τόπου τους. Οι διάφορες κοινότητες, επιλέγουν να φιλοξενήσουν αθλητικές δραστηριότητες προκειμένου να ψυχαγωγήσουν, να ενισχύσουν την υπερηφάνεια της κοινότητας και να τονώσουν τις δαπάνες που προκύπτουν. Οι δαπάνες αποτελούν το κύριο κίνητρο, καθώς οι επιπτώσεις που προκαλούνται στην οικονομία χρησιμοποιούνται για να επικυρωθούν τα γεγονότα, να προσδιοριστεί η σχέση τους και ενεργούν σαν σημείο εστίασης για να απεικονιστεί η ζωτικότητα των τουριστικών δραστηριοτήτων στο σύνολό τους (Daniels, 2006).

Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία μπορεί να επιφέρει αύξηση στις εξαγωγικές δαπάνες μιας καθορισμένης περιοχής, όμως δεν έχουν όλες οι κοινότητες την ίδια πιθανότητα να φιλοξενήσουν με επιτυχία ένα αθλητικό γεγονός. Πιο συγκεκριμένα, για τις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις (Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου) επιλέγονται τοποθεσίες οι οποίες να πληρούν τις ανάγκες για πολύπλοκες υποδομές και για σημαντικές δημόσιες επενδύσεις που είτε μπορούν είτε δεν

μπορούν να προσφέρουν μακροπρόθεσμα οφέλη στην κοινότητα υποδοχής και σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα της οικονομίας (Daniels, 2006).

Ο αθλητικός τουρισμός επιφέρει επιδράσεις στους κατοίκους της περιοχής που επισκέπτονται οι τουρίστες είτε θετικές είτε αρνητικές. Οι κοινωνικές επιπτώσεις που προκαλούν οι αθλητικές εκδηλώσεις όπως και οι οικονομικές επιπτώσεις από τις μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες και η ανάπτυξη μεγάλων αθλητικών εγκαταστάσεων, αποτελούν έναν πολύ σημαντικό τομέα έρευνας ο οποίος σχετίζεται με την έννοια της αειφορίας. Η αειφορία, την οποία έχουμε αναλύσει στον πρώτο κεφάλαιο της παρούσας πτυχιακής, είναι μια έννοια η οποία είναι πανταχού παρούσα στην πολιτική της αναπτυξιακής μορφής του αθλητικού τουρισμού (Hinch, Higham, & Moyle, 2016).

Ο αθλητικός τουρισμός επιφέρει επιπτώσεις και στο περιβάλλον του τόπου προορισμού. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι ποικίλες ανάλογα με το αν οι αθλητικές δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα στη φύση ή σε κάποιες εγκαταστάσεις που έχουν τοποθετηθεί κεντρικά. Στην πρώτη περίπτωση, με τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στη φύση, οι επιπτώσεις είναι μακροπρόθεσμες και αμετάκλητες ενώ στη δεύτερη περίπτωση οι επιπτώσεις τείνουν να είναι πιο φευγαλέες και ταλαιπωρούν προσωρινά του κατοίκους του τόπου προορισμού. Και οι δυο κατηγορίες επιπτώσεων πρέπει να υπόκεινται σε στενή αντιμετώπιση. Όσον αφορά τις επιπτώσεις που προκαλούνται από τις παγκόσμιες αθλητικές διοργανώσεις, τις οποίες θα δούμε αναλυτικά σε επόμενα κεφάλαια της πτυχιακής μας, έχει δοθεί λιγότερη προσοχή. Γενικότερα, θα πρέπει να υπάρχει προσοχή στην οργάνωση με την οποία σχεδιάζονται οι δυνατότητες που υπάρχουν για τον αθλητικό τουρισμό και πως θα διαχειριστούν, όμως στην πλειοψηφία είναι αδύνατον να προβλεφθούν τα οικονομικά οφέλη εκ των προτέρων (Hinch, Higham, & Moyle, 2016).

2.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια κατηγορία εναλλακτικού τουρισμού. Επιλέγεται από τουρίστες οι οποίοι θέλουν να συνδυάσουν τις διακοπές τους με διάφορες δραστηριότητες οι οποίες διεξάγονται στη θάλασσα και στις ακτές της και που θέλουν ένα θαλάσσιο ταξίδι ψυχαγωγίας. Σε αυτές τις δραστηριότητες περιλαμβάνονται το θαλάσσιο σκι, η ιστιοσανίδα,, το υποβρύχιο ψάρεμα, η κολύμβηση, οι υποβρύχιες καταδύσεις, όπως επίσης και η χρήση σκαφών αναψυχής και οι κρουαζιέρες. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τον Mark Orams ο

θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει ένα σύνολο με δραστηριότητες αναψυχής οι οποίες βασίζονται στο περιβάλλον της θάλασσας και προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από τους καταναλωτές, θα πρέπει να ταξιδέψουν μακριά από τον τόπο στον οποίο διαμένουν. Εκτός από τις δραστηριότητες που προαναφέραμε, ο θαλάσσιος τουρισμός περιλαμβάνει και δραστηριότητες οι οποίες είναι παράκτιες, όπως το να παρακολουθούν οι τουρίστες θεάματα με φάλαινες και δελφίνια. Για αυτόν το λόγο, ο θαλάσσιος και ο παράκτιος τουρισμός είναι δυο έννοιες στενά συνδεδεμένες (Διακομιχάλης, 2009).

Ο θαλάσσιος τουρισμός μια από τις πιο δυναμικές μορφές τουρισμού, καθώς στις χώρες στις οποίες έχει αναπτυχθεί αυτή η μορφή έχουν επέλθει σημαντικά οικονομικά οφέλη. Παγκοσμίως οι δραστηριότητες που εντάσσονται στον θαλάσσιο τουρισμό αποτελούν από τις πιο σημαντικές αγορές. Όταν γίνονται έρευνες για να μελετηθούν οι συνολικές επιπτώσεις που επιφέρει το φαινόμενο του τουρισμού, εστιάζουν σε προορισμούς οι οποίοι είναι παράκτιοι και εκεί ο θαλάσσιος τουρισμός έχει πλήρη ανάπτυξη. Οι επιδράσεις που επιφέρει αυτή η μορφή του εναλλακτικού τουρισμού εκτείνονται σε πολλά μεγέθη της οικονομίας και σε παράκτιους και νησιωτικούς προορισμούς αποτελεί την κύρια οικονομική δραστηριότητα (Διακομιχάλης, 2009).

Προκειμένου να αναπτυχθεί ο θαλάσσιος τουρισμός, θα πρέπει να κατασκευαστούν κάποιες υποδομές που είναι απαραίτητες. Θα πρέπει οι χώρες που επιθυμούν να γίνουν προορισμοί για τους επισκέπτες που επιλέγουν τον θαλάσσιο τουρισμό, να επενδύσουν σε εγκαταστάσεις λιμενικές δηλαδή σε τουριστικά καταφύγια και σε μαρίνες. Επίσης, στα λιμάνια θα πρέπει να υπάρχει ο κατάλληλος και ο πιο σύγχρονος εξοπλισμός προκειμένου να μένουν οι τουρίστες ικανοποιημένοι. Ο προορισμός που επιλέγουν οι λάτρεις του θαλάσσιου τουρισμού, θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα σύστημα ολοκληρωμένο όσον αφορά στα πλοία, στα σκάφη, στις υποδομές, στα λιμάνια για να απολαύσουν την αναψυχή που αναζητούν και να βιώσουν μοναδικές εμπειρίες (Διακομιχάλης, 2009).

Υπάρχουν τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν στις επισκέψεις τους να απολαύσουν κάποιο θαλάσσιο σπορ, να κολυμπήσουν, να κάνουν ιστιοπλοΐα χωρίς να κατατάσσονται με αυτόν τον τρόπο λάτρεις του θαλάσσιου τουρισμού. Για να ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία, θα πρέπει να συμμετέχουν σε μια κρουαζιέρα οργανωμένη, να μην είναι σε ένα πλοίο με πλήρωμα αλλά σε ένα επαγγελματικό πλοίο, και αυτές οι δραστηριότητες εντάσσουν τους τουρίστες στην εναλλακτική μορφή του θαλάσσιου τουρισμού. Συμπερασματικά, λοιπόν, όταν αναφερόμαστε στον θαλάσσιο τουρισμό, επικεντρωνόμαστε στις δραστηριότητες με

κρουαζιερόπλοιο και στις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με επαγγελματικό πλοίο (Yachting). Όταν ο τουρίστας επιλέγει για τις διακοπές του να περάσει τον περισσότερο από το χρόνο του ή ακόμα και όλο το χρόνο του "εν πλω", να διαμείνει στο πλοίο, να έχει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα περιήγησης στη θάλασσα είναι μια μορφή θαλάσσιου τουρισμού (Διακομιχάλης, 2009).

2.3.1 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στην Ελλάδα η εναλλακτική μορφή του θαλάσσιου τουρισμού έχει παρουσιάσει μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια και έχει εξελιχθεί με ταχύς ρυθμούς. Όταν αναφερόμαστε στον οργανωμένο θαλάσσιο τουρισμό, οι κυριότερες μορφές του είναι οι θαλάσσιες περιηγήσεις με κρουαζιέρα, οι ιδιωτικές θαλάσσιες περιηγήσεις (Yachting) και οι δραστηριότητες του Παράκτιου Τουρισμού. Τα λιμάνια της Ελλάδας αποτελούν έναν από τους κυριότερους προορισμούς για τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν θαλάσσια περιήγηση με κρουαζιέρα. Το Yachting έχει παρουσιάσει μια άνοδο και προσφέρεται μέσα από τη χρήση σκαφών και ιστιοφόρων. Μέσα από τη βελτίωση των υποδομών οι επισκέπτες θα μπορούν να απολαύσουν τη διαδρομή μέσω θάλασσας και τα γνωρίσουν την Ελλάδα (Διακομιχάλης, 2009).

Η πρώτη από τις κύριες μορφές του θαλάσσιου τουρισμού είναι η κρουαζιεροπλοΐα. Αποτελεί μια βιομηχανία σε αυτήν τη μορφή του εναλλακτικού τουρισμού και αποκλειστικό της αντικείμενο είναι να παρέχει το προϊόν της κρουαζιέρας. Μιλώντας για κρουαζιέρα έχουμε το συνδυασμό της μεταφοράς, της διαμονής, της εστίασης, της ψυχαγωγίας, του τουρισμού και της περιήγησης. Όταν η κρουαζιέρα είναι οργανωμένη, μπορεί επίσης να συνδυαστεί με την αγορά προϊόντων, με δραστηριότητες μόρφωσης και αθλητισμού. Όταν έχουμε ένα ταξίδι στο οποίο ένας τουρίστας έχει επιλέξει ένα πλοίο που έχει διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατάλληλο για διαμονή, για μέσο μεταφοράς, για ψυχαγωγία και έχει δεχτεί να είναι σε ένα κοινό περιβάλλον μαζί με άλλα άτομα που επιθυμούν το ίδιο ταξίδι αναψυχής μέσα από την περιήγηση στην θάλασσα, αναφερόμαστε στον τουρισμό κρουαζιέρας. Οι επιβάτες πληρώνουν για τη φιλοξενία τους στο πλοίο και επισκέπτονται διάφορους προορισμούς (Διακομιχάλης, 2009).

Με το κρουαζιερόπλοιο, οι τουρίστες έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν μέσα από μεγάλες περιηγήσεις μεγάλα λιμάνια, κάτι το οποίο δεν είναι εφικτό με ένα ιστιοφόρο. Οι δραστηριότητες που μπορούν να επιτευχθούν μέσα σε ένα κρουαζιερόπλοιο είναι να παρακολουθήσουν οι τουρίστες διάφορα θεάματα και να συμμετέχουν σε αυτά, να δουν παραστάσεις θεατρικές, κινηματογραφικές ταινίες, εκδηλώσεις με θέμα τη μουσική, να συμμετάσχουν σε συνέδρια, και σε λιμάνια τα οποία μπορούν και τα προσεγγίζουν μπορούν να τους προσφέρουν εκδηλώσεις πολιτιστικές, εκδηλώσεις αθλητικές και ξεναγήσεις (Διακομιχάλης, 2009).

Ανάλογα με τα προϊόντα που θα επιλέξουν οι τουρίστες και πως θα τα συνδυάσουν κατά τη διάρκεια των διακοπών τους, η κρουαζιέρα έχει κατηγοριοποιηθεί σε πέντε είδη. Το πρώτο είδος είναι η παραδοσιακή κρουαζιέρα, όπου αφετηρία και τελικός προορισμός είναι το ίδιο το λιμάνι. Η διάρκειά τους είναι συνήθως μεταξύ δύο-τριών εβδομάδων αλλά κάποιες φορές μπορεί να ξεπεράσουν και τις τρεις εβδομάδες. Οι προορισμοί τους οποίους προσεγγίζουν οι τουρίστες στην παραδοσιακή κρουαζιέρα είναι τέσσερις με οκτώ. Η δεύτερη κατηγορία κρουαζιέρας είναι ένα τουριστικό πακέτο που συνδυάζει κρουαζιέρα και αεροπορικό ταξίδι, καθώς προκειμένου οι επιβάτες να φτάσουν στην αφετηρία της κρουαζιέρας από τον μακρινό τόπο από τον οποίο προέρχονται ταξιδεύουν αεροπορικώς. Η μικτή κρουαζιέρα είναι το είδος κρουαζιέρας που έχει μικρή διάρκεια από τρεις έως πέντε μέρες και συνήθως πραγματοποιούνται στο Αιγαίο. Το τουριστικό πακέτο που συνδυάζει την κρουαζιέρα με την παραμονή των τουριστών σε έναν παράκτιο προορισμό αποτελεί το τέταρτο είδος κρουαζιέρας. Αυτή η παραμονή γίνεται προκειμένου να επισκεφτούν οι τουρίστες τα αξιοθέατα. Το τελευταίο είδος είναι η εκπαιδευτική κρουαζιέρα και σκοπός της είναι οι σπουδαστές και οι φοιτητές που συμμετέχουν να λάβουν μαθήματα από τους καθηγητές τους. Επιλέγεται από τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν να επισκεφθούν εκείνους τους προορισμούς που συνδυάζουν εκπαίδευση και αναψυχή (Διακομιχάλης, 2009).

Οι επιβάτες κατά τη διάρκεια της κρουαζιέρας απολαμβάνουν μια σειρά από υπηρεσίες και ικανοποιούνται όλες οι ανάγκες που έχουν όσον αφορά την κατανάλωση των αγαθών. Οι υπηρεσίες αυτές είναι τα εστιατόρια για τη σίτιση των τουριστών, τα νυχτερινά κέντρα και τα καζίνο για τη διασκέδαση, το κομμωτήριο και το γυμναστήριο για να περιποιηθούν, η παιδική χαρά, οι υπηρεσίες δωματίου, οι τηλεπικοινωνίες για τη φροντίδα της οικογένειας, βιβλιοθήκη και αίθουσα συνεδρίων για την επιμόρφωσή τους, εκδρομές σε λιμάνια που είναι εφικτό να προσεγγιστούν και να απολαύσουν την περιήγηση και γενικότερα όλες οι

υπηρεσίες που μπορούν να παρέχουν τα πολυτελή ξενοδοχεία στους τουρίστες (Διακομιχάλης, 2009).

Η ιδιωτική θαλάσσια περιήγηση αποτελεί τη δεύτερη κύρια μορφή του θαλάσσιου τουρισμού και είναι η περίπτωση όπου ένας τουρίστας επιθυμεί να εκμισθώσει ένα σκάφος και να το χρησιμοποιήσει για να μείνει, να ψυχαγωγηθεί, να μετακινηθεί προκειμένου να κάνει ένα ταξίδι αναψυχής. Μέσα από αυτό το είδος τουρισμού, υπάρχει ευχέρεια σε πλήρη βαθμό σε ότι αφορά τους προορισμούς που θα επιλέξουν οι τουρίστες και σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους να τροποποιούν το πρόγραμμά τους. επιπλέον, μπορούν να απολαύσουν δραστηριότητες όπως το κολύμπι, η κατάδυση και το ψάρεμα. Υπάρχουν διάφοροι τύποι σκαφών που μπορούν να επιλέξουν οι τουρίστες ανάλογα με το τι προτιμούν και με το τι οικονομική δυνατότητα έχουν. Αυτές οι κατηγορίες είναι τα ιστιοφόρα που διαθέτουν πλήρωμα, τα ιστιοφόρα που δε διαθέτουν πλήρωμα, τα παραδοσιακά καϊκια, τα πολυτελή καϊκια, τα μηχανοκίνητα μικρά, οι θαλαμηγοί και τα μεγάλα μηχανοκίνητα καϊκια (Διακομιχάλης, 2009).

Η τρίτη και τελευταία μορφή του θαλάσσιου τουρισμού είναι η Παράκτια Τουριστική Ναυτιλία και αναφερόμαστε στις ημερήσιες κρουαζιέρες. Η διαφορά με την πρώτη κατηγορία της κρουαζιεροπλοΐας που αναλύσαμε, είναι πως στις ημερήσιες τα πλοία δε διαθέτουν τη δυνατότητα για ταξίδια τη νύχτα καθώς δεν υπάρχουν προδιαγραφές διαμονής και σίτισης. Σε αυτήν την κατηγορία μιλάμε για κρουαζιέρα μικρότερης εμβέλειας χωρίς ενδιάμεσους σταθμούς (Διακομιχάλης, 2009).

2.3.2 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός είναι ένας τομέας που αποτελεί μια μεγάλη βιομηχανία τα τελευταία χρόνια και ασκεί επίδραση σε όλα τα μεγέθη της οικονομίας. Ομοίως, λοιπόν, και η μορφή του θαλάσσιου τουρισμού ασκεί σημαντικές επιδράσεις στο περιβάλλον, στην κοινωνία, στον πολιτισμό και στην οικονομία μιας χώρας. Σε κάθε μια από αυτές τις κατηγορίες οι επιδράσεις είναι θετικές αλλά και αρνητικές (Διακομιχάλης, 2009).

Ξεκινώντας από τις θετικές επιδράσεις που προκαλούνται στο περιβάλλον από το θαλάσσιο τουρισμό, το ενδιαφέρον που έχει δημιουργηθεί σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος είναι μεγαλύτερο. Πιο συγκεκριμένα μέσα από τη διατήρηση των αξιοθέατων και από την

προστασία του, οι επισκέπτες προσελκύνονται και αποκτούν μια μεγαλύτερη ευαισθησία για το περιβάλλον. Αντιθέτως, εξαιτίας του θαλάσσιου τουρισμού, το φυσικό περιβάλλον επιβαρύνεται και αλλοιώνεται, τα λιμάνια, οι θάλασσες και ο αέρας ρυπαίνονται, τα σκάφη και τα πλοία προκαλούν ηχορύπανση, στη πυκνότητα του ζωικού βασιλείου και στη σύνθεσή του προκαλούνται αλλαγές και τέλος εξαιτίας της παρουσίας των τουριστών η συμπεριφορά στα ψάρια και στα θαλάσσια ζώα αλλάζει (Διακομιχάλης, 2009).

Συνεχίζοντας με τις επιδράσεις που προκαλούνται στην κοινωνία και στον πολιτισμό λόγω του θαλάσσιου τουρισμού, το γεγονός ότι οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν διαφορετικούς πολιτισμούς είναι ένα σημαντικό όφελος. Επιπλέον, οι κάτοικοι βελτιώνουν τόσο την ποιότητα της ζωής τους όσο και το βιοτικό τους επίπεδο και μέσα από δραστηριότητες των επιχειρήσεων είναι εφικτό οι διάφορες τουριστικές περιοχές να αξιοποιηθούν. Από την άλλη πλευρά, όταν υπάρχουν πολλοί επισκέπτες σε ένα μέρος, λόγω του συνωστισμού υπάρχει το ενδεχόμενο να μην έχουν τις καλύτερες εντυπώσεις. Οι κάτοικοι μπορεί να επηρεαστούν από τις συνήθειες των επισκεπτών που γνωρίζουν και μέσα από την προσπάθειά τους να αποκτήσουν αυτές τις συνήθειες υπάρχει το ενδεχόμενο να αλλάξουν τα ήθη και τα έθιμά τους. Εκτός από τις συνήθειες, οι κάτοικοι αναγκάζονται να ξεχάσουν τον τρόπο ζωής που είχαν μέχρι τώρα και να προσαρμοστούν σε δουλειές που είναι απαραίτητες για τον τουρισμό (Διακομιχάλης, 2009).

Τέλος, ο θαλάσσιος τουρισμός ασκεί επίδραση και στην οικονομία. Οι θετικές επιδράσεις είναι πως μέσα από τον τουρισμό, οι επισκέπτες καταναλώνουν αγαθά και χρησιμοποιούν υπηρεσίες με αποτέλεσμα να αυξάνονται τα φορολογικά έσοδα, οι υποδομές βελτιώνονται προκειμένου να προσελκύνονται οι τουρίστες, οι θέσεις απασχόλησης αυξάνονται, καθώς απαιτείται περισσότερο εργατικό δυναμικό ούτως ώστε να εξυπηρετηθούν οι τουρίστες και το εισόδημα των κατοίκων αυξάνεται. Παρόλα αυτά, εξαιτίας της ζήτησης που αυξάνεται στα αγαθά και στις παρεχόμενες υπηρεσίες, οι τιμές τους αυξάνονται. Οι εργαζόμενοι παρόλο που απασχολούνται στις θέσεις εργασίας που προκύπτουν, είναι εποχικοί, και γενικότερα τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν για τους κατοίκους δεν είναι κατανομημένα ισάξια (Διακομιχάλης, 2009).

Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία καλύπτει ένα μεγάλο μέρος από το σύνολο των δραστηριοτήτων τουρισμού που εκτυλίσσονται σε μια χώρα. Ως εκ τούτου, οι επιδράσεις που ασκούνται αφορούν τόσο τις περιοχές στις οποίες ασκείται ο τουρισμός όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τα κύρια οικονομικά μεγέθη που

επηρεάζονται είναι η απασχόληση, το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, οι επενδύσεις, τα δημόσια έσοδα και το Εμπορικό Ισοζύγιο (Διακομιχάλης, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το 776 π.Χ. στην αρχαία Ολυμπία της Πελοποννήσου διεξήχθησαν για πρώτη φορά οι Ολυμπιακοί Αγώνες και από τότε και για δώδεκα αιώνες συνεχίζονταν εκεί κάθε τέσσερα χρόνια. Συμμετείχαν αθλητές από όλον τον ελληνικό κόσμο της αρχαιότητας και κατείχαν στη ζωή των Ελλήνων μια πολύ σημαντική θέση. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είχαν κάποιες φάσεις ακμής αλλά και κάποιες φάσεις παρακμής, και το 393 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Θεοδόσιος ο Μέγας του Βυζαντίου τους τερμάτισε (σαν σήμερα). Οι αρχαίοι ολυμπιακοί αγώνες ήταν μια γιορτή θρησκευτική η οποία αφιερωνόταν κυρίως στο Δία αλλά και γενικότερα σε όλους τους θεούς (Hello net). Υπήρξε η πιο λαμπρή έκφραση από την ενότητα των Ελλήνων, μέσα στους εμφύλιους πολέμους που επικρατούσαν εκείνο τον καιρό αποτέλεσε μια ενότητα πανελλήνια, ήταν μια δημιουργία ειρήνης και ευγενής άμιλλας όπου αφυπνίζεται η συνείδηση των ήθη και εθίμων των Ελλήνων, του πολιτισμού τους και της γλώσσας τους (Ηλιάδη).

Τα αγωνίσματα που συμπεριλαμβάνονταν στους Ολυμπιακούς Αγώνες ήταν οι αρματοδρομίες, η πάλη, οι αγώνες δρόμου, η ρίψη δίσκου και η ρίψη ακοντίου και η διάρκειά τους ήταν πέντε μέρες (Hello net). Πιο συγκεκριμένα, αρχικά στις πρώτες Ολυμπιάδες το μόνο αγώνισμα ήταν ο δρόμος σταδίου, στη συνέχεια προστέθηκε ο δρόμος διπλού σταδίου, ο λεγόμενος δίαυλος, ο δρόμος αντοχής με 24 στάδια, ο λεγόμενος δόλιχος, το πένταθλο όπου περιλάμβανε ο δρόμος σταδίου, η ρίψη δίσκου και ακοντίου, η πάλη και το άλμα εις μήκος, ακόμη πιο μετά προστέθηκε η πυγμή, ο συνδυασμός πάλης και πυγμής, η ιπποδρομία και η αρματοδρομία (Ηλιάδη).

Οι τελικοί νικητές έπαιρναν ένα στεφάνι ελιάς για βραβείο και για όσους νικούσαν τρεις φορές στηνόντουσαν προς τιμή τους από τις πόλεις τους αγάλματα και τους απέδιδαν τιμές και δώρα (Hello net). Η νίκη από τους Ολυμπιακούς αγώνες ήταν ισοδύναμη με πανελλήνια δόξα και φήμη, οι νικητές έμπαιναν στην πόλη τους με άρμα και προς τιμήν τους, τους συνέθεταν επινίκιους ύμνους (Ηλιάδη).

Στους αρχαίους ολυμπιακούς αγώνες συμμετείχαν μόνο άντρες, καθώς στις γυναίκες δεν επιτρεπόταν να συμμετάσχουν αλλά ούτε και να τους παρακολουθήσουν (Hello net). Κάθε Έλληνας που ήταν ελεύθερος είχε δικαίωμα συμμετοχής ενώ εκτός από τις γυναίκες, όσοι ήταν δούλοι, κατηγορούμενοι για φόνο ή για κλοπή, όσοι είχαν κάνει παραβάσεις για ιερή εκχειρία και όσοι δεν ήταν Έλληνες, αποκλείονταν. Μια και μοναδική εξαίρεση έγινε με την

Καλλιπάτειρα η οποία μεταμφιέστηκε, μπήκε στο στάδιο παραβιάζοντας το νόμο για να παρακολουθήσει το γιο της που ήταν αθλητής. Όμως, επειδή η οικογένειά της είχε τρεις γενιές Ολυμπιακών δεν της επεβλήθη καμία ποινή (Ηλιάδη).

Η αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων στα νεότερα χρόνια έγινε από τους Βικέλα Δημήτριο και Πιέρ ντε Κουμπερτέν. Ο πρώτος ήταν Έλληνας λόγιος και επιχειρηματίας και ο δεύτερος γάλλος βαρόνος, και μέσα από τις ενέργειές τους μετά από 1503 χρόνια τους αναβίωσαν. Αρχικά οι Γάλλοι και μετέπειτα οι Γερμανοί έδειξαν το ενδιαφέρον τους για τους θησαυρούς που είχε η αρχαία Ολυμπία και τον 19^ο αιώνα μέσα από την ανάγκη των λαών για την παγκόσμια ειρήνη και άμιλλα, αναθέρμαναν την ιδέα για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων (σαν σήμερα). Στις 23 Ιουνίου του 1894 αποφασίστηκε από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή που είχε ιδρυθεί πως θα ξανά ξεκινούσαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, θα γίνονται πάλι κάθε τέσσερα χρόνια αλλά σε διαφορετική χώρα την κάθε φορά. Το 1896, λοιπόν, στις 6 Απριλίου έγιναν στην Αθήνα οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες. Συμμετείχαν 295 αθλητές από δεκαπέντε χώρες και οι θεατές ανερχόντουσαν στις 100.000. τα αγωνίσματα τα οποία έλαβαν χώρα ήταν κάποια που διατηρήθηκαν από τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες, και αυτά ήταν το τρέξιμο, η ρίψη δίσκου, η πάλη και το άλμα εις μήκος, όμως εντάχθηκαν και νέα αγωνίσματα, η σκοποβολή, η ποδηλασία, η ξιφασκία. Τα μετάλλια στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες δίνονταν στους πρώτους και στους δεύτερους. Ο Σπύρος Λούης, Έλληνας αθλητής, ήταν ο νικητής στον Μαραθώνιο 42 χιλιομέτρων (Hello net).

Για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ο Έλληνας ποιητής Κωστής Παλαμάς μαζί με τον Έλληνα συνθέτη Σπύρο Σαμαρά έγραψαν τον εθνικό ύμνο, ο οποίος ακούστηκε το 1958 στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Τόκιο για πρώτη φορά. Εκτός από τον Εθνικό Ύμνο που συνοδεύει τους Ολυμπιακούς Αγώνες, υπάρχει και η άσπρη σημαία με τους πέντε συνδεδεμένους κύκλους, ένας για κάθε μία από τις πέντε ηπείρους και κάθε κύκλος με διαφορετικό χρώμα, μπλε, μαύρο, κόκκινο, κίτρινο, πράσινο. Σε κάθε Ολυμπιακούς Αγώνες, κατά την έναρξη δίνεται από έναν αθλητή της χώρας φιλοξενίας των αγώνων εκ μέρους όλων των συμμετεχόντων ο Ολυμπιακός Όρκος και αυτό συνέβη για πρώτη φορά το 1920 στους Ολυμπιακούς Αγώνες στο Βέλγιο (Hello net).

Μια παράδοση που έχει επιζήσει από τα χρόνια της αρχαιότητας, είναι η φλόγα και η δάδα που έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Υπήρχε μια ιερή φλόγα στην αρχαία Ελλάδα, η οποία άναβε από το φως του ήλιου και έκαίγε συνέχεια όσο διαρκούσαν οι ολυμπιακοί αγώνες στο βωμό της Θεάς Ήρας. Στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, γίνεται μια τελετή πριν από

την έναρξη της κάθε Ολυμπιάδας, στην αρχαία Ολυμπία, όπου με τη βοήθεια του ήλιου ανάβει η δάδα και η αντιπρόσωπος της κάθε χώρας που εκείνη τη χρονιά φιλοξενεί τους αγώνες την παίρνει. Έτσι, ξεκινάει ένα ταξίδι μέχρι να φτάσει η δάδα τη μέρα της τελετής έναρξης στη χώρα που διοργανώνει τους αγώνες και να ανάψει στο Ολυμπιακό στάδιο τη φλόγα η οποία θα καίει μέχρι την τελετή λήξης (Hello net).

Στη Λοζάνη της Ελβετίας, που αποτελεί την έδρα της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, βρίσκεται το μουσείο των Ολυμπιακών Αγώνων. Στο μουσείο περιλαμβάνονται εκθέματα τα οποία σχετίζονται με την ιστορία που έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες και με την εξέλιξή τους, έργα τέχνης, θεάματα οπτικοακουστικά, μια αίθουσα συνεδρίων, καθώς και μια βιβλιοθήκη στην οποία υπάρχουν χιλιάδες έγγραφα που σχετίζονται με την ιδέα του Ολυμπισμού και με τους αγώνες (Hello net).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα γεγονός που καλεί όλες τις χώρες και όλες τις εθνικότητες να συμμετάσχουν σε έναν δίκαιο συναγωνισμό. Μέσα στο πέρασμα των αιώνων, οι αρχές και τα πιστεύω αυτού του γεγονότος είναι πως η συμμετοχή αποτελεί το πιο σημαντικό πράγμα και όχι η νίκη. Πρέπει να μη ξεχνάμε τις ρίζες της ιστορίας που έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, να συμφωνήσουν όλες οι χώρες πως πρέπει να υπάρχει εκεχειρία και ανακωχή. Άλλωστε, στην αρχαία Ελλάδα οι πόλεμοι σταματούσαν κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και η Ελλάδα προσπαθεί την ιδέα αυτήν να την επαναφέρει (Hello net).

Στις 13 με 29 Αυγούστου το 2004 φιλοξενήθηκαν και πάλι οι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα και το Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς τους Παραολυμπιακούς Αγώνες. Από το Μάιο του 2004 ξεκίνησαν οι εορτασμοί με την αφή της φλόγας στην αρχαία Ολυμπία, η δάδα μεταφέρθηκε και στις πέντε ηπείρους, ταξίδεψε 35 ημέρες, επισκέφτηκε 27 πόλεις και στις 13 Αυγούστου επέστρεψε για την τελετή έναρξης στην Ελλάδα. Σε όλη αυτήν την πορεία τη δάδα τη μετέφερε κάθε αθλητής για περίπου 300 έως 5000 μέτρα και συνολικά πέρασε από 10000 αθλητές (Hello net).

3.2 ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΡΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Μετά από την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 1896, πραγματοποιήθηκαν σε 23 πόλεις 27 Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες και σε 18 πόλεις 21 Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες.

Η διοργάνωση των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων συνεχίστηκε να γίνεται κάθε τέσσερα χρόνια, με εξαίρεση τους αγώνες στο Βερολίνο το 1916, στο Τόκιο το 1940 και στο Λονδίνο το 1944, οι οποίοι ακυρώθηκαν εξαιτίας του Α' και Β' Παγκοσμίου Πολέμου (clickatlife.gr).

Ξεκινώντας, λοιπόν, από το 1896 με τους Ολυμπιακούς Αγώνες που αναβίωσαν όπως έχουμε ήδη αναφέρει στην Αθήνα από τις 6 Απριλίου έως τις 15. Οι συμμετοχές ήταν μόνο από άνδρες αθλητές, από 14 διαφορετικές χώρες. Όμως, μια ημέρα μετά από τον επίσημο αγώνα των ανδρών, μια γυναίκα, η Ρεβίθη Σταμάτα, έτρεξε στην κούρσα του Μαραθώνα ολοκληρώνοντάς την σε 5 ώρες και 30 λεπτά. Οι δεύτεροι Ολυμπιακοί αγώνες διεξήχθησαν το 1900 στο Παρίσι και οι αθλητές που συμμετείχαν ήταν άντρες αλλά και γυναίκες. Η διάρκειά τους ήταν μεγάλη, καθώς οι διοργανωτές είχαν αποφασίσει μαζί με τους αγώνες να συνδυάσουν τη 3^η Διεθνή Έκθεση των Παρισίων. Μέσα από αυτό το γεγονός ξεκίνησε και η εμπορευματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων. Συνεχίζουμε με την τρίτη κατά σειρά Ολυμπιάδα, το 1904 στο Σεντ Λούις. Στα αγωνίσματα αυτά της Ολυμπιάδας περιλήφθηκε το γκολφ, το οποίο από τότε αφαιρέθηκε και δεν ξανά εντάχθηκε ποτέ, γιατί κρίθηκε ως μη επαγγελματικό άθλημα (clickatlife.gr).

Το 1908 οι Ολυμπιακοί Αγώνες φιλοξενήθηκαν στο Λονδίνο και έμειναν στην ιστορία ως οι Ολυμπιακοί Αγώνες στους οποίους η πολιτική έκανε την πρώτη της εμφάνιση. Στη Στοκχόλμη έγιναν οι επόμενοι Ολυμπιακοί Αγώνες από τις 5 Μαΐου έως τις 22 Ιουλίου το 1912 και το 1916 ήταν να διεξαχθούν στο Βερολίνο, όπου όπως προαναφέραμε ακυρώθηκαν λόγω πολέμου. Το 1920, στην Αμβέρσα οι συμμετοχές είχαν αυξηθεί αισθητά και συγκεκριμένα συμμετείχαν 2.561 άντρες και 65 γυναίκες. Σε αυτούς τους Ολυμπιακούς Αγώνες, συνέβησαν και κάποιες καινοτομίες. Η πρώτη καινοτομία ήταν η παρουσίαση της Ολυμπιακής Σημαίας, η δεύτερη ήταν η εκφώνηση του όρκου των αθλητών και η τρίτη καινοτομία ήταν πως στα αγωνίσματα συμπεριλήφθηκαν και χειμερινά σπορ, κάτι το οποίο σηματοδότησε την έναρξη των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων. Συνεχίζουμε με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1924 στο Παρίσι, όπου για πρώτη φορά ακούστηκε το σύνθημά τους, «citius, altius, fortius», δηλαδή γρηγορότερα, δυνατότερα, ψηλότερα. Οι γυναίκες έκαναν μια δυναμική είσοδο στο στίβο στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1928 στο Άμστερνταμ, όπου άναψε η ολυμπιακή φλόγα στον Μαραθώνα και επίσημος χορηγός ήταν η Coca Cola (clickatlife.gr).

Στις 30 Ιουλίου το 1932 μπήκε το Χόλιγουντ στο χώρο του αθλητισμού, καθώς το Λος Άντζελες φιλοξένησε τους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. Σε αυτήν τη διοργάνωση

ακούστηκε ο εθνικός ύμνος για τον ολυμπιονίκη που κέρδισε το χρυσό μετάλλιο, χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το φάτο-φίνις και την εμφάνισή της έκανε επίσης η καταγραφή των επιδόσεων των αθλητών με ηλεκτρονικό τρόπο. Το Βερολίνο, ήταν η επόμενη διοργανώτρια των Ολυμπιακών Αγώνων το 1936. Τις δυο επόμενες τετραετίες, το 1940 και το 1944, ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Τόκιο και στο Λονδίνο, που ακυρώθηκαν εξαιτίας του πολέμου. Παρόλα αυτά, το Λονδίνο φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες την αμέσως επόμενη τετραετία, το 1948 (clickatlife.gr).

Στις 19 Ιουλίου το 1952 το Ελσίνκι φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την επόμενη τετραετία, το 1956 η Αυστραλία και συγκεκριμένα η Μελβούρνη φιλοξένησε για πρώτη φορά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στη Ρώμη, το 1960, διεξήχθησαν για πρώτη φορά οι Ολυμπιακοί Αγώνες μέσω τηλεοπτικής κάλυψης. Η υφήλιος, επομένως, μπορούσε να παρακολουθήσει αυτή τη διοργάνωση. Επίσης για πρώτη φορά σε ασιατικό έδαφος οι Ολυμπιακοί Αγώνες, καθώς το 1964 τους φιλοξένησε το Τόκιο. Η Νότια Αφρική αποκλείστηκε από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή και επίσημα στα ολυμπιακά αθλήματα εισήλθαν το πένταθλο, το βόλει για τις γυναίκες και το τζούντο (clickatlife.gr).

Το 1968 το Μεξικό φιλοξένησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το 1972 το Μόναχο. Το 1968 λίγο πριν την έναρξη των αγώνων υπήρχαν αντιδράσεις για τη διεξαγωγή τους και ξέσπασαν αιματηρές επιθέσεις και το 1972 λίγο πριν τη λήξη των αγώνων η διοργάνωση σημαδεύτηκε από μια τρομοκρατική επίθεση. Συνεχίζουμε με το Μόντρεαλ, το 1976, όπου η Νάντια Κομανέτσι ξεκίνησε στα 14 χρόνια της μια τεράστια αθλητική πορεία, καθώς κατέκτησε 3 χρυσά μετάλλια, 1 αργυρό και 1 χάλκινο, και οι κριτές έδωσαν για πρώτη φορά το απόλυτο δεκάρι. Σε αυτούς τους Ολυμπιακούς Αγώνες σημειώθηκαν οι πιο μεγάλες οικονομικές αποτυχίες που έχουν γραφτεί στην ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων (clickatlife.gr).

Παγκόσμιο Ολυμπιακό ρεκόρ σημειώθηκε στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1980 στη Μόσχα με 8 νέες χώρες να κάνουν την είσοδό τους και το 1984 στο Λος Άντζελες στα 400 μέτρα μετ' εμποδίων διακρίθηκε γυναίκα από το μουσουλμανικό κόσμο χρυσή ολυμπιονίκης, για πρώτη φορά. Το 1988 η διοργανώτρια χώρα ήταν η Σεούλ, όπου αφαιρέθηκε χρυσό μετάλλιο από τον καναδό Τζόνσον Μπεν, καθώς βρέθηκε ντοπαρισμένος. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Βαρκελώνης το 1992, η Βούλα Πατουλίδου κατακτά στα 100 μέτρα μετ' εμποδίων το χρυσό μετάλλιο και ο Πύρρος Δήμας ξεκινά μια λαμπρή καριέρα κατακτώντας και αυτός χρυσό μετάλλιο στην άρση βαρών (clickatlife.gr).

Το 1996, η Ελλάδα δεν κατάφερε να διοργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες και να γιορτάσει τα 100 χρόνια μετά την αναβίωση. Τη φιλοξενία ανέλαβε η Ατλάντα και η Ελλάδα και πάλι κατέκτησε χρυσά μετάλλια με τον Πύρρο Δήμα, τον Κάχι Καχιασβίλι, τον Ιωάννη Μελισσανίδη και τον Νίκο Κακλαμανάκη αλλά και ασημένια με τη Νίκη Μπακογιάννη, το Βαλέριο Λεωνίδα, το Λεωνίδα Σαμπάνη και το Λεωνίδα Κόκκα. Την ίδια χρονιά η εθνική ομάδα μπάσκετ κατέκτησε την 5^η θέση. Ο Πύρρος Δήμας και ο Κάχι Καχιασβίλι κατέκτησαν και πάλι χρυσό μετάλλιο το 2000 στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σύδνεϋ και έγιναν στο αγώνισμα της άρσης βαρών παγκόσμια «απειλή». Χρυσό μετάλλιο κατέκτησαν επίσης ο Κώστας Κεντέρης και ο Μιχάλης Μουρούτσος, και οι Έλληνες αθλητές κατέκτησαν ακόμη 6 ασημένια και 3 χάλκινα μετάλλια (clickatlife.gr).

Το 2004, οι Ολυμπιακοί Αγώνες επέστρεψαν στη γενέτειρά τους, στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Αθήνα, όπως έχουν προαναφέρει. Η Ελλάδα κατέκτησε 6 χρυσά, 6 ασημένια και 4 χάλκινα μετάλλια. Συνεχίζουμε με το Πεκίνο ως διοργανώτρια, όπου ο Μάικλ Φέλπς κατέκτησε 8 χρυσά μετάλλια καταρρίπτοντας στα 7 από αυτά το παγκόσμιο ρεκόρ και το 2012 για τρίτη φορά το Λονδίνο φιλοξένησε και πάλι τους Ολυμπιακούς Αγώνες, όπου ο Μάικλ Φέλπς κατέκτησε το 22^ο μετάλλιό του και ανακοίνωσε το τέλος της καριέρας του (clickatlife.gr). Τέλος, το 2016 οι 31^{οι} Ολυμπιακοί Αγώνες φιλοξενήθηκαν στη Βραζιλία, στο «Μαρακανά» του Ρίο ντε Τζανέιρο, στις 5 Αυγούστου με 11000 αθλητές να συμμετέχουν από κάθε πλευρά του πλανήτη (newsbomb, 2016).

3.3 ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ

Η διεκδίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων δεν αφήνει καμία χώρα ασυγκίνητη, καθώς η τέλεσή τους αποτελεί ένα από τα πιο μεγάλα αθλητικά γεγονότα σε όλον τον κόσμο. Είναι ένα σημαντικό γεγονός από οικονομικής πλευράς, κοινωνικής αλλά και πολιτιστικής (Παπανίκος, 1999). Όταν ο ηγέτης μιας πόλης επιδιώκει να ενισχύσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και να αποκτήσει νέες θέσεις εργασίας, στρατηγικά επιλέγει να διοργανώσει μεγάλα γεγονότα όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες. Το κύρος των Ολυμπιακών Αγώνων είναι πολύ υψηλό για πολλούς λόγους, με επικρατέστερο το στοιχείο της σπανιότητας που έχει (Andranovich, Burbank, & Heying, 2001). Με τον κατάλληλο χειρισμό και με τη σωστή αξιοποίηση, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων έχει τη δυνατότητα να προσφέρει στη χώρα φιλοξενίας ευεργετικές επιπτώσεις που θα είναι μακροχρόνιες (Παπανίκος, 1999).

Αν σκεφτούμε τα κλιμακούμενα ποσά που καταβάλλονται για τα πνευματικά δικαιώματα προκειμένου να μεταδοθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες τηλεοπτικά, το γεγονός των Ολυμπιακών Αγώνων καθίσταται ένας οικονομικός πόρος που προσελκύει όλο και πιο πολλές πόλεις να θέσουν υποψηφιότητα για να το φιλοξενήσουν (Andranovich, Burbank, & Heying, 2001). Τα οφέλη που προκύπτουν από τη διοργάνωση, επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες οι οποίοι λαμβάνουν χώρα από τις διαδικασίες προετοιμασίας μέχρι και την περίοδο διεξαγωγής τους (Ζαχαρίας, 2016). Μέσα από μελέτες που έχουν διεξαχθεί, πόλεις οι οποίες φιλοξένησαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες είχαν επιπτώσεις στην οικονομία οι οποίες προχώρησαν και συνέχισαν να υπάρχουν για πολλά χρόνια μετά τη λήξη τους (Παπανίκος, 1999).

Με έναν σωστό σχεδιασμό και μια σωστή προβολή, η διοργάνωση μπορεί να αποτελέσει έναν καίριο παράγοντα για μια μακροχρόνια ανάπτυξη, καθώς προβλέπεται μέσα από αυτήν την προβολή αυξημένη κίνηση στον τομέα του τουρισμού, έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς, ο οποίος διαρκεί περισσότερο συγκριτικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Είναι ένα μεγάλο γεγονός που στοχεύει στο να προσελκύσει τουριστικά έσοδα και η πόλη φιλοξενίας επιδιώκει να αποκτήσει τόσο στα εθνικά όσο και στα διεθνή μέσα μια σημαντική αναγνώριση. Με τη σωστή αξιοποίηση και προετοιμασία της εκδήλωσης, προωθείται μια σειρά από ευκαιρίες για ανάπτυξη που είναι εντυπωσιακές (Andranovich, Burbank, & Heying, 2001). Συμπερασματικά, λοιπόν, μέσα από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων προκύπτουν τόσο οικονομικές όσο και τουριστικές επιπτώσεις (Παπανίκος, 1999).

3.3.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες, ο τομέας του αθλητισμού έχει σπουδαίο ρόλο στην αύξηση της οικονομίας με αποτέλεσμα να ενδιαφερθεί η οικονομική επιστήμη και να μελετήσει την αγορά του αθλητισμού. Συγκεκριμένα, αυτές οι μελέτες αφορούσαν και την επίδραση του αθλητισμού στην οικονομία συνολικά, δηλαδή και στο κομμάτι της απασχόλησης και στο κομμάτι της οικονομικής μεγέθυνσης, και αφορούσαν στο ποιοι είναι οι παράγοντες οι οποίοι προσδιορίζουν τη ζήτηση και την προσφορά για ένα άθλημα (Παπανίκος, 1999).

Οι Ολυμπιακούς Αγώνες, ως έναν γεγονός που περιλαμβάνει ειδικές εκδηλώσεις αθλητικών, έχει μελετηθεί από πολλές έρευνες σχετικά με τις επιδράσεις που ασκεί στον τομέα της οικονομίας. Για να αναλάβει μια χώρα ένα τόσο μεγάλο γεγονός, εξαρτάται κυρίως από το αν μπορεί να ανταπεξέλθει στο οικονομικό κομμάτι. Μελετώντας από μακροοικονομικής

πλευράς, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, διαταράσσουν τη συνολική ζήτηση θετικά, καθώς μέσα από αυτό το γεγονός, οι δαπάνες που δημιουργούνται για να κατασκευαστούν τα απαραίτητα έργα υποδομής, οι τουρίστες που καταφτάνουν στη χώρα φιλοξενίας, τα εισιτήρια που πωλούνται για την παρακολούθηση των αγώνων αλλά και οι πωλήσεις από τα πνευματικά δικαιώματα, είναι πηγές οι οποίες αυξάνουν τη ζήτηση. Αυτή η επίδραση διαιρείται σε τρεις φάσεις, στην περίοδο της προετοιμασίας, στην περίοδο των Αγώνων και στην περίοδο μετά τη λήξη των Αγώνων (Παπανίκος, 1999).

Οι κατηγορίες, λοιπόν, μέσα από τις οποίες οι Ολυμπιακοί Αγώνες επιδρούν στην οικονομία είναι. Η πρώτη κατηγορία είναι οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στη χώρα φιλοξενίας όταν γίνονται τα αγωνίσματα και συγκεκριμένα αναφερόμαστε στην προβολή τους και στην πώληση των εισιτηρίων. Επιπλέον εντάσσονται οι δραστηριότητες που αφορούν στη δημιουργία των υποδομών που είναι απαραίτητες προκειμένου να διεξαχθούν οι αγώνες, δηλαδή το ολυμπιακό χωριό, τα γήπεδα κ.α. Στη δεύτερη κατηγορία εντάσσονται οι επισκέψεις των τουριστών σε διεθνή κλίμακα προκειμένου να παρακολουθήσουν τα αγωνίσματα και στην Τρίτη κατηγορία εντάσσονται οι επισκέπτες οι οποίοι προσελκύονται μέσα από την προβολή που έχει η χώρα που φιλοξενεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Παπανίκος, 1999).

Ο βαθμός στον οποίο επηρεάζονται αυτές οι τρεις κατηγορίες δραστηριοτήτων εξαρτάται από τις τρεις φάσεις με τις χρονικές περιόδους που προαναφέραμε. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που δημιουργήθηκε για τις άμεσες επιπτώσεις που επέφεραν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 στην Αθήνα, προέκυψε πως κατά την περίοδο της προετοιμασίας οι επιδράσεις επήλθαν στις κατασκευαστικές δραστηριότητες, κατά την περίοδο των Αγώνων οι επιδράσεις επήλθαν στις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα όσο διαρκούν τα αγωνίσματα και τέλος κατά την τρίτη φάση, την περίοδο μετά τους Αγώνες οι επιδράσεις επήλθαν και στις τρεις κατηγορίες. Επομένως, οι επιπτώσεις από τις επισκέψεις των τουριστών σε διεθνή κλίμακα προκειμένου να παρακολουθήσουν τα αγωνίσματα ή εξαιτίας της προβολής που έχει η χώρα φιλοξενίας, είναι οι μοναδικές επιπτώσεις που διαρκούν σε όλες τις φάσεις (Παπανίκος, 1999).

3.3.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα γεγονός που επιφέρουν πολύ σημαντικές επιπτώσεις στις δραστηριότητες που σχετίζονται με τις τουριστικές επισκέψεις. Η πόλη φιλοξενίας ωφελείται από το φαινόμενο του τουρισμού και από τα τουριστικά έσοδα, αρκεί να έχουν γίνει οι απαραίτητες ενέργειες μέσα από χρηματοδοτήσεις ώστε να έχει δημιουργηθεί ένα τοπίο που να είναι φιλικό προς τον τουρισμό (Andranovich, Burbank, & Heying, 2001). Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες που πραγματοποιήθηκαν στο Λος Άντζελες το 1984, όπου κατά την διάρκειά τους οι τουρίστες ανήλθαν στους 400.000. Είναι πολύ σημαντικό, όμως, να αναλύσουμε τη φύση που έχουν οι επιπτώσεις στον τουρισμό που προκαλούνται από τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Παπανίκος, 1999).

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, εκτός από ένα Ειδικό γεγονός όπως έχει χαρακτηριστεί εξαιτίας των ειδικών αθλητικών εκδηλώσεων που περιλαμβάνουν, μπορεί να χαρακτηριστεί και ως ένα τουριστικό αθλητικό γεγονός. Πολλές φορές μια χώρα αποφασίζει πως θέλει να αναλάβει και να φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες με απώτερο σκοπό να αναπτυχθεί η χώρα αυτή στον τουριστικό τομέα. Μέσα από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, προκύπτει μια σειρά από οφέλη. Πρώτα από όλα, προσελκύονται τουρίστες που διαθέτουν ένα υψηλό εισόδημα και η τουριστική πελατεία που δημιουργείται είναι μόνιμη. Η χώρα που φιλοξενεί τη διοργάνωση αποκτά μια τουριστική εικόνα που είναι ευνοϊκή και δημιουργεί υποδομές που είναι εκσυγχρονισμένες και απαραίτητες για τον τομέα του τουρισμού (Παπανίκος, 1999).

Μέσα από την κατάλληλη αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων, οι επιπτώσεις που επιφέρουν στην τουριστική οικονομία είναι σημαντικές και με διάρκεια. Προσπαθώντας να κατηγοριοποιήσουμε το σύνολο αυτών των επιπτώσεων προκύπτουν τρεις κατηγορίες, πρώτον η Ολυμπιακή Αγορά, δεύτερον η Εσωτερική Τουριστική Αγορά και τρίτων η Διεθνής Τουριστική Αγορά (Παπανίκος, 1999).

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, στην Ολυμπιακή Αγορά περιλαμβάνονται οι οικονομικές δραστηριότητες που δημιουργούνται εξαιτίας της οργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Για τις δραστηριότητες αυτές, όπως είναι οι δημόσιες σχέσεις, οι χορηγίες, τα εισιτήρια για τους θεατές, η μεταφορά και το μέρος διαμονής τόσο των θεατών όσο και των αθλητών και των επισήμων, η ασφάλεια που παρέχεται για τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και η προετοιμασία για τις εγκαταστάσεις των αγωνισμάτων, απαιτείται χρόνος αλλά και

χρηματικοί πόροι. Προκειμένου να εκτελεστούν όλες αυτές οι δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, συστήνεται ένας οργανισμός που ειδικεύεται σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις και δημιουργεί στην περιοχή πολλές θέσεις εργασίας και μια μεγάλη οικονομική δραστηριότητα (Παπανίκος, 1999).

Συνεχίζοντας με τη δεύτερη κατηγορία, οι επιδράσεις που προκαλούνται στην Εσωτερική Τουριστική Αγορά από το γεγονός των Ολυμπιακών Αγώνων είναι σημαντικές για τις μεγάλες χώρες. Για χώρες όπως η Ελλάδα, που είναι μικρές γεωγραφικά αλλά και σε πληθυσμό, και αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ενός τόσο μεγάλου αθλητικού γεγονότος, εκτιμάται πως η επίδρασή τους θα είναι μικρής σπουδαιότητας. Κλείνουμε με την τελευταία κατηγορία, τις επιδράσεις στη Διεθνή Τουριστική Αγορά. Πρόκειται για επιδράσεις που είναι διαχρονικές. Ξεκινούν από τη στιγμή που η χώρα θα αναλάβει τη φιλοξενία των Ολυμπιακών Αγώνων και διαρκούν μέχρι για λίγα χρόνια από τη λήξη τους. Οι διεθνείς που επισκέπτονται τη χώρα φιλοξενίας κατηγοριοποιούνται στους επισκέπτες πριν από τους Αγώνες, δηλαδή στα άτομα των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης που επισκέπτονται τη χώρα πριν από την τελετή έναρξης, τους χορηγούς, τους επίσημους, τους επισκέπτες – θεατές των Αγώνων και τους επισκέπτες που έρχονται στη χώρα φιλοξενίας επειδή προσελκύστηκαν μέσα από τη διεθνή προβολή της. Η τελευταία κατηγορία διαρκεί από πριν την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων, κατά τη διάρκειά τους αλλά και μετά από τη λήξη τους (Παπανίκος, 1999).

Ο βαθμός στον οποίο επιδρά η διεθνής τουρισμός για όλες τις κατηγορίες των επισκεπτών που αναφέραμε, προσδιορίζεται από το πλήθος των επισκεπτών, από τη διάρκεια της επίσκεψής τους και από τις δαπάνες που πραγματοποιούν καθημερινά (Παπανίκος, 1999).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Οι Μεσογειακοί Αγώνες είναι μια διοργάνωση η οποία διεξάγεται για τις χώρες που συνορεύουν με τη Μεσόγειο και πραγματοποιούνται, όπως και οι Ολυμπιακοί Αγώνες κάθε τετραετία. Αποτελεί, μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, το επόμενο σε σπουδαιότητα αθλητικό γεγονός. Τα αθλήματα που περιλαμβάνουν οι Μεσογειακοί Αγώνες είναι πάνω από 25 και από τις χώρες της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων συγκεντρώνονται οι αποστολές των αθλητών (International Committee of the Mediterranean Games).

Η Αφρική, η Ασία και η Ευρώπη είναι τρεις ήπειροι που συναντώνται στη Μεσόγειο, μια περιοχή με συχνό το φαινόμενο των συγκρούσεων και των αναταραχών. Οι Μεσογειακοί Αγώνες, όμως, διεξάγονται κανονικά όπως είναι προκαθορισμένοι. Οι αθλητές από τις διάφορες χώρες της Μεσογείου απ' όπου έρχονται, αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις και σχέσεις αλληλεγγύης, παρ' όλες τις διαφορές που έχουν σε γλωσσικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό τομέα (International Committee of the Mediterranean Games).

Με βάση τη φιλοσοφία που έχουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες δημιουργήθηκαν οι Μεσογειακοί Αγώνες, που επίσης αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές οργανώσεις (ÖZSOY, 2013). Συγκεκριμένα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου το 1948 συζητήθηκε η ιδέα για τους Μεσογειακούς Αγώνες και το 1951 διεξήχθησαν οι πρώτοι στην Αίγυπτο στην πόλη της Αλεξάνδρειας. Οι αθλητές που συμμετείχαν ήταν από 10 χώρες, στο σύνολό τους ήταν 734 και τα αθλήματα ήταν 13. Από το 1967 με τη διοργάνωση στην Τύνιδα συμμετέχουν στους Μεσογειακούς Αγώνες και οι γυναίκες. Στις μέρες μας, οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν στη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων έχουν αυξηθεί και κατ' επέκταση έχουν αυξηθεί και οι συμμετέχοντες αθλητές (International Committee of the Mediterranean Games). Οι Μεσογειακοί Αγώνες από τη μια πλευρά διευκολύνουν τη συνεργασία και την κατανόηση διεθνώς αλλά από την άλλη έχουν να αντιμετωπίσουν τα παράπονα, τις αξιώσεις και τις πολιτικές φιλοδοξίες που έχει ο κόσμος, καθώς και τις διαφορές σε θέματα οικονομικά και κοινωνικά που οδηγούν σε περιφερειακές συγκρούσεις (ÖZSOY, 2013).

Η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων είναι ένας οργανισμός μη κυβερνητικός με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, με έδρα την Αθήνα και πλέον στεγάζεται σε εγκαταστάσεις ιδιόκτητες. Η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων έχει αποκλειστικά τη δικαιοδοσία των Μεσογειακών Αγώνων και ορίζει την πόλη στην οποία θα ανατεθούν. Επιπλέον, εκτός από το ρόλο της ανάθεσης, η Διεθνής Επιτροπή συμβάλλει στο να διαδοθούν στις χώρες της

Μεσογείου οι αρχές και τα ιδανικά του Ολυμπισμού, να ενισχυθούν οι σχέσεις μεταξύ των αθλητών μέσα από τη συνεργασία, την κατανόηση, την αλληλεγγύη και τέλος στοχεύει στην ανάπτυξη του αθλητισμού και στη βελτίωση του επιπέδου στον αθλητικό τομέα στη Μεσόγειο, μέσα από την οργάνωση δραστηριοτήτων με σκοπό τη συνεργασία και την ανάπτυξη (International Committee of the Mediterranean Games).

Οι Μεσογειακοί Αγώνες έχουν ως σύμβολο τρεις δακτυλίους οι οποίοι τέμνονται, συμβολίζοντας τις ηπείρους της Ασίας, της Αφρικής και της Ευρώπης. Οι τρεις δακτύλιοι είναι λευκοί και αντανακλώνται στο μπλε συμβολίζοντας τη θάλασσα. Επιπλέον, υπάρχει ένας καταστατικός χάρτης για τους Μεσογειακούς Αγώνες από τη Διεθνή Επιτροπή, στον οποίο καθορίζονται όλα όσα αφορούν τους Αγώνες (International Committee of the Mediterranean Games).

4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΑΠΟ ΤΟ 2000 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ – ΑΠΤΗ ΚΑΙ ΜΗ ΑΠΤΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η κληρονομιά της διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων είναι θεμελιώδης για να προωθηθούν οι Αγώνες μας. Η πιο σπουδαία κληρονομιά είναι πως η κοινή σε πολλές χώρες ακτή της Μεσογείου Θαλάσσης δεν χωρίζει τις ηπείρους και τα έθνη αλλά τα ενώνει. Επιπλέον, μελετώντας πιο συγκεκριμένα, τις διοργανώσεις που πραγματοποιήθηκαν από το 2001 έως και σήμερα, θα διαπιστώσουμε πως οι εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν, συνεχίστηκαν να χρησιμοποιούνται και μετά τους Αγώνες και μέχρι σήμερα σε ποσοστό 95% και πάνω. Ακόμα και τα μεσογειακά χωριά αξιοποιήθηκαν, καθώς μεταφέρθηκαν είτε στα Πανεπιστήμια είτε στα Νοσοκομεία ή πωλήθηκαν στον πληθυσμό (Paratore).

Οι Μεσογειακοί Αγώνες που έχουν διεξαχθεί από το 2000 έως και σήμερα είναι πέντε. Το 2001 διεξήχθησαν στην Τύνιδα της Τυνησίας, το 2005 στην Αλμερία της Ισπανίας, το 2009 στην Πεσκάρα της Ιταλίας, το 2013 στη Μερσίνη της Τουρκίας και οι τελευταίοι διεξήχθησαν το 2018 στην Ταραγόνα της Ισπανίας (International Committee of the Mediterranean Games). Οι επόμενοι Μεσογειακοί Αγώνες είναι προγραμματισμένοι για το 2021 στο Οράν της Αλγερίας (σαν σήμερα). Αυτές οι διοργανώσεις, αποτέλεσαν παράδειγμα πως οι Μεσογειακοί Αγώνες συνέβαλαν στο να αναπτυχθεί ο αθλητισμός στις χώρες φιλοξενίας και συχνά με σημαντικές οικονομικές προσπάθειες (Paratore).

Η κληρονομιά που αφήνει η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων διαχωρίζεται στην απτή, που γίνεται αισθητή και στην μη απτή. Στην πρώτη περίπτωση, της απτής κληρονομιάς, εντάσσονται το μεσογειακό χωριό, οι αθλητικές εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητες για τη διεξαγωγή της διοργάνωσης, άλλες κατασκευαστικές υποδομές που ενδέχεται να προκύψουν και η αύξηση του αριθμού των αθλητικών πρακτικών. Στη δεύτερη περίπτωση, της μη απτής κληρονομιάς, εντάσσονται ο ενθουσιασμός που προκύπτει μέσα από τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων, η ικανοποίηση των πολιτών, η καλύτερη αντίληψη που αποκτούν οι πολίτες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι χορηγοί, η βιομηχανία, η πολιτική, ο πολιτισμός για τον αθλητισμό και η γενικότερη ατμόσφαιρα που δημιουργείται (Paratore). Θα μιλήσουμε αναλυτικότερα για την απτή και τη μη απτή κληρονομιά στην επόμενη ενότητα.

Η Τύνιδα το 2001 διεξήγαγε τους Μεσογειακούς Αγώνες, τους οποίους είχε αναλάβει πάλι το 1967. Δεν έχει υπάρξει άλλη πόλη που να έχει αναλάβει τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων δύο φορές. Οι αθλητές που συμμετείχαν συνολικά ήταν 2.291 από 22 χώρες. Τα αθλήματα στα οποία αγωνίστηκαν ήταν 23. Η Γαλλία ήταν η νικήτρια εφόσον κατέκτησε 122 μετάλλια και η Ελλάδα κατέκτησε την 4^η θέση με 89 μετάλλια (σαν σήμερα). Οι Αγώνες στην Τυνησία ήταν μια εθνική εκδήλωση όπου χρησιμοποιήθηκε όλο το δυναμικό της χώρας προκειμένου να παρέχουν ότι ήταν απαραίτητο και να εξασφαλιστεί η επιτυχία της διοργάνωσης, κάτι το οποίο έγινε πραγματικότητα. Η απτή κληρονομιά αυτής της διοργάνωσης ήταν το μεσογειακό χωριό που χτίστηκε και αποτέλεσε κοινωνικό έργο, καθώς τα διαμερίσματα πωλήθηκαν σε περίπου 1000 οικογένειες, η αθλητική πόλη με το γήπεδο ποδοσφαίρου, το αθλητικό στάδιο, το υδάτινο κέντρο με δυο πισίνες και με την αίθουσα σπορ το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή σημαντικών δραστηριοτήτων, εθνικών και διεθνών, σε διεθνή γεγονότα, οι αθλητικές εγκαταστάσεις οι οποίες ανακαινίστηκαν και προσαρμόστηκαν και εξακολούθησαν να χρησιμοποιούνται και μετά τη λήξη των Αγώνων, το εργαστήριο αντιντόπινγκ που χτίστηκε, το Εθνικό Κέντρο για τα αθλήματα μέσα από το οποίο επιτεύχθηκαν τα καλύτερα αποτελέσματα για τους αθλητές και αν η Τυνησία δεν είχε αναλάβει τη διοργάνωση δε θα είχε χτιστεί και τέλος οι υποδομές που ανακαινίστηκαν (Paratore).

Όσον αφορά τη μη απτή κληρονομιά, η Τυνησία ένωσε εθνική υπερηφάνεια μέσα από αυτήν τη διοργάνωση και έδωσε στους νέους ισχυρά συναισθήματα, αύξηση των εθελοντών και απόκτηση σημαντικών γνώσεων μέσα από τη συμμετοχή τους στην οργάνωση των Αγώνων. Επιπλέον, εξαιτίας των Μεσογειακών Αγώνων στην Τυνησία, δημιουργήθηκαν πολλές εταιρείες και αυξήθηκαν οι νέοι που άρχισαν να εξασκούν τον αθλητισμό. Σε γενικές

γραμμές, λοιπόν, η κληρονομιά που απέκτησε η Τυνησία μετά τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων ήταν τεράστια τόσο για την πόλη της Τύνιδας όσο και ολόκληρη τη χώρα και προωθήθηκε η εθνική προσπάθεια για την ανάπτυξη και την προώθηση τους αθλητισμού, της οικονομίας και του τουρισμού (Paratore).

Οι επόμενοι Μεσογειακοί Αγώνες, φιλοξενήθηκαν στην Αλμερία το 2005, συμμετείχαν αθλητές από 21 χώρες και στο σύνολό τους ήταν 3.214. Τα αθλήματα στα οποία αγωνίστηκαν ήταν 27. Η Ιταλία ήταν η νικήτρια κατακτώντας 153 μετάλλια και ακολούθησε η Γαλλία με 152. Η Ελλάδα κατέκτησε όπως και το 2001 την 4^η θέση με 59 μετάλλια (σαν σήμερα). Οι Αγώνες ήταν θεαματικοί και η παρουσία των θεατών, η καλή οργάνωση και τα μετάλλια που κέρδισε η χώρα φιλοξενίας καθιερώνοντας το ρεκόρ της αποτέλεσαν το τρίπτυχο της επιτυχίας. Εξαιτίας του εξαιρετικού πολιτιστικού προγράμματος που περιλάμβανε η διοργάνωση, οι δρόμοι ήταν γεμάτοι από ανθρώπους. Το μεσογειακό χωριό πωλήθηκε σε ιδιώτες πολίτες, οι αθλητικές εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν συνεχίστηκαν να χρησιμοποιούνται και μετά τη λήξη των Αγώνων, και τέλος υπήρξε και κοινωνική αναγνώριση. Μέσα από μελέτη που διεξήχθη το 2014, η ικανοποίηση του πληθυσμού της Αλμερίας ήταν σε ποσοστό πάνω από 70% σε σύγκριση με τις προσδοκίες που είχαν και σε ποσοστό πάνω από 94% αισθάνθηκαν υπερήφανοι (Paratore).

Στην Πεσκάρα της Ιταλίας φιλοξενήθηκαν οι Μεσογειακοί Αγώνες το 2009. Συνολικά συμμετείχαν 3.368 αθλητές από 23 χώρες. Τα αθλήματα στα οποία αγωνίστηκαν ήταν 28 με την Ιταλία να κατακτά την 1^η θέση με 176 μετάλλια. Η Ελλάδα κατέκτησε με 64 μετάλλια την 5^η θέση (σαν σήμερα). Παρά τις δυσκολίες που εμφανίστηκαν εξαιτίας του σεισμού, όπου χρειάστηκε να χρησιμοποιηθούν για τη φιλοξενία 60.000 ατόμων, οι Αγώνες τελείωσαν με επιτυχία. Τα διαμερίσματα από το μεσογειακό χωριό που χτίστηκε μεταφέρθηκαν στο Πανεπιστήμιο και στο Νοσοκομείο και ένα μέρος τους πουλήθηκε σε ιδιώτες. Το 95% των αθλητικών εγκαταστάσεων που δημιουργήθηκαν εξακολούθησε να χρησιμοποιείται και μετά τη λήξη των Αγώνων. Στη διοργάνωση συμμετείχαν περίπου 4.000 εθελοντές και αυτό που όλοι θα έχουν να θυμούνται είναι τα δυο παγκόσμια ρεκόρ που πραγματοποιήθηκαν στην κολύμβηση (Paratore).

Την αμέσως επόμενη τετραετία, το 2013, λόγω της οικονομικής κρίσης που είχε επέλθει στην Ελλάδα, ο Βόλος και η Λάρισα δεν κατάφεραν να διοργανώσουν τους Μεσογειακούς Αγώνες και τελικά διεξήχθησαν στη Μερσίνη της Τουρκίας. Συμμετείχαν 2.994 αθλητές από 24 χώρες, σε 27 αθλήματα. Η Ιταλία κατέκτησε και πάλι την 1^η θέση με 186 μετάλλια και η

Ελλάδα την 6^η με 59 μετάλλια (σαν σήμερα). Το επίτευγμα που κατόρθωσε η Μερσίνη με αυτή τη διοργάνωση ήταν μεγάλο, καθώς ο χρόνος που είχε στη διάθεσή της ήταν λιγοστός. Έχτισε ένα μεσογειακό χωριό το οποίο σήμερα χρησιμοποιείται στο Πανεπιστήμιο σαν κοιτώνας, αποτελώντας έτσι μια μεγάλη κληρονομιά, καθώς βελτίωσε τόσο τη ζωή του φοιτητή όσο και τις κοινωνικές δραστηριότητές του. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις που χρησιμοποιήθηκαν, χρησιμοποιούνται σήμερα για την προπόνηση και το διαγωνισμό διαφορετικών αθλημάτων. Η Μερσίνη είναι μια πόλη που αναπτύσσεται, και οι νέοι αθλητές χρησιμοποιούν αυτούς τους χώρους. Οι γενικότερες κατασκευαστικές υποδομές που χρειάστηκε και έγιναν, βελτίωσαν την πόλη και αναβάθμισαν τις τουριστικές εγκαταστάσεις της. Όσον αφορά τον τομέα του πολιτισμού, εξαιτίας των Μεσογειακών Αγώνων άνθρωποι διαφόρων πολιτισμών γύρω από τη μεσόγειο επισκέφτηκαν τη Μερσίνη και οι πολίτες της Μερσίνης απέκτησαν την ευκαιρία να διευρύνουν την επαφή τους με άλλους πολιτισμούς. Μέσα από την ανάμειξη των πολιτισμών, αποκτήθηκε μια από τις σημαντικότερες κληρονομίες αυτής της διοργάνωσης, που ήταν η αύξηση της ανεκτικότητας και των υποδομών των ανθρώπων (Paratore).

Για τη διοργάνωση των Αγώνων στη Μερσίνη, θα κλείσουμε με έναν από τους σημαντικότερους τομείς, αυτόν του τουρισμού. Μετά τη λήξη της διοργάνωσης, πολλοί τουρίστες επισκέφθηκαν την πόλη της Μερσίνης και γνώρισαν την ομορφιά της. Οι Μεσογειακοί Αγώνες ήταν ένα γιγαντιαίο έργο το οποίο ενσωμάτωσε την πόλη της Μερσίνης με τον υπόλοιπο κόσμο κάτι το οποίο συνέβαλε σημαντικά σε μια μόνιμη αθλητική κουλτούρα, στην αύξηση των αθλητικών και μη υποδομών της πόλης, στην προώθησή της και τέλος αύξησε τις επιχειρηματικές ευκαιρίες και το εργατικό δυναμικό (Paratore).

Τέλος, το 2018 έγιναν οι τελευταίοι Μεσογειακοί Αγώνες στην Ταραγόνα της Ισπανίας. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό της διεξαγωγής των Μεσογειακών Αγώνων κάθε τετραετία, έπρεπε να πραγματοποιηθούν το 2017. Όμως, εξαιτίας κάποιων οικονομικών προβλημάτων αναβλήθηκαν και έγιναν την επόμενη χρονιά. Οι αθλητές ήταν από 26 χώρες, 4.541 αθλητές οι οποίοι διαγωνίστηκαν σε 28 αθλήματα. Για άλλη μια φορά νικήτρια αναδείχθηκε η Ιταλία με 156 μετάλλια και η Ελλάδα κατακτώντας 47 μετάλλια κατατάχθηκε στην 5^η θέση (σαν σήμερα).

Η Κύπρος σε αυτούς τους Αγώνες κατέκτησε 8 μετάλλια κατακτώντας τη 14^η θέση. Σύμφωνα με τον Μιχάλη Κρασιά, ο οποίος ηγούταν της αποστολής της Κύπρου, η διοργάνωση ήταν σε υψηλό επίπεδο στο αγωνιστικό κομμάτι. Ανέφερε πως παρά το γεγονός της αναβολής της

διοργάνωσης τα αθλήματα δεν υπέστησαν καμία επιρροή. Επίσης, στο κομμάτι της σίτισης των αθλητών έμεινε πολύ ικανοποιημένος. Από την άλλη πλευρά, στο οργανωτικό κομμάτι ο κ. Κρασιάς επισήμανε δυο στοιχεία που έδειξαν πως οι Ισπανοί δε φάνηκαν έτοιμοι. Πρώτα από όλα αναφέρθηκε στο κομμάτι της διαμονής των αθλητών στο Μεσογειακό χωριό όπου δεν υπήρχε η άνεση που απαιτούταν για τη ξεκούραση των αθλητών και κατ' επέκταση για την υψηλή αποδοτικότητά τους. Το δεύτερο στοιχείο το οποίο επεσήμανε, ήταν το θέμα της μεταφοράς. Κυρίως για τις πρώτες μέρες, οι αθλητές περίμεναν για περίπου ένα δίωρο είτε έξω από το γήπεδο είτε έξω από το ξενοδοχείο, κάτι το οποίο δεν επιτρέπεται σε διοργανώσεις επιπέδου όπως οι Μεσογειακοί Αγώνες (Αργυρού, 2018).

Να προσθέσουμε στα θετικά της διεξαγωγής των Αγώνων στην Ταραγόνα τις πολύ καλές εγκαταστάσεις που είχαν τα αθλήματα, τη καλή διεξαγωγή τους και την ύπαρξη wifi που βοήθησε στην παροχή πληροφοριών. Όμως, εκτός από τα μειονεκτήματα της χώρας φιλοξενίας στο κομμάτι της διαμονής και της μετακίνησης, μεγάλο πρόβλημα υπήρχε στην μέρος που τοποθετήθηκε το Κέντρο Τύπου για τους δημοσιογράφους. Ήταν άβολο μακριά από τα γήπεδα και χωρίς μέσα μεταφοράς. Παρόλα αυτά, υπήρχε βοήθεια και επήλθαν κάποιες λύσεις (Αργυρού, 2018).

4.2 ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ

Οι αθλητικές διοργανώσεις οι οποίες είναι διεθνείς, όπως οι Μεσογειακοί Αγώνες, λαμβάνουν ακαδημαϊκής προσοχής διότι προκαλούν στη χώρα φιλοξενίας επιπτώσεις στο περιβάλλον, στην κοινωνία και στην οικονομία. Πολύ σημαντικό κομμάτι των επιπτώσεων είναι η επιρροή στον τομέα του τουρισμού. Οι χώρες οι οποίες φιλοξενούν τη διοργάνωση, ενισχύουν παγκοσμίως την εικόνα τους και προσελκύουν τουρίστες προκειμένου να τις επισκεφτούν είτε κατά τη διάρκεια των Αγώνων είτε μετά από τη λήξη τους. Μέσα από όλες αυτές τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για την κυβέρνηση, αυτές οι διοργανώσεις μπορεί να έρθουν αντιμέτωπες και με κάποιες προκλήσεις. Κατά βάση, όμως η φιλοξενία των Μεσογειακών Αγώνων, είναι ένας τρόπος που οδηγεί στο να αυξηθούν τα έσοδα της χώρας φιλοξενίας από τον τουρισμό, που αποτελεί μια βιομηχανία στις μέρες μας, επομένως είναι πολύ σημαντικό να εξεταστούν οι θετικές επιπτώσεις που προκαλούνται στην τοπική κοινωνία (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Δεδομένου ότι οι επιπτώσεις στον τομέα του τουρισμού δεν είναι παγκόσμιες, υπάρχουν χώρες υποδοχές που έχουν διαφορετικές αντιλήψεις απέναντι στη διοργάνωση εκδηλώσεων όπως οι Μεσογειακοί Αγώνες. Κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού μιας τέτοιας διοργάνωσης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αντιλήψεις της κοινότητας, εφόσον εξεταστεί η σημασία που έχει η τοπική υποστήριξη για την ανάπτυξη του τουρισμού. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην αξιολόγηση των ωφελειών στην οικονομία, των επιπτώσεων στην κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό και στις δεξιότητες marketing. Οι Μεσογειακοί Αγώνες οι οποίοι, όπως έχουμε προαναφέρει, διοργανώνονται κάθε τέσσερα χρόνια, σκοπεύουν στη συμβολή τους, στην αμοιβαία κατανόηση και στη προσέγγιση μεταξύ των πολιτών από τις χώρες της Μεσογείου σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Οι Μεσογειακοί Αγώνες και όλες οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, είναι μεγάλης κλίμακας, έχουν υψηλό ενδιαφέρον, μεγάλη ελκυστικότητα, προσελκύοντας τη διεθνή προσοχή. Προσελκύουν επενδύσεις για να κατασκευαστούν υποδομές, κάτι το οποίο αποτελεί ευκαιρία για να ανανεωθούν οι αστικές περιοχές και μέσα από τις θετικές επιπτώσεις που προκαλούνται στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα, βελτιώνεται η εικόνα της περιοχής (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Εξετάζοντας τις επιπτώσεις σύμφωνα με την κοινωνιολογική προοπτική, οι αντιλήψεις που διαμορφώνουν οι άνθρωποι, βασίζονται σε όσα αναμένουν από μια τέτοια διοργάνωση και μπαίνουν σε μια διαδικασία ανταλλαγής απόψεων σχετικά με το αν θα επικρατήσουν οι θετικές ή οι αρνητικές επιπτώσεις. Για να υποστηρίξουν εάν επωφελούνται ή ζημιώνονται, τα θετικά και τα αρνητικά τα αξιολογούν με βάση τα οφέλη και τα κόστη που προκύπτουν. Όλη αυτή η σκέψη βασίζεται στο γεγονός ότι η βασική αρχή που έχουν οι άνθρωποι είναι να αναζητούν την ανταμοιβή, έτσι αναλύουν την επαφή με έναν τρόπο, ο οποίος μέσα από τις σχέσεις ανταλλαγής θα τους επιφέρει αμοιβαία οφέλη (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Συνεχίζοντας με τη θεωρία των κοινωνικών παραστάσεων, δηλαδή τη χρήση μηχανών ή ερμηνειών από τους ανθρώπους προκειμένου να κατανοήσουν διάφορα γεγονότα που συμβαίνουν στην καθημερινότητά τους, καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο βλέπουν τον κόσμο, ο οποίος έχει καθοριστεί μέσα από τις αλληλεπιδράσεις και την επικοινωνία τους. Μέσα από αυτήν την τεχνική, ένα κοινωνικό φαινόμενο διαμορφώνει το περιεχόμενο ενός ανθρώπινου μυαλού και την ίδια στιγμή είναι επίσης ένα προϊόν επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπινων μυαλών. Είναι μια προσέγγιση η οποία παρέχει ένα

κατάλληλο πλαίσιο προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο το πραγματικό επίπεδο επίπτωσης και τα υποκείμενα συστήματα αξιών, συμβάλλουν στις αντιλήψεις των κατοίκων (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Μέσα από τη διεξαγωγή της διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων βελτιώνεται η εικόνα της χώρας φιλοξενίας, όπως προαναφέραμε, με αποτέλεσμα να προσελκύεται η προσοχή του κοινού σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο, να αυξάνεται ο τουρισμός και από τις δαπάνες που πραγματοποιούν οι επισκέπτες να βελτιώνεται η οικονομικής κατάσταση της χώρας. Τα οικονομικά οφέλη που δημιουργούνται, προκύπτουν από τις νέες ευκαιρίες επένδυσης και από τις νέες θέσεις εργασίας που κάνουν την εμφάνισή τους λόγω της φιλοξενίας αυτής της μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης. Μέσα από τις αθλητικές εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν προκειμένου να διεκπεραιωθεί η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων, και γενικότερα από τη κατασκευή όλων των απαραίτητων υποδομών, όλα αυτά θεωρούνται κέρδη για τη χώρα φιλοξενίας και την ωφελούν για την ανάπτυξή της στο μέλλον (Atci, Unur, & Gürsoy, 2016).

Η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων είναι ένα γεγονός που αφήνει στη χώρα που την φιλοξενεί μια κληρονομιά για το μέλλον της, όπως περιγράψαμε στην προηγούμενη ενότητα. Η κληρονομιά αυτή αφορά από τη μια πλευρά στις εγκαταστάσεις και στις υποδομές που δημιουργούνται όταν κρίνεται απαραίτητο προκειμένου να διεξαχθούν οι Αγώνες αλλά αφορά και στα συναισθήματα που προκαλούνται στους κατοίκους της χώρας υποδοχής, στη λεγόμενη απτή και μη απτή κληρονομιά, αντίστοιχα. Οι Μεσογειακοί Αγώνες είναι μια διοργάνωση για την οποία πρέπει να δημιουργηθεί ένα μεσογειακό χωριό που να περιλαμβάνει τις εγκαταστάσεις όπου θα στεγασθούν όλοι οι αθλητές που συμμετέχουν στους Αγώνες. Το μεσογειακό χωριό, στοιχείο απτής κληρονομιάς, αποτελεί μια πολύ σημαντική επίπτωση της διοργάνωσης, καθώς όπως έχει φανεί από όλες τις διοργανώσεις των τελευταίων κυρίως χρόνων, τα διαμερίσματα από το μεσογειακό χωριό αξιοποιούνται μετά τη λήξη των Αγώνων, είτε χρησιμοποιούνται από το Πανεπιστήμιο και το Νοσοκομείο είτε πωλούνται σε οικογένειες που το έχουν ανάγκη, αποτελώντας και κοινωνικό έργο όπως στην περίπτωση της Τυνησίας το 2001. Η χρήση των διαμερισμάτων από το Πανεπιστήμιο στη Μερσίνη της Τουρκίας αποτέλεσε επίσης πολύ σημαντική επιρροή, καθώς αξιοποιήθηκαν σαν κοιτώνες βελτιώνοντας τη ζωή του φοιτητή και τις κοινωνικές του δραστηριότητες (Paratore).

Συνεχίζουμε με τις αθλητικές εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητες για τη διεξαγωγή των Μεσογειακών Αγώνων. Είναι μια κληρονομιά που έχει θετικές επιπτώσεις, καθώς ακόμα και μετά τη λήξη των Αγώνων, οι εγκαταστάσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διεξαγωγή άλλων σημαντικών δραστηριοτήτων και να είναι προετοιμασμένοι για κάποιο άλλο διεθνές γεγονός, καθώς και για την προπόνηση των νέων αθλητών σε διαφορετικά αγωνίσματα. Τέλος, οι κατασκευαστικές υποδομές που ενδεχομένως προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή μιας διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων, ανήκει στην απτή κληρονομιά της χώρας. Μέσα από αυτές τις υποδομές γίνονται βελτιώσεις και βοηθούν τη χώρα να αναβαθμιστεί και να προσελκύσει για μια ακόμη φορά τους τουρίστες να την επισκεφτούν (Paratore).

Στη περίπτωση της μη απτής κληρονομιάς, επηρεάζεται κυρίως ο τομέας του πολιτισμού της χώρας. Μέσα από τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων, προκύπτουν ποικίλα συναισθήματα. Οι πολίτες ενθουσιάζονται από μια τόσο μεγάλη αθλητική διοργάνωση και διαμορφώνουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τον πολιτισμό της χώρας υποδοχής, με αποτέλεσμα να δίνουν την ευκαιρία να διερευνήσουν και άλλους, διαφορετικούς πολιτισμούς και να έρθουν σε επαφή μαζί τους. Επιπλέον, μέσα από την εθνική υπερηφάνεια που δημιουργεί η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων, έχει παρατηρηθεί πως έχει αυξηθεί ο αριθμός των νέων που ξεκίνησαν να εξασκούν τον αθλητισμό, ένα στοιχείο που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την προώθηση του αθλητισμού (Paratore).

Κλείνοντας, να προσθέσουμε πως οι Μεσογειακοί Αγώνες οι οποίοι διοργανώνονται στο Νότο είναι ένα εθνικό γεγονός και αντιπροσωπεύει την υπερηφάνεια της χώρας και όταν οργανώνονται στο Βορρά είναι περισσότερο ένα γεγονός τοπικό και περιφερειακό. Η διοργάνωση των Αγώνων σε μια περιοχή συμβάλλει στο να διασφαλιστεί η χρήση των δομών που υφίστανται, να αποφευχθούν τα περιττά έξοδα και οι εγκαταστάσεις που δημιουργούνται να χρησιμοποιηθούν και στο μέλλον (Paratore).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

5.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες είναι μια νέα αθλητική διοργάνωση που διοργανώνεται από τη Διεθνή Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων και συμμετέχουν Εθνικές Ομάδες από 26 χώρες που ανήκουν στη Μεσόγειο (THE BEST news, 2017). Πρόκειται για μια διοργάνωση που τη γνωρίσαμε το 2015 με τους Αγώνες που διεξήχθησαν στην Πεσκάρα της Ιταλίας. Η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων είχε την ιδέα για αυτήν τη νέα διοργάνωση προκειμένου να προβληθούν κάποια αθλήματα συγκεκριμένα και να βοηθηθεί ο αθλητικός τουρισμός (Χολίδης, 2017). Τα αθλήματα που περιλαμβάνει η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, είναι μόνο όσα μπορούν να πραγματοποιηθούν στην παραλία μιας θάλασσας όπως είναι τα beach volley, beach soccer, beach handball, beach tennis, beach wrestling ή μέσα στη θάλασσα όπως είναι το κανό, η ιστιοπλοΐα, η κολύμβηση ανοιχτής θαλάσσης (THE BEST news, 2017).

Το 2015 διεξήχθη η πρώτη διοργάνωση για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες και τους φιλοξένησε με μεγάλη επιτυχία η Πεσκάρα της Ιταλίας. Μέσα από το μεγάλο ενδιαφέρον που έγινε αισθητό για αυτήν την διοργάνωση, πάρθηκε η απόφαση να θεσμοθετηθούν σε Μεσογειακό επίπεδο και να διοργανωθούν για τον Οκτώβρη του 2019 οι πρώτοι Παγκόσμιοι Παράκτιοι Αγώνες στις ΗΠΑ, στην πόλη Σαν Ντιέγκο (THE BEST news, 2017).

Η διαδικασία μέσα από την οποία γίνεται η επιλογή για το ποια θα είναι η πόλη θα αναλάβει τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων είναι ίδια με τη διαδικασία που ακολουθείται και στους Μεσογειακούς Αγώνες. Η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων είναι υπεύθυνη και σε αυτήν κατατίθενται οι υποψηφιότητες των πόλεων που ενδιαφέρονται να αναλάβουν τη διοργάνωση των Παράκτιων Αγώνων. Η κάθε πόλη που ενδιαφέρεται καταθέτει την αίτηση για την υποψηφιότητά της μαζί με ένα φάκελο για την υποψηφιότητα και μαζί με κάποια στοιχεία που η κάθε πόλη κρίνει πως θα τη βοηθήσουν στο να επιλεγεί και να αναλάβει τη διοργάνωση και οι Τεχνικές Επιτροπές της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων τα αξιολογεί και τελικά αποφασίζει ποια θα είναι η διοργανώτρια πόλη. Οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από 75 μέλη τα οποία ανήκουν στις Ολυμπιακές Επιτροπές των 26 χωρών της Μεσογείου (THE BEST news, 2017).

Η διαδικασία υποβολής υποψηφιότητας από τις πόλεις που επιθυμούν να αναλάβουν τη διοργάνωση για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες έχει κάποιο κόστος τόσο για τη

δημιουργία του φακέλου όσο και για τις συνολικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν και να υποστηριχθεί η υποψηφιότητα της κάθε πόλης. Αυτό το κόστος για τη διαδικασία υποψηφιότητας υπάρχει σε όλες τις διοργανώσεις και ισχύει πως όσο μεγαλύτερη είναι η διοργάνωση τόσο μεγαλύτερο είναι και το απαιτούμενο κόστος για τη δήλωση υποψηφιότητας. Μέσα στις επιπλέον ενέργειες περιλαμβάνεται είτε κάποιο βίντεο είτε κάποια έντυπα ενημερωτικά είτε κάποια αναμνηστικά δώρα, προκειμένου να υποστηριχθεί η εκάστοτε εκδήλωση. Το κόστος για τη δημιουργία του φακέλου αφορά στο να συγκεντρωθούν και να συνταχθούν τα απαραίτητα τεχνικά στοιχεία, να μεταφραστούν, να εκτυπωθούν, φωτογραφίσουν που ενδέχεται να χρειαστούν, τα έξοδα για την αποστολή τους μια φορά στις Μεσογειακές Ολυμπιακές Επιτροπές και μια φορά στην Ισπανία για τα μέλη που συντελούν την επιτροπή, τα έξοδα στην Ισπανία για την παρουσίαση της υποψηφιότητας και οτιδήποτε επιπλέον κοστίζει για τις ενέργειες που θα επιλέξει η κάθε υποψήφια πόλη (THE BEST news, 2017).

Η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων δε μπορεί να συγκριθεί με τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων, καθώς μιλάμε για δυο μεγέθη που είναι ανόμοια. Είναι δυο διαφορετικές οργανώσεις και ως προς τα αγωνίσματα που περιλαμβάνουν και ως προς το χώρο στον οποίο διεξάγονται αυτά τα αγωνίσματα αλλά και γενικότερα διαφέρουν ως προς το κόστος που απαιτείται για τη διοργάνωσή τους. Οι Μεσογειακοί Αγώνες όπως έχουμε παρουσιάσει πραγματοποιούνται μέσα σε ένα στάδιο και περιλαμβάνουν μια ποικιλία αθλημάτων, ενώ οι Παράκτιοι πραγματοποιούνται στη θάλασσα και στη παραλία της με αθλήματα που προαναφέραμε. Όσον αφορά στο κόστος των δυο διοργανώσεων, η διοργάνωση των Παράκτιων είναι χαμηλού κόστους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με προϋπολογισμό που είχε γίνει το 2009, απαιτούνταν περίπου 40 εκατομμύρια χωρίς να περιλαμβάνει και το κόστος που χρειάζεται για το μεσογειακό χωριό προκειμένου να αναλάβει η Πάτρα τους Μεσογειακούς Αγώνες, ενώ για τους Παράκτιους το ποσό που απαιτείται είναι γύρω στα 3 εκατομμύρια, καθώς δε χρειάζεται να κατασκευαστούν στάδια και γιγαντιαίες κατασκευαστικές υποδομές, παρά μόνο κάποιες εγκαταστάσεις κοντά στη θάλασσα. Το μόνο κοινό σημείο τους είναι πως και οι δυο διοργανώνονται από τη Διεθνή Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων (THE BEST news, 2017).

5.2 ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ – ΠΕΣΚΑΡΑ, 2015

Η Πεσκάρα πόλη της Ιταλίας στην Αδριατική θάλασσα, κατάφερε να διοργανώσει το 2009 με μεγάλη επιτυχία τους 16^{ους} Μεσογειακούς Αγώνες και ανέλαβε για το 2015 να διοργανώσει τους πρώτους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Η απόφαση πάρθηκε κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης που πραγματοποιήθηκε στις 18 Ιουνίου το 2013 στην Μερσίνη της Τουρκίας. Στη Μερσίνη είχε παρθεί και η απόφαση το 2012 από την εκτελεστική επιτροπή της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων να οργανωθούν οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες (EUROPEAN OLYMPICS COMMITTEES). Οι χώρες που συμμετείχαν ήταν στο σύνολό τους 24, οι αθλητές άνδρες και γυναίκες ήταν 763 και τα αγωνίσματα τα οποία έλαβαν χώρα ήταν 11. Συγκριτικά με τους Μεσογειακούς Αγώνες τους οποίους αναλύσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, οι Παράκτιοι Αγώνες παρουσίασαν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Εξαιτίας των θετικών συναισθημάτων που άφησε αυτή η πρώτη διοργάνωση, πάρθηκε η απόφαση να θεσμοθετηθούν και επιπλέον να διοργανωθούν και οι πρώτοι Παγκόσμιοι Παράκτιοι Αγώνες, οι οποίοι έχουν προγραμματιστεί για τον Οκτώβριο του 2019 με διοργανώτρια το Σαν Ντιέγκο των ΗΠΑ (ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ).

Οι πρώτοι παράκτιοι πραγματοποιήθηκαν από τις 28 Αυγούστου έως τις 6 Σεπτεμβρίου και οι εργασίες που εκτελούνταν κατά της διάρκεια της προετοιμασίας ήταν σε ένα επίπεδο πολύ ικανοποιητικό. Η τελετή πραγματοποιήθηκε με την παρουσία του ειδικού συμβουλίου του Υπουργείου Οικονομικών του Adelchi Sulpizio της Ιταλίας, καθώς επίσης και με την παρουσία του Stefano Seranti που ήταν υπεύθυνος για τη φιλοξενία για τις Εθνικές Αθλητικές Αποστολές στο Μεσογειακό Χωριό αλλά και πρώην Δήμαρχος του το 2009 όταν έγινε στην Πεσκάρα οι 16^{οι} Μεσογειακοί Αγώνες. Αρχικά παρουσιάστηκε ένα πρόγραμμα χορευτικό από παιδιά μέσα στο οποίο περιλαμβανόταν το συρτάκι για να τιμήσουν την Ελλάδα. Έπιτα, ακολούθησε η ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου της Ελλάδας και η έπαρση της ελληνικής σημαίας. Οι Adelchi Sulpizio και Stefano Seranti υποδέχθηκαν στη σκηνή τον κ. Νικολόπουλο Αντώνιο που ήταν ο αρχηγός της Ελληνικής Αποστολής και καλωσόρισαν την Ελλάδα για τη συμμετοχή της στους 1^{ους} Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Στην τελετή συμμετείχαν οι αθλητές που είχαν πάει στην Πεσκάρα για τους Αγώνες των αθλημάτων της κωπηλασίας, της πάλης και του θαλάσσιου σκι και στο τέλος πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή δώρων (sportsland, 2015).

Η οργανωτική επιτροπή της Πεσκάρα το 2015 που αποτελούταν από τους εκπροσώπους της Εθνικής Ολυμπιακής Επιτροπής της Ιταλίας (CONI), ο Δήμος της Πεσκάρα, η περιφέρεια του Abruzzo υπό την αιγίδα της Διεθνούς Επιτροπής των Μεσογειακών Αγώνων (ICMG) προσέφεραν ότι καλύτερο μπορούσαν από την άποψη της φιλοξενίας και καλωσόρισαν όλες τις αντιπροσωπείες έχοντας πλήρη σεβασμό απέναντι στους απαραίτητους χρόνους για αυτήν την αθλητική διοργάνωση και τα πρότυπα που απαιτούνται και κατάφερε να εξασφαλίσει την καλύτερη προβολή τόσο της εκδήλωσης των πρώτων Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων όσο και της πόλης της Πεσκάρα με 30.000 οπαδούς. Στο αγώνισμα aquathlon που συμπεριλαμβανόταν στους Αγώνες της Πεσκάρα η Ιταλία κέρδισε τέσσερα μετάλλια, κυριάρχησε και στο αγώνισμα του beach soccer και κατέκτησε δυο αργυρά μετάλλια στο beach volley (AROUND THE RINGS, 2015).

Στο σύνολό τους τα μετάλλια που κατακτήθηκαν στους πρώτους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες στην Πεσκάρα κατανεμήθηκαν ανά χώρα όπως βλέπουμε στον πίνακα που ακολουθεί (βλ. Πίνακα 5.1) (AROUND THE RINGS, 2015):

ΧΩΡΕΣ	ΧΡΥΣΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ	ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ	ΧΑΛΚΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ
ΙΤΑΛΙΑ	33	23	14	70
ΓΑΛΛΙΑ	13	5	9	27
ΕΛΛΑΔΑ	5	7	9	21
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	1	6	4	11
ΑΛΓΕΡΙΑ	2	4	4	10
ΤΥΝΗΣΙΑ	1	4	7	12
ΤΟΥΡΚΙΑ	1	2	2	5
ΣΕΡΒΙΑ	1	1	-	2
ΣΥΡΙΑ	1	-	-	1
ΙΣΠΑΝΙΑ	-	4	1	5
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	-	1	3	4
ΚΥΠΡΟΣ	-	1	-	1
ΚΡΟΑΤΙΑ	-	-	2	2
ΣΑΝ ΜΑΡΙΝΟ	-	-	2	2
ΛΙΒΥΗ	-	-	1	1
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	-	1	1

Πίνακας 5.1 Μετάλλια – Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες Πεσκάρα Ιταλίας, 2015

Για να περάσουμε τώρα αναλυτικότερα στα στατιστικά στοιχεία που έχουμε από τους πρώτους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες που πραγματοποιήθηκαν το 2015 στην Πεσκάρα, αρχικά όπως έχουμε ήδη αναφέρει οι χώρες που συμμετείχαν ήταν 24. Αυτές οι 24 χώρες ήταν η Αλβανία, η Αλγερία, η Ανδόρα, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Κροατία, η Κύπρος, η Αίγυπτος, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Λίβανος, η Λιβύη, η Μάλτα, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαρόκο, το Μονακό, το Μαυροβούνιο, η Σλοβενία, η Συρία, η Τυνησία και η Τουρκία. Τα αγωνίσματα τα οποία περιλαμβάνονταν στην Πεσκάρα ήταν συνολικά 11 και είχαμε το aquathlon, το χάντμπολ στην παραλία (beach handball), το ποδόσφαιρο στην παραλία (beach soccer), το τένις στην παραλία (beach tennis), το βόλεϊ στην παραλία (beach volley), την πάλη στην παραλία (beach wrestling), τους αγώνες κωπηλασίας (canoe ocean racing), την κολύμβηση με βτραχοπέδιλα (fin swimming), την κολύμβηση σε ανοιχτά νερά (open water swimming), την κωπηλασία στην παραλία (rowing beach sprint) και το θαλάσσιο σκι (water ski). Οι αθλητές μαζί με το προσωπικό των Ολυμπιακών Αντιπροσωπειών άγγιζαν τους 1230 συνολικά, οι διαιτητές και οι δικαστές ήταν 275, έγιναν 66 τελετές απονομής για 350 μετάλλια και οι ημέρες του διαγωνισμού ήταν συνολικά 10 (AROUND THE RINGS, 2015).

Πολύ σημαντικό κομμάτι για τη διοργάνωση και την ομαλή εκτύλιξη μια μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, είναι να υπάρχει συμμετοχή από εθελοντές. Στην Πεσκάρα οι εθελοντές έφτασαν τους 521 συνολικά εκ των οποίων οι 242 ήταν άνδρες και οι 272 γυναίκες. Οι 350 είχαν ηλικία πάνω από 18 ετών και προέρχονταν από τις εξής χώρες: Αργεντινή, Σενεγάλη, Καναδά, Ρουμανία, Αλβανία, Γαλλία, Παλαιστίνη, Σλοβενία και Ιταλία. Πιο συγκεκριμένα οι περιοχές της Ιταλίας από τις οποίες προέρχονταν οι εθελοντές ήταν οι εξής: Abruzzo, Lazio, Puglia, Molise, Λομβαρδία, Μάρκε, Εμίλια Ρομάνια, Σικελία, Λιγουρία και Καμπανία. Προκειμένου να προσληφθούν οι εθελοντές, χρησιμοποιήθηκαν τα κοινωνικά δίκτυα όπως επίσης και συμβάσεις με γυμνάσια και Πανεπιστήμια (AROUND THE RINGS, 2015).

Όσον αφορά την μετάδοση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, υπήρχαν τα μέσα ενημέρωσης, όπως επίσης και τηλεοπτική και ραδιοφωνική κάλυψη. Σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης υπήρχαν 112 δημοσιογράφοι οι οποίοι ήταν διαπιστευμένοι και κατάγονταν από την Αλβανία, την Αλγερία, τη Κύπρο, την Αίγυπτο, τη Φινλανδία, την Ελλάδα, το Μαρόκο, τη Νορβηγία, τον Άγιο Μαρίνο, την Τυνησία και την Ιταλία, η τηλεοπτική κάλυψη πραγματοποιήθηκε από τα κανάλια Rai Sport 1 και Rai Sport 2, με 40 ώρες ζωντανά και 50

ώρες εγγραφές και αναμεταδόσεις. Στο ραδιόφωνο υπήρχαν τρεις ζωντανές εμφανίσεις στο Radio Rai 1 (AROUND THE RINGS, 2015).

Οι χώροι στους οποίους διεξήχθησαν τα αγωνίσματα aquathlon, beach tennis, beach volley, water ski, open water swimming και κάποιο μέρος από τους αγώνες fin swimming που περιλαμβάνονταν στους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες ήταν το στάδιο Del Mare με την μεγάλη περιοχή που υπάρχει μπροστά. Στην αρένα Del Mare και στην μπροστά περιοχή διεξήχθησαν οι διαγωνισμοί beach handball, beach soccer, beach wrestling, κωπηλασία στην παραλία (rowing beach sprint) και οι αγώνες κωπηλασίας (canoe ocean racing). Τέλος, το υπόλοιπο μέρος από τους αγώνες fin swimming που δε διεξήχθη στο στάδιο Del Mare, διεξήχθη στην πισίνα Le Naiadi (Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), 2015).

Η οργανωτική επιτροπή της Πεσκάρα ακολούθησε όλες τις απαιτούμενες δραστηριότητες, σεβάστηκε τις απαιτούμενες προθεσμίες και τις απαραίτητες πτυχές ώστε να επιτευχθούν τα αναμενόμενα διεθνή πρότυπα φιλοξενίας. Η Πεσκάρα κατόρθωσε μέσα από αυτήν τη διοργάνωση να δώσει μια νέα προσέγγιση σε αυτές τις εκδηλώσεις. Να προωθήσει τις αξίες του αθλητισμού και μαζί με αυτές να προωθήσει και τις αξίες του πολιτισμού και των παραδόσεων που έχουν οι λαοί της Μεσογείου μέσα από εμπορικές πρωτοβουλίες στους τομείς του τουρισμού και της αγροτικής βιομηχανίας. Επιπλέον, με τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες συνέπεσαν οι εορτασμοί για την 150^η επέτειο του Σώματος της Ακτοφυλακής και κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης των παράκτιων συμμετείχαν και όλες οι επίσημες εκδηλώσεις. Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε πως οι διοργανωτές είχαν δημιουργήσει την πύλη www.pescara2015.it¹ προκειμένου να ενημερώνουν καθημερινά, με δελτία ειδήσεων τις εξελίξεις για τους παράκτιους αγώνες, να καταγράφουν τα αποτελέσματα και να περιγράφουν με λεπτομέρειες όλα τα γεγονότα. Η πύλη ήταν διαρθρωμένη σε ενότητες, πλήρης και με λεπτομέρειες, συμπεριλάμβανε φωτογραφίες και εκδηλώσεις όπως επίσης και πληροφορίες για τις διοργανωμένες εκδηλώσεις που θα πραγματοποιούνταν (Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI), 2015).

---

¹ Η ιστοσελίδα σήμερα έχει ανασταλεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ – ΠΑΤΡΑ, 2019

6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η πόλη της Πάτρας διεκδίκησε να διοργανώσει τους 2^ο^ς Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες το 2019 και βγήκε νικήτρια. Η πόλη της Πάτρας κατόρθωσε να πείσει 75 μέλη από τη Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Επιτροπής ότι μπορεί να οργανώσει τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων άρτια. Μαζί με την Πάτρα υπήρχαν μεταξύ άλλων και η υποψηφιότητα της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου, καθώς επίσης και της Μασσαλίας της Γαλλίας, αποτελώντας δυο πολλοί δυνατούς αντιπάλους (THE BEST news, 2017). Όμως, λίγες μέρες πριν την τελική απόφαση τόσο η Αλεξάνδρεια όσο και η Μασσαλία απέσυραν την υποψηφιότητά τους. Παρά το γεγονός πως η Πάτρα ήταν πλέον η μόνη υποψήφια, τα μέλη της Επιτροπής Διεκδίκησης όμως επεσήμαναν πως η απόσυρση των άλλων δυο πόλεων δε σήμαινε την αναγκαστική επιλογή της Πάτρας ως διοργανώτρια των 2^ο^ν Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων (LEFT.gr, 2017).

Η Πάτρα είχε κάνει μια πολύ καλή προετοιμασία τόσο εξαιτίας της μεγάλης θέλησης που είχε για την ανάληψη της διοργάνωσης όσο και εξαιτίας του ανταγωνισμού που περίμενε να αντιμετωπίσει πριν τελικά αποσυρθούν η Μασσαλία και η Αλεξάνδρεια. Στις 27 Σεπτεμβρίου οι Τεχνικές Επιτροπές της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων σε σύσκεψη στην Πάτρα αξιολόγησε το Φάκελο υποψηφιότητας με θετικά σχόλια αλλά όλα κρίθηκαν στην Ταραγόνα της Ισπανίας στις 13 Οκτωβρίου το 2017 όπου λήφθηκε η τελική απόφαση (THE BEST news, 2017). Σύμφωνα με τον Εμπορικό και Εισαγωγικό Σύλλογο Πατρών, απέσπασε πολλά συγχαρητήρια η επιτροπή διεκδίκησης για τη δουλειά τους και όλα τα άτομα που προσπάθησαν και κατάφεραν να εξασφαλίσουν αυτή τη διοργάνωση. Σε αυτήν τη διεκδίκηση συνέβαλλε και ο ίδιος ο Εμπορικός και Εισαγωγικός Σύλλογος Πατρών με όλες τις δυνάμεις που είχε (Εμπορικός & Εισαγωγικός Σύλλογος Πατρών, 2017).

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, αποτελούν μια πολύ σημαντική αθλητική διοργάνωση η οποία προσφέρει στην πόλη που τους φιλοξενεί και στο νομό της γενικότερα θετικές επιπτώσεις και μελλοντικές προοπτικές στον τομέα της οικονομίας, του πολιτισμού και του αθλητισμού. Έτσι και η Πάτρα, αποδεικνύει πως παρ' όλη την ύφεση που έχει υποστεί η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, είναι ικανή και έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει μια τόσο σημαντική και μεγάλη αθλητική διοργάνωση (Εμπορικός & Εισαγωγικός Σύλλογος Πατρών, 2017). Όπως είχε δηλώσει πριν μερικά χρόνια και ο Ισίδωρος Κούβελος, ο γενικός

γραμματέας της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων, μέσα από τη μεγάλη ζήτηση που έχει εμφανίσει η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, αν η Ελλάδα κατάφερνε να αναλάβει τη διοργάνωσή τους θα αποτελούσε την πρώτη μεγάλη διοργάνωση μετά από πολλά χρόνια (THE BEST news, 2017).

Η διαδικασία δήλωσης υποψηφιότητας για την ανάληψη της διοργάνωσης των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων συμπεριλάμβανε, όπως προαναφέραμε, μια αίτηση και ένα φάκελο με ενέργειες και στοιχεία που βοηθούν την πόλη που θέτει την υποψηφιότητά της. Η Πάτρα διέθετε ένα φάκελο ο οποίος απέσπασε πάρα πολλά θετικά σχόλια από τις Τεχνικές Επιτροπής της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων και κρίθηκε εξαιρετικός. Τα επιπλέον στοιχεία που έστειλε η συμμετοχή της Πάτρας ήταν ένα βίντεο διάρκειας πέντε λεπτών, το οποίο παρουσιάστηκε στην Ισπανία στις 13 Οκτωβρίου στη Γενική Συνέλευση της Διεθνούς Επιτροπής και η αποστολή που πήγε εκεί για να υποστηρίξει την Πάτρα να αναλάβει τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων αποτελούταν από τον υφυπουργό αθλητισμού, από το δήμαρχο της Πάτρας και τον Αντιδήμαρχο, από τα μέλη της επιτροπής διεκδίκησης και από δυο πατρινοίς αθλητές. Επίσης, μαζί τους παρευρέθηκαν ο αντιπεριφερειάρχης Αχαΐας, ο αντιδήμαρχος Παιδείας και Αθλητισμού και ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αχαΐας ((THE BEST news, 2017), (LEFT.gr, 2017)). Μια ακόμη ενέργεια που έκανε η Πάτρα ήταν πως τύπωσε και διένειμε φυλλάδια με πληροφορίες για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες και έστησε και ένα περίπτερο στην οδό της Ρήγα Φεραίου προκειμένου να ενημερωθούν οι πολίτες για αυτήν την καινούρια και μεγάλη αθλητική διοργάνωση (THE BEST news, 2017).

Το κόστος αυτής της διαδικασίας ανήλθε στις 59.000€ και αφορούσε σε όλα τα βασικά έξοδα όπως έχουμε αναφέρει στην ενότητα 5.1 και επιπλέον στη δημιουργία των 50.000 αντιτύπων φυλλαδίων ενημέρωσης και στη δημιουργία του περιπτέρου. Τα έξοδα καθαρά για τη δημιουργία ήταν τα μισά από τις 59.000€. Το Δημόσιο Ταμείο δεν επιβαρύνθηκε από όλο αυτό το κόστος παρά μόνο στις 4000€ περίπου, καθώς υπήρξαν επιχειρήσεις που αποτέλεσαν χορηγούς αυτής της διαδικασίας. Συγκεκριμένα, τα Ελληνικά Πετρέλαια, τα Coffee Islands, ο Μπακαλάρος Α.Ε., η Λουξ, η Dur και η ΟΛΠΑ Α.Ε. ήταν οι χορηγοί που ανέλαβαν να καλύψουν το υπόλοιπο κόστος από τις ενέργειες που επέλεξε η Πάτρα ώστε να προωθηθεί και να αναλάβει τη διοργάνωση των Παράκτιων Αγώνων (THE BEST news, 2017).

Οι 2^{οι} Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες θα πραγματοποιηθούν τον Αύγουστο του 2019 με πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής τον κ. Σαραντόπουλο Φώτη και τον αντιπρόεδρο κ.

Μαρλαφέκα Πλάτωνα με το γενικό γραμματέα κ. Γρηγόρη Ηλία να συγκροτούν την Εκτελεστική Επιτροπή. Οι τοπικές αρχές και η κοινωνία της Δυτική Ελλάδα στηρίζουν την προετοιμασία για τους Παράκτιους Αγώνες και γίνεται φανερό μέσα από την παράσταση των κ. Κατσιφάρα Απόστολο, περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδος και κ. Πελετίδη Κωσταντίνο, Δήμαρχο Πατρέων στις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται. Για τους ενδιαφερόμενους που θέλουν να πληροφορούνται με επιπλέον ενημέρωση σχετικά με τους αγώνες και με τα αθλήματα που θα λάβουν χώρα στους Παράκτιους στην Πάτρα, έχει δημιουργηθεί η επίσημη ιστοσελίδα αυτής της διοργάνωσης www.mbgpatras2019.gr. Είναι μία εντυπωσιακή ιστοσελίδα με φωτογραφίες, με βίντεο, που έχει συνεχή ενημέρωση με νέο υλικό και παρουσιάζονται οι εξελίξεις που προκύπτουν. Το τελικό πρόγραμμα με τα αγωνίσματα, καθώς και οι τελικές αθλητικές εγκαταστάσεις ανακοινώνονται από το οργανόγραμμα της επιτροπής (CIJM, 2019).

Η πόλη της Πάτρας στις 13 Οκτωβρίου το 2017, στην Ταραγόνα της Ισπανίας, ανέλαβε επίσημα να φιλοξενήσει και να διοργανώσει τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες το καλοκαίρι του 2019. Από εκείνη τη στιγμή, ξεκίνησε τον αγώνα με μια σειρά από διαδικασίες που είναι απαραίτητες, προκειμένου η διεξαγωγή της διοργάνωσης να είναι η επιθυμητή με τα προσδοκώμενα οφέλη για την Πάτρα αλλά και σύμφωνη με τις προδιαγραφές που ορίζει η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων.

Από τη λήψη της τελικής απόφασης για τη διοργανώτρια πόλη των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων μέχρι την έναρξή τους, υπάρχουν κάποιες συσκέψεις που γίνονται με μέλη της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων, προκειμένου να ενημερώνονται για τις εξελίξεις των προετοιμασιών, για τα στάδια τα οποία πρέπει να εκτελεσθούν κατά προτεραιότητα, για την οργάνωση που πρέπει να ακολουθηθεί ώστε να κατασκευαστούν οι χρονοβόρες εγκαταστάσεις και γενικότερα για όλα όσα αφορούν στη φιλοξενία και στη μεταφορά των αθλητών που θα συμμετάσχουν στους Αγώνες και των θεατών που θα τους παρακολουθήσουν. Επιπλέον, οι συσκέψεις αφορούν και στο κομμάτι της χρηματοδότησης, προκειμένου να καλυφτεί μέρος των εξόδων της διοργάνωσης. Η πορεία των διαδικασιών επιθεωρείται από συντονιστική επιτροπή ώστε να γίνουν τυχόν απαραίτητες διορθώσεις.

Πέρα από τα διαδικαστικά, μεγάλο ενδιαφέρον έχουν οι ενέργειες που κάνουν οι αρμόδιοι σχετικά με τη διαφήμιση της φιλοξενίας των Παράκτιων Αγώνων, ώστε να έχει την προσδοκώμενη επιτυχία, με τα αθλήματα που θα πρέπει να επιλεγθούν ώστε να συμπεριληφθούν στους Αγώνες, με τους χώρους στους οποίους θα διεξαχθούν τα αθλήματα

και με τις κινήσεις που θα γίνουν ώστε να υπάρχει προσέλευση από εθελοντές. Όσον αφορά στα οφέλη και στις αλλαγές που επιθυμούν οι αρμόδιοι της Πάτρας να έχει αυτή η μεγάλη αθλητική διοργάνωση, προς το παρόν μόνο σε προβλέψεις μπορούν να στηριχθούν, ευελπιστώντας πως θα πραγματοποιηθούν.

6.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Πριν περάσουμε στα εκτιμώμενα οφέλη από τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, θα παρουσιάσουμε τα αγωνίσματα που θα περιλαμβάνονται στους Αγώνες, στους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκαν αυτά τα αγωνίσματα και στις εγκαταστάσεις που θα πρέπει να κατασκευαστούν για να διεξαχθούν αυτά τα αγωνίσματα. Επίσης θα δούμε μια πρώτη εκτίμηση για το κόστος που απαιτείται συνολικά για τη φιλοξενία των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, τον προϋπολογισμό που έχουν κάνει οι αρμόδιοι, από ποιους θα καταβληθεί αυτό το κόστος και αν υπήρχε συνεργασία μέσω χορηγιών ή μέσω ανάληψης πρωτοβουλιών από τις επιχειρήσεις τις Πάτρας.

Αρχικά θα αναφερθούμε στο πρώτο βήμα, που όπως έχουμε ήδη παρουσιάσει ήταν η διαδικασία υποψηφιότητας, όπου η Πάτρα έπρεπε να καταθέσει το φάκελο υποψηφιότητάς της. Ο φάκελος που κατέθεσε για να διεκδικήσει τη φιλοξενία των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019, ήταν άρτιος και φιλόδοξος χωρίς όμως πολυτέλειες και χαρακτηριζόταν από μια λιτότητα όπως ακριβώς χαρακτηρίζεται και η φιλοσοφία της πόλη της Πάτρας και της Ελλάδας γενικότερα. Τόσο ο φάκελος όσο και η επιτροπή διεκδίκησης που παρευρέθηκε στη διαδικασία λήψης τελικής απόφασης, παρουσίασαν όλες τις δυνατότητες που έχει η πόλη της Πάτρας για να μπορέσει να φιλοξενήσει αυτή τη μεγάλη αθλητική διοργάνωση και όλες τις πτυχές της. Ο φάκελος υποψηφιότητας της Πάτρας ξεχώρισε και διαφήμισε σε όλους τους παρευρισκόμενους την πόλη της Πάτρας.

Συνεχίζουμε με τις συναντήσεις που προγραμματίστηκαν από τη στιγμή που η Πάτρα ορίστηκε ως η πόλη φιλοξενίας των δεύτερων Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων. Οι εμπλεκόμενοι για αυτήν τη διοργάνωση στην Πάτρα έδρασαν συντονισμένα, κάτω από το πνεύμα της συνεργασίας, της ομαδικότητας και του επαγγελματισμού με σκοπό να μην απογοητεύσουν τη Διεθνή Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων και την εμπιστοσύνη που τους έδειξε να αναλάβουν τους 2^{ους} Παράκτιους Αγώνες. Στις 7 Φεβρουαρίου το 2019 πραγματοποιήθηκαν δυο συσκέψεις οι οποίες ήταν πολύ σημαντικές. Η πρώτη σύσκεψη

περιλάμβανε το κομμάτι της ενημέρωσης σχετικά με το στάδιο στο οποίο βρισκόντουσαν οι προετοιμασίες και στη συνέχεια όρισαν τις προτεραιότητες που έπρεπε να γίνουν σε κάθε τομέα προκειμένου η διοργάνωση των Αγώνων να είναι επιτυχής. Μέσα στις οργανωτικές προτεραιότητες, περιλαμβάνεται ο χώρος των αθλητικών εγκαταστάσεων, το πρόγραμμα των αγωνισμάτων και οι διαδικασίες διαμονής και φιλοξενίας. Η δεύτερη σύσκεψη αφορούσε στις νομοθετικές παρεμβάσεις που ήταν απαραίτητες προκειμένου να χρηματοδοτηθεί η διοργάνωση των Παράκτιων Αγώνων και η απόφαση ήταν πως θα δοθούν κοντά στα 3 εκατομμύρια. Για το τελικό πρόγραμμα αγωνισμάτων ορίστηκε ένα ραντεβού στις 13 Φεβρουαρίου και στις 28 Φεβρουαρίου η Συντονιστική Επιτροπή θα επισκεφτεί την πόλη της Πάτρας προκειμένου να επιθεωρήσει την πορεία που ακολουθεί για την προετοιμασία της διοργάνωσης.

Η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα έχει προγραμματιστεί για το διάστημα από τις 25 έως τις 31 Αυγούστου του 2019. Οι χώρες που θα λάβουν συμμετοχή είναι στο σύνολό τους 26 και τα αθλήματα στα οποία θα αγωνιστούν είναι 11 αθλήματα. Τα 11 αυτά αθλήματα που θα συμπεριληφθούν στους Παράκτιους Αγώνες είναι τα εξής: aquathlon, beach handball, beach soccer, beach volley, beach tennis, beach wrestling, canoe ocean racing, fin swimming, open water swimming, rowing beach sprint, water skiing. Τα αθλήματα beach handball, beach soccer, beach volley, beach tennis και beach wrestling είναι αθλήματα τα οποία πραγματοποιούνται στην παραλία, ενώ τα αθλήματα aquathlon, canoe ocean racing, fin swimming, open water swimming, rowing beach sprint και water skiing είναι αθλήματα τα οποία πραγματοποιούνται στη θάλασσα.

Πιο συγκεκριμένα, το aquathlon είναι ένα διάθλο και περιλαμβάνει το τρέξιμο και την κολύμβηση. Αρχικά οι αθλητές με τρέξιμο για 2,5 χιλιόμετρα, συνεχίζουν με κολύμβηση απόστασης ενός χιλιομέτρου και κλείνουν με ακόμη 2,5 χιλιόμετρα τρέξιμο. Το canoe ocean racing είναι ένα άθλημα στο οποίο οι αθλητές κάνουν διαδρομές των 10 χιλιομέτρων με κανό και για να πραγματοποιηθεί αυτό το άθλημα έχει διαμορφωθεί στη θάλασσα ένας ειδικός στίβος. Το άθλημα fin swimming που ανήκει στους αγώνες τεχνικής κολύμβησης. Μπορεί να διεξαχθεί είτε σε θάλασσα είτε σε πισίνα και αποτελεί ένα άθλημα πολύ εντυπωσιακό. Αυτό το άθλημα χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες, στο αγώνισμα επιφάνειας, στο αγώνισμα με τα διπλά πέλδρα και στο αγώνισμα μιας αναπνοής. Το beach handball είναι όπως το γνωστό άθλημα που πραγματοποιείται στη σάλα αλλά στην περίπτωση μας έχει μεταφερθεί στην παραλία. Η ομάδα παίζεται στα δυο σετ και όποια πάρει και τα δυο είναι η νικήτρια. Η διάρκεια του κάθε σετ είναι δέκα λεπτά και αν δεν κριθεί στα δυο πρώτα σετ το αποτέλεσμα,

συνεχίζεται το παιχνίδι με τα πέναλτι. Το άθλημα open water swimming είναι ένα άθλημα στο οποίο η Ελλάδα έχει κατακτήσει πολλές επιτυχίες. Σε αντίθεση με το αγώνισμα στους Ολυμπιακούς αγώνες, εδώ στους Παράκτιους χωρίζεται σε τρεις αγώνες απόστασης 5 χιλιομέτρων ο κάθε ένας. Ο ένας αγώνας είναι για τους άντρες, ο άλλος για τις γυναίκες και υπάρχει και ο ομαδικός αγώνας όπου συμμετέχουν δυο άνδρες και μια γυναίκα (ΧΟΛΙΔΗΣ, 2017).

Συνεχίζουμε με την κωπηλασία, το rowing beach sprint, όπου κάθε χώρα συμμετέχει με 6 αθλητές, είτε άνδρες είτε γυναίκες και έχουμε τα αγωνίσματα μονού, διπλού, τετραπλού σκίφ συν τη σκυταλοδρομία. Το beach soccer είναι ένα 5*5 ποδόσφαιρο, επίσης πολύ εντυπωσιακό άθλημα, υπάρχει η δυσκολία της άμμου και ισχύουν σχεδόν οι ίδιοι κανόνες με το ποδόσφαιρο στη σάλα. Το αγώνισμα χωρίζεται σε τρεις περιόδους που διαρκεί 12 λεπτά η κάθε μία, δηλαδή συνολικά το beach soccer διαρκεί 36 λεπτά. Το beach volley είναι ένα ομαδικό άθλημα, με ζευγάρια και ο νικητής κρίνεται όταν πάρει τη νίκη σε δυο σετ. Κάθε σετ λήγει στους 21 πόντους και αν οι δυο ομάδες έρθουν ισόπαλες το τελευταίο σετ παίζεται στους 15 πόντους. Στην ίδια λογική κινείται και το beach tennis. Ουσιαστικά είναι ένας συνδυασμός από τένις και βόλεϊ. Υπάρχουν δύο ομάδες με ένα φιλέ σε ύψος 1,7 μέτρα από το έδαφος σε ένα γήπεδο 7*7. Το θαλάσσιο σκι, water skiing αποτελείται από τη κατηγορία του σλάλομ, τις φηγούρες και το wake boarder και τέλος η πάλη στην άμμο, beach wrestling, είναι όπως η ελεύθερη πάλη. Οι αθλητές είναι με μαγιό και αγωνίζονται στην άμμο, σε δύο γύρους με διάρκεια 3 λεπτών ο κάθε ένας. Ανάμεσα στους δυο γύρους υπάρχει ένα διάλλειμα 30 δευτερολέπτων (ΧΟΛΙΔΗΣ, 2017).

Το water skiing είναι ένα άθλημα που δημιούργησε διχασμό. Οι διοργανωτές της Πάτρας ήθελαν να το συμπεριλάβουν στους Αγώνες, αντιθέτως η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων προωθούσε μόνο το fin swimming δεδομένης της μεγάλης ανταπόκρισης σε συμμετοχές που είχε στους πρώτους Αγώνες το 2015 στην Πεσκάρα. Το άθλημα water skiing ήθελαν να το συμπεριλάβουν στους Αγώνες σαν ένα αγώνισμα επίδειξης στο οποίο να συμμετέχουν ανοιχτά οι αθλητές. Με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή με ανοικτή συμμετοχή η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων ήθελε να συμπεριλάβει και το αγώνισμα της ιστιοπλοΐας, με την αιτιολόγηση πως είναι ένα αγώνισμα που παραδοσιακά συμμετέχει στους μεσογειακούς αγώνες και διεξάγεται σε μια απόσταση μακριά από τους θεατές που παρακολουθούν.

Επίσης, να αναφέρουμε στο σημείο αυτό, πως αρχικά τα αθλήματα που είχαν οριστεί πως θα συμπεριλαμβάνονταν στους αγώνες ήταν 12, όσα προαναφέραμε συν το water polo. Το αγώνισμα αυτό, που ουσιαστικά πρόκειται για πόλο στη θάλασσα είχε προγραμματιστεί να πραγματοποιηθεί στο μόλο στην Αγίου Νικολάου. Ήταν πολύ σημαντικό να συμπεριληφθεί αυτό το αγώνισμα διότι θα ήταν μια νέα εισαγωγή μεσογειακού αθλήματος, δεν υπήρχε σαν επιλογή από τους πρώτους αγώνες που πραγματοποιήθηκαν στην Πεσκάρα και η πόλη της Πάτρας ήθελε να το συμπεριλάβει, καθώς είχε παράδοση στους αγώνες Πόλο στη θάλασσα και όχι σε πισίνες. Οι αρμόδιοι της διοργάνωσης ήθελαν να πραγματοποιήσουν αυτήν την αναβίωση και είχαν προβεί στους απαραίτητους ελέγχους για την ποιότητα του νερού προσπαθώντας να επιλύσουν τα όσα προβλήματα υπήρχαν. Τελικά όμως, το water polo δε θα συμπεριληφθεί στη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019.

Τα 11 αγωνίσματα που παρουσιάσαμε πως θα συμπεριληφθούν στους Παράκτιους Αγώνες στην Πάτρα επιλέχθηκαν με βάση κάποια κριτήρια. Το πιο βασικό ήταν πως θα πρέπει τα αγωνίσματα που θα λάβουν χώρα στη διοργάνωση να είναι όσο το δυνατόν καλύτερα ορατά στους θεατές. Δηλαδή, θα πρέπει το κοινό που θα έρθει για αυτήν τη μεγάλη αθλητική διοργάνωση να μπορεί να τα παρακολουθήσει και να έχει μια όσο το δυνατόν καλύτερη ορατότητα. Επίσης, επιλέχθηκαν τα αγωνίσματα που θα μπορούν να προσελκύσουν τους θεατές και να κινήσουν το ενδιαφέρον τους ώστε να παρακινηθούν και να έρθουν ως θεατές το καλοκαίρι του 2019. Ένα επιπλέον κριτήριο στο οποίο στηρίχθηκε η επιτροπή ήταν να επιλέξει τα αγωνίσματα τα οποία θα μπορέσουν να αναδείξουν τις ιδιαιτερότητες που έχει η πόλη της Πάτρας αλλά και σύμφωνα με τις αθλητικές ομοσπονδίες και με τις διακρίσεις που έχει, καθώς η Πάτρα, είναι μια πόλη που έχει πολύ σημαντική παράδοση στα αθλήματα με υγρό στοιχείο.

Τα αγωνίσματα που θα λάβουν μέρος στους Παράκτιους Αγώνες θα διεξαχθούν κάποια στη θάλασσα και κάποια στην παραλία, όπως προαναφέραμε. Όμως, για τη σωστή διεξαγωγή τους κρίνεται απαραίτητο να γίνουν κάποιες ειδικές εγκαταστάσεις για κάποια από αυτά. Συγκεκριμένα, οι αθλητικές εγκαταστάσεις που τους είναι απαραίτητες είναι στο σύνολό τους 10. Κάποιες από αυτές τις εγκαταστάσεις έχουν ήδη δημιουργηθεί και κάποιες είναι ακόμα σε εξέλιξη ή σε συζητήσεις για το αν μπορούν να αποφευχθούν. Γενικότερα, αυτές οι αθλητικές εγκαταστάσεις, αναμένεται να είναι στο Νότιο Πάρκο της Πάτρας, στο μόλο της Αγίου Νικολάου, στην πλαζ ΕΟΤ και στην Αγυιά. Αυτές αποτελούν τις μεγάλες ενότητες της Πάτρας και γι' αυτόν τον λόγο επιλέχθηκαν. Στο Νότιο Πάρκο της Πάτρας θα δούμε ένα από

τα μεγαλύτερα γήπεδα για να διεξαχθεί το ποδόσφαιρο στην άμμο (beach soccer). Στο μόλο της Αγίου Νικολάου θα γίνουν κάποιες προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις και κάποιες κερκίδες για τους θεατές που θα έρθουν να παρακολουθήσουν τα αγωνίσματα. Σε αυτές τις προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις, θα λάβουν χώρα η κολύμβηση με μάσκα και βατραχοπέδιλα (fin swimming) και είχε προγραμματιστεί και για το water polo, το οποίο όπως προαναφέραμε τελικά δε θα διεξαχθεί.

Στην πλαζ ΕΟΤ, τώρα, θα γίνουν επίσης κάποιες προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις οι οποίες όμως θα είναι μόνιμα εκεί και τα αγωνίσματα που θα διεξαχθούν θα είναι η κωπηλασία, η εκκίνηση για τον αγώνα κολύμβησης ανοιχτής θάλασσας όπως και κάποια άλλα αγωνίσματα τα οποία δεν έχουν επικυρωθεί ακόμα ώστε να είναι ανακοινώσιμα. Γενικότερα η πλαζ ΕΟΤ θα αποτελεί το κέντρο των αγωνισμάτων. Τέλος, στην Αγιά έχει προγραμματιστεί να γίνει ένα αθλητικό κέντρο σύγχρονων προδιαγραφών. Προβλέπεται να γίνει ένα γήπεδο για το beach handball αλλά θα είναι κατάλληλο και για το beach soccer και δίπλα στο παλιό κολυμβητήριο στο άλσος Τσιμιγκάτου θα γίνει το γήπεδο για την πάλη στην άμμο (beach wrestling). Όμως, για αυτήν την τελευταία περίπτωση στην Αγιά, πρέπει να σημειώσουμε πως είναι ακόμη ρευστό αν τελικά θα κατασκευαστεί αυτό το αθλητικό κέντρο.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να αναφέρουμε το γεγονός πως οι αρμόδιοι της διοργάνωσης έχουν και εναλλακτικό σχέδιο σε ότι αφορά τις εγκαταστάσεις που πρέπει να δημιουργηθούν. Εάν λόγω πίεσης του χρόνου, δεν κατορθώσουν να ετοιμάσουν μέχρι την έναρξη των Παράκτιων Αγώνων τον Αύγουστο, τις εγκαταστάσεις που πρέπει να γίνουν στην Αγιά με το αθλητικό κέντρο, υπάρχει ένας χώρος στο Νότιο Πάρκο, δίπλα στο κολυμβητήριο, το οποίο έχει ελεγχθεί και σύμφωνα με τους αρμόδιους της διοργάνωσης πληροί τις προδιαγραφές για να φιλοξενήσει ένα μέρος από τα αθλήματα που θα διεξαχθούν στους Αγώνες. Εξάλλου, στο κολυμβητήριο είναι ήδη προγραμματισμένο να διεξαχθούν κάποια αγωνίσματα που έχουν το υγρό στοιχείο ως βασικό συστατικό και γενικότερα το Νότιο Πάρκο είναι ένας ελκυστικός χώρος να μπορέσουν οι θεατές να παρακολουθήσουν τα αγωνίσματα και όλη τη διοργάνωση. Ουσιαστικά, οι αρμόδιοι της διεξαγωγής της διοργάνωσης έχουν προβλέψει για να μπορούν οι εγκαταστάσεις τύπου γήπεδα στα οποία θα πραγματοποιηθούν τα αγωνίσματα που έχουν να κάνουν με την άμμο, να μπορούν να μετακινούνται και να τοποθετούνται όπου κρίνεται απαραίτητο και πιο εξυπηρετικό.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της επιτροπής διοργάνωσης, δεν πρόκειται για πρόχειρες εγκαταστάσεις, αλλά για εγκαταστάσεις που διαθέτουν προδιαγραφές ασφάλειας και υψηλού

κύρους για μια διοργάνωση υψηλής σπουδαιότητας όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες. Τόσο η οργανωτική επιτροπή όσο και ο πρόεδρός της, δουλεύουν σε πολύ υψηλούς ρυθμούς και για όσα έχουν κατορθώσει έως τώρα στο κομμάτι της προετοιμασίας απέσπασαν πολλά συγχαρητήρια από τη Διεθνή Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων. Το πιθανότερο, πάντως, είναι να εκτελεστεί το εναλλακτικό σχέδιο, δεδομένου ότι ήδη έχει περάσει αρκετό χρονικό διάστημα, απομένουν μόλις τέσσερις μήνες για την έναρξη της διοργάνωσης και για μια διαδικασία που απαιτείται χρόνος τα περιθώρια έχουν στενέψει. Σε γενικότερο πλάνο βέβαια, τα απαραίτητα έργα που πρέπει να εκτελεστούν στο κολυμβητήριο της Αγυιάς θα προχωρήσουν. Εάν δεν προλάβουν να είναι έτοιμα για τον Αύγουστο, θα ολοκληρωθούν προκειμένου να αποτελέσουν μια απτή κληρονομιά για την πόλη της Πάτρας προσφέροντάς της τη δυνατότητα να μπορέσει μελλοντικά να διοργανώσει και άλλες μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις.

Σχετικά με τη διαμονή τόσο των αθλητών που θα λάβουν μέρος στους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες όσο και των ατόμων που θα τους συνοδεύουν, δεν έχει ληφθεί ακόμη κάποια απόφαση, καθώς αναμένεται η συνάντηση με την συντονιστική επιτροπή της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων στις 3 Μαΐου στην Πάτρα.

Περνώντας τώρα στους εθελοντές, είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, καθώς αποτελούν τη ψυχή της διοργάνωσης. Η διαδικασία προσέλευσης των εθελοντών δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, τέσσερις μήνες πριν την έναρξη των Αγώνων και όσοι ενδιαφέρονται μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή μέσω της επίσημης ιστοσελίδα των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων που θα διεξαχθούν στην Πάτρα, www.mbaratras2019.gr, συμπληρώνοντας τη Φόρμα Συμμετοχής που θα βρουν στο πεδίο που αφορά τους εθελοντές (SPORTIN, 2019). Οι εθελοντές που έχουν λάβει μέρος στη διοργάνωση έχουν φτάσει τους 1000. Το να γίνεις εθελοντής και να προσφέρεις σε μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση με υψηλές προδιαγραφές όπου συναντώνται αθλητές από όλα τα έθνη και από διαφορετικούς πολιτισμούς αποτελεί μια εμπειρία για όλη τη μετέπειτα ζωή. Αποκτάς ποικίλες γνώσεις πάνω σε θέματα οργάνωσης, τεχνολογίας, συνεργασίας, αθλημάτων, ζεις μοναδικές ξεχωριστές στιγμές τις οποίες θα διηγηθείς μετά σε όσους δεν μπορούσαν να παρευρεθούν και τα συναισθήματα που αποκτάς είναι υπερηφάνεια που ήσουν εκεί και το έζησες.

Ενδιαφέρον επίσης αποτέλεσε η Μασκότ των 2^{ου} Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα. Το έργο που θα αποτελούσε τη Μασκότ θα επιλεγόταν μέσα από μια ειδική τριμελής

επιτροπή και οι προτάσεις μπορούσαν να κατατεθούν μέχρι τις 10 Απριλίου. Εξελίχθηκε ένας μεγάλος διαγωνισμός για ζωγραφική και για σκίτσα ανάμεσα στους μαθητές των σχολείων του Νομού Αχαΐας. Συγκεκριμένα, η επιτροπή οργάνωσης των Παράκτιων αναζήτησε προτάσεις και ιδέες με θέμα κάποιο ζώο της θάλασσας ή της παραλίας, προκειμένου να αναδειχθεί ένα κοινό στοιχείο που έχουν οι 26 χώρες της Μεσογείου. Όλοι οι δημιουργεί που συμμετείχαν στη διαδικασία δημιουργίας σχεδίου για τη Μασκότ των Παράκτιων έλαβαν δωρεάν πρόσβαση για τους χώρους στους οποίους θα διεξαχθούν οι αγώνες, ο δεύτερος και ο τρίτος έλαβαν 500€ έπαθλο ενώ ο νικητής έλαβε 1.000€.

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, ναι μεν είναι μια νέα διοργάνωση η οποία έχει διεξαχθεί μόλις μια φορά το 2015, όμως παρουσίασε μεγάλο ενδιαφέρον η διαφορετικότητα της διεξαγωγής των αγωνισμάτων στις θάλασσες και στις παραλίες της. Η διεξαγωγή των αθλημάτων σε στάδια όπως γίνεται στους Μεσογειακούς Αγώνες πλέον έχει μια πορεία που συνεχώς φθίνει και δεν έχουν την αίγλη που είχαν παλαιότερα. Βέβαια, να σημειώσουμε πως δεν μπορούν να συγκριθούν αυτές οι δυο διοργανώσεις. Μόνο το κόστος να πάρουμε σαν ένα κριτήριο, ο προϋπολογισμός για τους Μεσογειακούς Αγώνες είναι σχεδόν οκταπλάσιος από αυτόν για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Είναι πολύ περισσότερες οι κατασκευές που πρέπει να γίνουν, καθώς όλα τα αγωνίσματα διεξάγονται υποχρεωτικά σε στάδια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, πως ο Βόλος που είχε αναλάβει τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων το 2013 δεν κατόρθωσε να τους οργανώσει λόγω του κόστους διεξαγωγής που ήταν υψηλό. Για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες, το κόστος είναι πολύ πιο χαμηλό, καθώς δεν είναι απαραίτητα τα μεγάλα στάδια, παρά μόνο κάποιες κατασκευές και κάποιες εγκαταστάσεις κοντά στη θάλασσα.

Ο προϋπολογισμός για τη διεξαγωγή των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019 στην Πάτρα, φτάνει στα 3 εκατομμύρια ευρώ, στα οποία δε συμπεριλαμβάνεται το κόστος που προέκυψε από τη διαδικασία υποψηφιότητας, στο οποίο έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα. Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες για όλο το κόστος, η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί πως καλύπτεται πλήρως από το Υπουργείο που είναι αρμόδιο. Ένας από τους λόγους για τους οποίους το κόστος είναι τόσο χαμηλό, είναι πως δεν απαιτούνται κατασκευές μεγάλων σταδίων, αρκούν μόνο κάποιες εγκαταστάσεις. Επίσης, η Πάτρα όπως είχε δηλώσει εξ αρχής η επιτροπή διεκδίκησης κατά τη διαδικασία υποψηφιότητας, δεν σκοπεύει να κάνει πολυτέλειες που είναι περιττές αλλά να διεξάγει άρτιους και ταυτόχρονα λιτούς αγώνες.

Πλέον, η φιλοσοφία των μεγάλων διοργανώσεων έχει αλλάξει. Δεν υπάρχει η νοοτροπία των πολυδάπανων διοργανώσεων όταν δεν υπάρχει λόγος.

Στο θέμα του κόστους των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, οι αρμόδιοι της διοργάνωσης είχαν δίπλα τους πολλές εταιρείες της Πάτρας οι οποίες αποτέλεσαν χορηγούς. Εκτός από τις εταιρείες, υπήρχε γενικότερα μια συνεργασία άψογη ανάμεσα στο Δήμο της Πάτρας, στην τοπική κοινωνία, στους φορείς της οικονομίας, στους φορείς της κοινωνίας και στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας. Όλοι ενώθηκαν έχοντας κοινό στόχο τη διοργάνωση και συγκεκριμένα την επιτυχή διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019. Παρά την πίεση του χρόνου και των δυσκολιών που έχει η διοργάνωση ενός τόσο μεγάλου αθλητικού γεγονότος όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, σε όλη την προσπάθεια υπήρχε υποστήριξη από τους τοπικούς φορείς και τους εκπροσώπους τους. Αυτή η διοργάνωση αποτελεί ένα στοίχημα για την Πάτρα και προκειμένου να στεφθεί με επιτυχία οι επιχειρηματίες και οι έμποροι της Πάτρας ήταν παρόν στην ανάληψη πρωτοβουλιών και στις ενέργειες για την οργάνωση αυτής της διοργάνωσης. Είναι πολύ σημαντικό που στέκονται όλοι δίπλα σε αυτήν τη διοργάνωση, καθώς είναι τόσο σημαντική κυρίως για τους πολίτες της Πάτρας και έπιτα για την ίδια την πόλη. Με ενωμένες τις δυνάμεις η Πάτρα θα κατορθώσει να επιτύχει όλα τα οφέλη που προσδοκά μέσα από αυτήν τη διεθνή διοργάνωση.

6.3 ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Συνεχίζοντας, με αυτήν την ενότητα στην οποία θα παρουσιάσουμε πληροφορίες που λάβαμε σχετικά με τις προσδοκίες που έχουν οι αρμόδιοι μέσα από τη φιλοξενία αυτής της μεγάλης διοργάνωσης, τα οφέλη που αναμένουν για την πόλη της Πάτρας και για την ευρύτερη περιοχή της και τις αλλαγές που επιθυμούν να επιτύχουν στον τουριστικό και οικονομικό τομέα. Επιπλέον, θα ενημερωθούμε για τις δυνατότητες που είδαν οι αρμόδιοι στην πόλη της Πάτρας και θεώρησαν πως μπορεί να ανταπεξέλθει στη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων.

Προκειμένου να συλλέξουμε πληροφορίες για τα εκτιμώμενα οφέλη από τη διεξαγωγή των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα, πραγματοποιήσαμε γενικές συνεντεύξεις στους αρμόδιους. Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιήσαμε τις συνεντεύξεις αυτές ήταν μεταξύ 26/03/2019 και 19/04/2019. Απευθυνθήκαμε στους υπεύθυνους για τη

διοργάνωση των Αγώνων τους οποίους τους επισκεφτήκαμε στο Δήμο της Πάτρας και στο Παμπελοποννησιακό Αθλητικό Κέντρο της Πάτρας (ΠΕΑΚ) όπως επίσης και στην επιτροπή διεκδίκησης της φιλοξενίας των Αγώνων, οι οποίοι είτε άμεσα είτε έμμεσα εμπλέκονται στη διεξαγωγή της διοργάνωσης των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων που θα πραγματοποιηθούν στην Πάτρα τον Αύγουστο του 2019. Πιο συγκεκριμένα, στις συνεντεύξεις μας συμμετείχαν ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αχαΐας, ο Δημοτικός Σύμβουλος, ο εκπρόσωπος του Δήμου Πατρέων, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, πρώην ποδοσφαιριστής της Παναχαϊκής και η διαχειρίστρια/γραμματέας του επίσημου site των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων. Τα άτομα που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις, ρωτήθηκαν αυτοπροσώπως. Οι συνεντεύξεις αυτές έγιναν με τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου και έτσι, μέσω του διαλόγου, δημιουργήθηκε μία αφηγηματική διαδικασία από την οποία συλλέξαμε τα δεδομένα μας. Επιλέξαμε τη χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου, λόγω ευελιξίας που μας παρέχει, για να μην παρασυρθούμε μέσα από το διάλογο και για να μείνουμε συνεπής στα ερωτήματα που θέλουμε να μας απαντηθούν για την πτυχιακή μας εργασία (βλ. Παράρτημα Α). Το ερωτηματολόγιό μας είχε μια ολοκληρωμένη μορφή προκειμένου να καλύψουμε το θέμα της πτυχιακής μας εργασίας, κάποιες από τις ερωτήσεις επαναλαμβάνονταν σε όλους όσους συμμετείχαν στις συνεντεύξεις και κάποιες είχαν δημιουργηθεί για να τεθούν σε συγκεκριμένες ιδιότητες των συνεντευξιασμένων.

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κυρίως με τη χρήση σημειώσεων, αλλά και μαγνητοφώνου και στη συνέχεια απομαγνητοφωνήθηκαν, ώστε να μπορέσει να γίνει περεταίρω ανάλυση. Ο χρόνος που πραγματοποιήθηκε η κάθε συνέντευξη ήταν διαφορετικός για τον κάθε ερωτώμενο. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν αφού πρώτα δημιουργήσαμε ένα άνετο κλίμα, προκειμένου να γίνει πιο εύκολο στους ερωτηθέντες να συζητήσουν. Κάθε άτομο που συμμετείχε στη συνέντευξη συναίνεσε ελεύθερα, λεκτικά, για τη συμμετοχή του και ήταν καλά ενημερωμένος σχετικά με το σκοπό και με το θέμα της έρευνάς μας. Επίσης, προστατεύσαμε την ταυτότητα των συμμετεχόντων, τηρώντας το ζήτημα της εμπιστευτικότητας.

Σκοπός των συνεντεύξεων ήταν να διερευνήσουμε τις σκέψεις, τις αξίες, τα συναισθήματα, τις εμπειρίες και τις απόψεις των αρμόδιων στους οποίους απευθυνθήκαμε, ως προς τις προαπαιτούμενες διαδικασίες μιας τόσο μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης και ως προς τα οφέλη που προσδοκούν για την πόλη της Πάτρας και για την ευρύτερη περιοχή μέσα από αυτήν τη διοργάνωση.

Σύμφωνα με τα μέλη της επιτροπής διεκδίκησης, το γεγονός ότι η Πάτρα θα κατορθώσει να διοργανώσει τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες με έναν μικρό σχετικά προϋπολογισμό είναι και ένα στοιχείο της επιτυχίας της. Είναι ένας τρόπος για να προσελκύσει το ενδιαφέρον όλων των χωρών για το πώς μια χώρα, όπως η Ελλάδα, που διανύει περίοδο κρίσης μπορεί να φέρει εις πέρας αυτήν τη μεγάλη αθλητική διοργάνωση. Η πόλη της Πάτρας, αν επιφέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, θα κατορθώσει να αποδείξει πως η χώρα που επιθυμεί να διεκδικήσει τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, δε χρειάζεται να έχει υπερδυνάμεις ούτε να χαλάσει ένα τεράστιο ποσό χρημάτων για τη διεξαγωγή τους. Όλες οι χώρες, ακόμα και αυτές που έχουν βιώσει την οικονομική κρίση μπορούν να ανταπεξέλθουν σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις αλλά όχι με τη παλιά φιλοσοφία που γίνονταν άσκοπες πολυτέλειες και προέκυπτε ένα υπέρογκο ποσό χωρίς ουσιαστικό λόγο. Ακόμη και οι διεθνείς ομοσπονδίες έχουν άρνηση πλέον στις δράσεις οι οποίες είναι πολύ δαπανηρές. Επιπλέον, όσον αφορά τη πληρωμή για την επιτροπή διεκδίκησης, έγινε από τα Ελληνικά Πετρέλαια που αποτέλεσαν χορηγό.

Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, αποτελούν μια αθλητική διοργάνωση, μια διοργάνωση η οποία μέσα από το στοιχείο του αθλητισμού μπορεί να ενώσει το λαό, να φέρει σε επαφή διαφορετικούς πολιτισμούς και να γνωρίσουν πλευρές που μέχρι τώρα δεν γνώριζαν. Ο αθλητικός τουρισμός, είναι μια μορφή τουρισμού η οποία αποτελεί ένα καίριο κομμάτι για να μπορέσει μια πόλη να αναπτυχθεί και αυτό πρέπει να το αντιληφθούν όλοι. Μέσα από αυτό θα μπορέσουν να οραματιστούν όλες οι πόλεις την εξέλιξή τους. Αυτό το όραμα έχει και η πόλη της Πάτρας, να κατορθώσει μέσα από τη διεξαγωγή των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, να διαφημίσει την πόλη, να αποτελέσει επιλογή τουριστικού προορισμού για όσους αγαπούν την εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού και μέσα από τα έσοδα που θα έρθουν στην πόλη της Πάτρα να αναπτυχθεί τόσο αυτή όσο και ο νομός της. Από την πρώτη στιγμή η επιτροπή διεκδίκησης είχε φανερώσει την ευρεία λογική που έχουν για τον αθλητισμό και είχε κεντρίσει ακόμα και την προσοχή των μελών της επιτροπής που ήταν πιο δύσπιστοι.

Οι υπεύθυνοι της διοργάνωσης δεν προσδοκούν η πόλη της Πάτρας να επιλύσει όλα τα προβλήματα που έχει μέσα από τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων. Έχουν προσδοκίες οι οποίες μέσα από την εντατική προσπάθεια των αρμόδιων για αυτήν τη διοργάνωση μπορούν να πραγματοποιηθούν. Πρώτα από όλα, από τις προσελεύσεις στην Πάτρα για την παρακολούθηση των Αγώνων, αμέσως θα μαζευτεί ένα ποσό στην αγορά της πόλης μέσα σε δέκα μέρες. Συνεχίζοντας, οι αθλητικές εγκαταστάσεις στις οποίες θα

διεξαχθούν τα αγωνίσματα των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων θα παραμείνουν και μετά τη λήξη της διοργάνωσης, αποτελώντας μια απτή κληρονομιά για την πόλη της Πάτρας. Ναι μεν θα υπάρξει κάποιο κόστος για όλες αυτές τις εγκαταστάσεις, αλλά θα παραμείνουν στην πόλη και η Πάτρα θα είναι έτοιμη για να αναλάβει και άλλες παρόμοιες διοργανώσεις αθλητικού ενδιαφέροντος. Σύμφωνα με τους υπεύθυνους στο Δήμο της Πάτρας, οι εγκαταστάσεις δε θα μείνουν εγκαταλελειμμένες και χωρίς ανθρώπινο δυναμικό. Αντιθέτως, θα αποτελέσουν ένα σημαντικό συστατικό στοιχείο για την κοινωνία της Πάτρας. Θα μπορούν να χρησιμοποιούνται δωρεάν από τους νέους αλλά και από τους αθλητικούς φορείς της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής. Το κόστος που χρειάζονται αυτές οι εγκαταστάσεις για να συντηρηθούν, για να λειτουργούν και για το προσωπικό που θα εργάζεται το οποίο θα είναι μόνιμο, θα καλυφθεί από τον προϋπολογισμό του κράτους.

Εκτός όμως από τις εγκαταστάσεις, πολύ σημαντικό όφελος είναι πως θα μείνει και η τεχνογνωσία που απέκτησαν οι άνθρωποι οι οποίοι εργάστηκαν για να ολοκληρώσουν τις εγκαταστάσεις αυτές με τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Η διαφήμιση που θα λάβει η πόλη της Πάτρας μέσα από την προβολή των Αγώνων σε όλες τις χώρες της Μεσογείου, θα ενισχύσει τη θέση που έχει στις επιλογές τουριστικού προορισμού των επισκεπτών. Γενικότερα, η πόλη της Πάτρας μέσα από αυτή τη διοργάνωση επιθυμεί να προβάλλει τα συγκεκριμένα αθλήματα που έχουμε παρουσιάσει πως θα συμπεριληφθούν στους Αγώνες και να βοηθήσει την εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού.

Ένα ακόμη όφελος που προσδοκά η Πάτρα μέσα από τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες, είναι πως όταν μια πόλη κατορθώνει να διεξάγει με επιτυχία μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, οι ομοσπονδίες μπορούν να την εμπιστευτούν με μεγαλύτερη ευκολία για τη φιλοξενία άλλων μεγάλων διοργανώσεων, όπως για παράδειγμα για ένα πρωτάθλημα στο beach soccer ή στο beach volley. Μέσα, λοιπόν, από αυτή τη διοργάνωση, η πόλη της Πάτρας να μπει στο πεδίο για να διεκδικεί μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό τόσο για την πόλη της Πάτρας όσο και για την ευρύτερη περιοχή. Επίσης, μέσα από αυτήν τη διοργάνωση, η Πάτρα έχει την ευκαιρία να επανέλθει στο προσκήνιο για διεθνείς αθλητικές εκδηλώσεις και να αποτελέσει την εκκίνηση και για άλλες πρωτοβουλίες όχι μόνο στον αθλητικό τομέα, αλλά και στον εμπορικό, τον τουριστικό και τον αγροτικό τομέα. Η Πάτρα έχει τις προδιαγραφές ώστε να μπορέσει να προσελκύσει επενδυτές και να αναπτυχθεί.

Μετά την οικονομική κρίση που επήλθε στην Ελλάδα, η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων είναι το πρώτο μεγάλο αθλητικό γεγονός που αναλαμβάνει. Με το νέο καθεστώς που επικρατεί και με τη νέα φιλοσοφία και νοοτροπία που υποστηρίζουν και οι διεθνείς οργανισμοί, οι διοργανωτές υποστηρίζουν πως η Πάτρα θα κατορθώσει μέσα από αυτήν τη μεγάλη διοργάνωση να ακτινοβολήσει σε διεθνές επίπεδο. Για να πραγματοποιηθούν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, όλοι έχουν συνδράμει σε αυτήν τη μεγάλη διοργάνωση με όλες τις δυνάμεις που έχουν, και αναμένουν να διεξαχθεί ομαλά και να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία. Η κυβέρνηση έχει εκφράσει τα συγχαρητήριά της στους αρμόδιους της διοργάνωσης, έχει συμπαρασταθεί στην όλη προσπάθεια και επικροτεί το γεγονός ότι η πόλη της Πάτρας κατόρθωσε να αναλάβει μια τόσο μεγάλη αθλητική διοργάνωση. Ουσιαστικά, το μήνυμα που θέλει να περάσει η Πάτρα μέσα από τη φιλοξενία αυτής της μεγάλης διοργάνωσης είναι πως η Ελλάδα έχει επιστρέψει και είναι δυνατή στο να διοργανώνει και να φιλοξενεί τόσο σημαντικές διοργανώσεις αθλητικού περιεχομένου με διεθνή αντίκτυπο, οι οποίες επιφέρουν στη χώρα φιλοξενίας μια σειρά από οφέλη τόσο στην κοινωνία της όσο και στην οικονομία της και κατ' επέκταση στη γενικότερη ανάπτυξη της. Οι αρμόδιοι της διοργάνωσης πέρα από τη μεγάλη χαρά νιώθουν και μεγάλη ικανοποίηση, καθώς έχουν την ευκαιρία να αποδείξουν σε όλες της χώρες της Μεσογείου και γενικότερα στον κόσμο όλο πως η Ελλάδα, μετά από τόσα χρόνια που βρίσκεται σε ύφεση, είναι έτοιμη να σταθεί σε τόσο μεγάλες διοργανώσεις. Η πόλη της Πάτρας έχει μια αθλητική ευκαιρία να προσπαθήσει να δουλέψει ώστε να ανακτήσει την παλιά της αίγλη.

Ο πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων είναι ικανοποιημένος από την ομάδα που έχει αναλάβει τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα το καλοκαίρι του 2019. Η πρόοδος που έχει κάνει η ομάδα άφησε τον πρόεδρο παραπάνω από ευχαριστημένο και διαπίστωσε την τεράστια προσπάθεια που έχουν καταβάλει αυτά τα λίγα άτομα που συντελούν την ομάδα οργάνωσης των Αγώνων προκειμένου να είναι μέσα στις προθεσμίες και σύμφωνα με τις απαιτούμενες προδιαγραφές.

Η Πάτρα, όπως μας τόνισαν οι υπεύθυνοι της διοργάνωσης στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήσαμε, είναι μια πόλη η οποία έχει τη δυνατότητα να αναλάβει μια τόσο μεγάλη αθλητική διοργάνωση όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες και να αποκτήσει σημαντικά οφέλη που θα της επιφέρουν ανάπτυξη. Είναι μια πόλη που μπορεί να προσελκύσει κόσμο και έχει τις προδιαγραφές και την προοπτική να αναδειχθεί ακόμη περισσότερο. Διαθέτει κάποια χαρακτηριστικά τα οποία είναι σημαντικά για να μπορέσει μια πόλη να φιλοξενήσει μια διοργάνωση όπως οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες. Το κλίμα της,

η μορφολογία που έχει η ακτογραμμή της, το θαλάσσιο μέτωπό της και η ανάπλασή του και η παράδοση που έχει στον αθλητισμό με βάση το υγρό στοιχείο είναι κάποια από αυτά τα χαρακτηριστικά.

Γίνεται, λοιπόν, φανερό πως οι αρμόδιοι της διοργάνωσης των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων έχουν εντοπίσει όλα τα δυναμικά χαρακτηριστικά που έχει η πόλη της Πάτρας, σε αυτά στηρίχθηκε για να διεκδικήσει τη φιλοξενία των Αγώνων και αυτά θα προωθήσει μέσα από την όλη αθλητική διοργάνωση. Είναι σίγουροι πως τα οφέλη που θα αποκομίσουν τελικά θα είναι πολύ περισσότερα από το συνολικό κόστος που χρειάστηκε, όμως το σίγουρο είναι πως πρόκειται προς το παρόν για προσδοκίες και δεν μπορούν να προβλέψουν με απόλυτη σιγουριά για τα αποτελέσματα που τελικά θα έχει η διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019.

Τα ευρήματα και οι παρατηρήσεις της μελέτης αυτής, μπορούν να αποτελέσουν ένα εργαλείο χρήσιμο για να μπορούν μελλοντικά οι επόμενες πόλεις που θα θελήσουν να φιλοξενήσουν μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, να ελέγξουν κατά πόσο είναι δυνατόν να προβλεφθούν τα οικονομικά οφέλη, αν τους συμφέρει να αναλάβουν μια τέτοια αθλητική διοργάνωση με βάση την οικονομία που έχει, αν τα τελικά οφέλη υπερτερούν σε σύγκριση με το απαιτούμενο κόστος και γενικότερα ποια είναι τα οφέλη που προκύπτουν από μια αθλητική διοργάνωση όπως οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες στον τομέα του αθλητισμού, του τουρισμού και του πολιτιστικού, και να λάβουν την τελική τους απόφαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έρευνα που πραγματοποιήσαμε στην παρούσα πτυχιακή εργασία είχε σκοπό να παρουσιάσει τη σύνδεση που υπάρχει μεταξύ του αθλητικού τουρισμού και της αειφορίας. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στην αθλητική διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα που θα διεξαχθούν το καλοκαίρι του 2019, με στόχο να μας αναδείξει τα οφέλη και τα γενικότερα αποτελέσματα τα οποία αναμένουν οι αρμόδιοι της διοργάνωσής τους. Απώτεροι στόχοι της έρευνάς μας, ήταν να καταγράψουμε το κόστος που χρειάστηκε για να διεξαχθεί αυτή η μεγάλη αθλητική διοργάνωση, τη συμβολή της στην οικονομία της πόλης φιλοξενίας στον τομέα του αθλητισμού, του τουρισμού και του πολιτισμού, τις αλλαγές που μπορεί να επιφέρει η διοργάνωση στην αναπτυξιακή δυναμική της Πάτρας και το κατά πόσο το όφελος που προσδοκείται θα υπερσχύσει του κόστους. Για να εκπληρωθούν οι στόχοι και οι σκοποί της έρευνάς μας και κατ' επέκταση της πτυχιακής μας εργασίας, πραγματοποιήσαμε μίνι συνεντεύξεις με τα αρμόδια άτομα τα οποία θέλησαν να αναλάβει η Πάτρα τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες και κίνησαν όλες τις απαραίτητες διαδικασίες. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν αυτοπροσώπως από εμάς μέσω του διαλόγου και με τη βοήθεια ημιδομημένου ερωτηματολογίου ώστε να μείνουμε συνεπείς στους στόχους μας.

Όλες οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις επιφέρουν μια σειρά από σημαντικές επιπτώσεις στις πόλεις που τις φιλοξενούν, παρόλο που η χρονική τους διάρκεια είναι πολύ μικρή. Αν οργανωθούν και χρησιμοποιηθούν κατάλληλα αυτές οι διοργανώσεις, αποτελούν μια ευκαιρία και δίνουν τη δυνατότητα για ριζικές αλλαγές στην εικόνα της πόλης φιλοξενίας και στην οικονομία της. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, αυτές οι διοργανώσεις κινητοποιούν τους πολιτικούς προκειμένου να εκσυγχρονίσουν και να αναδομήσουν τις πόλεις σε μικρό χρονικό διάστημα. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες οι αρμόδιοι για τις διοργανώσεις δεν είναι αποδοτικοί, έχουν πραγματοποιήσει έναν σχεδιασμό με βιαστικό τρόπο, έχουν κατασκευάσει υποδομές οι οποίες δε χρειαζόνταν ή έχουν σχεδιαστεί με κακούς χειρισμούς. Η πόλη της Πάτρας εντάσσεται στην πρώτη περίπτωση, καθώς οι υπεύθυνοι της διοργάνωσης έχουν θέσει εξαρχής το σκεπτικό τους για την οργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το οποίο είναι η διεξαγωγή μιας λιτής διοργάνωσης, με τη δημιουργία απαραίτητων και όχι πολυτελών και πολυέξοδων εγκαταστάσεων, ακολουθώντας το οργανόγραμμα και το χρονοδιάγραμμα που έχουν δημιουργήσει.

Όλοι οι υπεύθυνοι για τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην Πάτρα είναι αισιόδοξοι να κερδίσουν το στοίχημα που ήθελαν αναλαμβάνοντας αυτή τη διοργάνωση, ώστε να αποτελεί μια κληρονομιά με πολλά οφέλη στον αθλητικό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τομέα. Η Πάτρα θα κατορθώσει να ακτινοβολήσει μέσα από αυτήν τη διοργάνωση σε διεθνές επίπεδο και οι αρμόδιοι αναμένουν να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία μέσω της ομαλής διεξαγωγής της. Με αυτή την μεγάλη και σημαντική αθλητική διοργάνωση, σκοπεύει και επιθυμεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον των άλλων χωρών για το πώς μπορεί σήμερα η Ελλάδα δεδομένης της κρίσης να αναλάβει τόσο σημαντικές και μεγάλες διοργανώσεις. Είναι μια σημαντική ευκαιρία για την Πάτρα, να επανέλθει στο προσκήνιο, να ανακτήσει τη χαμένη της αίγλη και να μπορέσει και πάλι να μπει στη διεκδίκηση μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων. Η πόλη φιλοξενίας αποκτά μια σημαντική παρακαταθήκη η οποία της δίνει μεγαλύτερη άνεση να στραφεί στη φιλοξενία άλλων παρόμοιων διοργανώσεων. Έχοντας αποκτήσει την εμπειρία στην οργάνωση ενός σχεδιασμού χωρίς λάθη, η πόλη επωφελείται και αποφεύγει δυσάρεστες επιπτώσεις.

Το δίλημμα το οποίο έχει να αντιμετωπίσει μια πόλη η οποία επιθυμεί να φιλοξενήσει μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση, είναι ο κίνδυνος που ενέχει σε σχέση με τα οφέλη. Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει μια πόλη που πρόκειται να φιλοξενήσει μια διοργάνωση είναι να διερευνήσει με προσοχή άλλες πόλεις οι οποίες στο παρελθόν έχουν φιλοξενήσει παρόμοιες διοργανώσεις. Πόλεις οι οποίες έχουν κατορθώσει μέσα από τη φιλοξενία μιας μεγάλης διοργάνωσης να αναμορφώσουν το περιβάλλον τους, να ενισχύσουν την εικόνα τους και να αναπτυχθούν μακροπρόθεσμα είναι παραδείγματα προς μίμηση. Αυτό το βήμα ακολούθησε και η πόλη της Πάτρας όταν θέλησε να φιλοξενήσει τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Σύμφωνα με τις συνεντεύξεις των αρμόδιων, μελέτησαν τα βήματα που ακολούθησε η Πεσκάρα το 2015 η οποία διοργάνωσε τους 1^{ους} Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες, καθώς και τα οφέλη που προέκυψαν μέσα από αυτήν τη διοργάνωση. Τα οφέλη ήταν πολύ περισσότερα από το κόστος της διοργάνωσης, είχε τεράστια επιτυχία, προκάλεσε θετικά συναισθήματα τόσο στους ντόπιους όσο και ευρύτερα στις χώρες της Μεσογείου και μέσα από το μεγάλο ενδιαφέρον που παρουσίασε η Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων αποφάσισε να θεσμοθετήσει τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες. Με τον ίδιο τρόπο, λοιπόν, και η ο πόλη της Πάτρας θέλησε να φιλοξενήσει τους Αγώνες ώστε να αποτελέσει σημείο αναφοράς για αυτούς που θα ακολουθήσουν. Για την πόλη της Πάτρας, μπορεί ακόμα να μη γνωρίζουμε τα οφέλη που θα έχει, αλλά ο προϋπολογισμός αυτής της διεξαγωγής σύμφωνα με τους αρμόδιους είναι μικρός και τα προσδοκώμενα οφέλη μεγάλα.

Μέσα από τη διεξαγωγή της διοργάνωσης των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων το καλοκαίρι του 2019, είναι μια ευκαιρία να καθιερωθεί η Πάτρα στη συνείδηση του κόσμου πως είναι ένας προορισμός τόσο αθλητικός όσο και πολιτιστικός. Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, ως μια αθλητική διοργάνωση, έχουν ως βασικό συστατικό τον αθλητισμό και ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα καίριο σημείο ώστε να μπορέσει να αναπτυχθεί μια πόλη. Τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν για τις διακοπές τους μια εναλλακτική μορφή τουρισμού, πρέπει να έχουν σαν πιθανό προορισμό την πόλη της Πάτρας, καθώς συνδυάζει πολλά στοιχεία τόσο από τον αθλητικό τουρισμό όσο και από τον πολιτιστικό τουρισμό. Οι τουρίστες, επομένως, δεν έχουν παρά να ανακαλύψουν τα αξιοθέατα, τις δραστηριότητες και γενικότερα όλα τα στοιχεία που έχει η Πάτρα για να την επισκεφθούν και να απολαύσουν τις διακοπές τους. Όλα αυτά τα στοιχεία πρέπει να προβληθούν μέσα από τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων και αυτό αποτελεί ένα ακόμα πολύ σημαντικό σημείο στο οποίο στοχεύει η πόλη της Πάτρας.

Μέσα από το φάκελο υποψηφιότητας που κατέθεσε η Πάτρα όταν δήλωσε τη συμμετοχή της για την ανάληψη της διοργάνωσης των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, αλλά και μέσα από τον τρόπο με τον οποίο προσπαθεί να οργανώσει αυτό το μεγάλο αθλητικό γεγονός, έχει δημιουργήσει μια ευρεία λογική για τον τομέα του αθλητισμού, προκειμένου να κεντρίσει το ενδιαφέρον όσων περισσότερων γίνεται, ακόμη και των πιο κακόπιστων. Μετά από αυτήν τη διαδικασία, στοχεύει να διαφημιστεί, να προσελκύσει επισκέπτες και μέσα από τον τουρισμό να αναπτυχθεί η πόλη της Πάτρας. Είναι μια μεγάλη ευκαιρία για την Πάτρα να αναδείξει την αθλητική και τουριστική φύση της, να προβληθεί σε όλη τη Μεσόγειο, να αποκτήσει οφέλη που είναι σημαντικά για την τοπική κοινωνία και οφέλη οικονομικά για την ευρύτερη περιοχή της.

Εκτός από το οφέλη που προσδοκούν οι αρμόδιοι της διοργάνωσης μέσα από τη διεξαγωγή των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων, σε οικονομικό επίπεδο και σε επίπεδο αναπτυξιακής δυναμικής στο μέλλον, μας μίλησαν και για κάποια άλλα οφέλη που επιφέρει αυτή η αθλητική διοργάνωση. Αρχικά, θα μαζευτεί ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσό από τις προσελεύσεις των επισκεπτών στη χώρα για να παρακολουθήσουν τη διοργάνωση. Οι εγκαταστάσεις και οι υποδομές που κρίθηκαν απαραίτητες και κατασκευάστηκαν για τη διεξαγωγή των αγωνισμάτων, θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται και μετά τη λήξη των Αγώνων, αποτελώντας κληρονομιά για την πόλη της Πάτρας. Πολύ σημαντικό είναι κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού μιας διοργάνωσης, να αποφεύγεται η κατασκευή εγκαταστάσεων οι οποίες έχουν υψηλό κόστος για να συντηρηθούν και που μετά το τέλος της διοργάνωσης η

χρησιμότητά τους είναι περιορισμένη, κάτι το οποίο το τήρησαν οι αρμόδιοι της Πάτρας. Συγκεκριμένα, οι υποδομές που κατασκευάστηκαν θα μπορούν να χρησιμοποιούνται και από τους νέους που απασχολούνται με τον αθλητισμό, αλλά και από τους αθλητικούς φορείς της Πάτρας. Επιπλέον, όλοι όσοι εργάστηκαν για την ολοκλήρωση των υποδομών ώστε να διαθέτουν τις απαιτούμενες προδιαγραφές, απέκτησαν τεχνογνωσία την οποία θα διαθέτουν για όλη την υπόλοιπη ζωή τους.

Στη σύγχρονη εποχή, δεδομένου ότι το φαινόμενο του τουρισμού μέσα από τα χρόνια έχει πιέσει το περιβάλλον και την κουλτούρα των περιοχών προορισμού σε βαθμό καταστροφής και επικινδυνότητας, όπως έχουμε προαναφέρει, απαιτείται να δημιουργηθεί μια υποδομή η οποία να λειτουργεί θετικά ως προς το περιβάλλον, να το ενισχύει και να μην το υποβαθμίζει. Επίσης, το τοπίο των τουριστικών προορισμών έχει διαβρωθεί από την ταχεία ανοικοδόμηση που έχει γίνει ανεξέλεγκτη. Μέσα από τις παραπάνω επιπτώσεις υποβαθμίζεται το φυσικό και το τεχνητό περιβάλλον, το οποίο πρέπει να προστατεύεται και για το λόγο αυτό η ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη είναι ένα θέμα μείζονος σημασίας σε παγκόσμιο επίπεδο, κυρίως τα τελευταία χρόνια.

Η Ελλάδα αποτελεί έναν προορισμό που είναι γνωστός παγκοσμίως. Οι φυσικοί και οι πολιτιστικοί πόροι που διαθέτει, δηλαδή οι συνθήκες κλίματος που επικρατούν και είναι ευνοϊκές, η φυσική ομορφιά και η κληρονομιά με τον πολιτισμό που έχει η Ελλάδα αποτελούν χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες που έχουν οι τουρίστες και τις επιθυμίες τους. Αυτά είναι τα τουριστικά αγαθά που πρέπει να διαθέτει η πολιτική μια χώρας για να αποτελεί τουριστικό προορισμό. Αυτά τα στοιχεία διαθέτει και η πόλη της Πάτρας, σε αυτά στηρίχθηκε για να μπορέσει να αναλάβει τη φιλοξενία των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων και αυτά θέλει να προβάλλει στις χώρες της Μεσογείου ώστε να προσελκύσει τουρίστες.

Γίνεται φανερό πως προκειμένου να αξιοποιήσει μια πόλη τη φιλοξενία μιας μεγάλης αθλητικής διοργάνωσης, θα πρέπει οι φορείς που είναι υπεύθυνοι να έχουν συγκεκριμένο όραμα για την ανάπτυξη της πόλης. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ένας σχεδιασμός που να συνδυάζει όσο το δυνατόν καλύτερα τα στοιχεία που διαθέτει η πόλη, καθώς και όσα απαιτούνται σύμφωνα με τις προδιαγραφές της εκάστοτε διοργάνωσης. Η φιλοξενία, λοιπόν, μιας μεγάλης διοργάνωσης στηρίζεται στο όραμα για την πόλη που έχουν οι αρμόδιοι και στο σχεδιασμό μέσω του οποίου θα επιτευχθεί το όραμα. Η κληρονομιά και ο σχεδιασμός της πόλης διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς η κληρονομιά είναι το στοιχείο που

συνδέει την πόλη με το παρελθόν της και προσδίδει τα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν την εικόνα της και την κάνουν μοναδική, και ο σχεδιασμός είναι το στοιχείο που συνδέει την πόλη με το μέλλον της και τη βοηθάει να αναδειχθεί διεθνώς μέσα στο δίκτυο των πόλεων. Όλα τα παραπάνω είναι βήματα στα οποία στηρίχθηκαν οι αρμόδιοι κατά τη διαδικασία διεξαγωγής των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων στην πόλη της Πάτρας. Επιπλέον, πολύ σημαντικό σημείο, είναι οι προσπάθειες που πρέπει να γίνονται από τους υπεύθυνους για να επιλύουν και να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα που προκύπτουν ώστε να προωθείται η ανάπτυξη όλης της πόλης με ισορροπημένο τρόπο.

Προκειμένου η πόλη της Πάτρας, όπως και κάθε πόλη, να αναλάβει τη φιλοξενία μιας αθλητικής διοργάνωσης όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες θα πρέπει να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες ενέργειες από τους αρμόδιους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς η δράση τους είναι καταλυτική για να επιτευχθεί η φιλοξενία και η όσο το δυνατόν καλύτερη διοργάνωση των Αγώνων. Αυτό συνέβη και με τη διοργάνωση για το καλοκαίρι του 2019 στην Πάτρα. Γενικά, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει καίριο ρόλο, καθώς είναι υπεύθυνη για κάθε πρόβλημα που έχουν να αντιμετωπίσουν οι κάτοικοι μιας πόλης είτε αφορά την κοινωνία, είτε την οικονομία είτε τον πολιτισμό, και να δώσουν λύσεις και βοήθεια όπου κρίνεται απαραίτητο. Ομοίως, και στην περίπτωση που μελετήσαμε, λοιπόν, η Τοπική Αυτοδιοίκηση της Πάτρας πραγματοποίησε όλες τις απαραίτητες ενέργειες, προκειμένου να φτάσει τα ευρωπαϊκά δεδομένα, να ολοκληρώσει με επιτυχία τη φιλοξενία της διοργάνωσης να επιφέρει θετικά οφέλη στους κατοίκους της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής, αλλά και να κατορθώσει η Πάτρα να δυναμώσει της θέση της.

Τα ευρήματα και οι παρατηρήσεις της μελέτης που πραγματοποιήσαμε, μπορούν να αποτελέσουν ένα εργαλείο χρήσιμο για να έχουν τη δυνατότητα μελλοντικά οι επόμενες πόλεις που θα θελήσουν να φιλοξενήσουν μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, όπως είναι οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες, να ελέγξουν κατά πόσο είναι δυνατόν να προβλεφθούν τα οικονομικά οφέλη, αν τους συμφέρει να αναλάβουν μια τέτοια αθλητική διοργάνωση με βάση την οικονομία που έχουν, αν τα τελικά οφέλη υπερτερούν σε σύγκριση με το απαιτούμενο κόστος και γενικότερα ποια είναι τα οφέλη που προκύπτουν από μια αθλητική διοργάνωση στον τομέα του αθλητισμού, του τουρισμού και του πολιτιστικού, ώστε να λάβουν την τελική τους απόφαση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

AROUND THE RINGS. (2015, 08 09). Ανάκτηση 03 15, 2019, από Mediterranean Beach Games Pescara 2015: <http://aroundtherings.com>

Atci, D., Unur, K., & Gürsoy, D. (2016). The impacts of Hosting Major Sporting Events: Resident's Perceptions of the Mediterranean Games 2013 in Mersin. (I. R. Marketing, Επιμ.) *Econ Journals* , 6 (1), σσ. 139-145.

Bird, G. (2005). Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers. 1-14. United Kindom: UNEP and WTO.

CIJM. (2019, Φεβρουάριος). (Σήμα εκκίνησης για τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες «Πάτρα 2019») Ανάκτηση από Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγωνισμάτων: <http://cijm.org.gr/sima-ekkinisis-gia-toys-paraktioys-mesogeiakoys-agonis-patra-2019/?lang=el>

CIJM. (2019). (Στο ρυθμό των των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων κινείται η Πάτρα) Ανάκτηση από Διεθνής Επιτροπή Μεσογειακών Αγώνων: <http://cijm.org.gr/sto-rythmo-ton-ton-paraktion-mesogeiakon-agonon-kineitai-i-patra/?lang=el>

clickatlife.gr. (n.d.). Ανάκτηση από Ολυμπιακοί Αγώνες: τα σημαντικότερα γεγονότα από το 1896 ως το 2012: <https://www.clickatlife.gr/your-life/story/10612>

Cohen, E. (2014, November 11). "Alternative Toyrism" - A Critique. (T. & Group, Επιμ.) *Tourism Recreation Research* , 12 (2), σσ. 13-18.

Comitato Olimpico Nazionale Italiano (CONI). (2015, July 19). Ανάκτηση 03 20, 2019, από Presented the first edition of Mediterranean Beach Games: <http://www.coni.it>

Daniels, M. J. (2006). CENTRAL PLACE THEORY AND SPORT TOURISM IMPACTS. *Annals of Tourism Research* , 34 (2), σσ. 332-347.

EUROPEAN OLYMPICS COMITTEES. (n.d.). Ανάκτηση 03 15, 2019, από THE 1ST MEDITERRANEAN BEACH GAMES ARE COMING TO PESCARA: <http://www.eurolympic.org>

Gil, O., & Navarro, C. (2013, June 25). Innovations of Governance in Cities and Urban regions: Smart Cities in China, Iskandar (Malaysia) , Japan, New York and Tarragona (Spain)1. *9th Transatlantic Dialog: Rebuilding Capacities for Urban Governance* , 1-30.

Hello net. (n.d.). Ανάκτηση από http://hellonet.teithe.gr/GR/aboutgreece/more/olympic_games_gr.htm

Hinch, T. D., Higham, J. E., & Moyle, B. D. (2016). Sport tourism and sustainable destinations: foundations and pathways. *Journal of Sport & Tourism* , 20 (3-4), σσ. 163-173.

International Committee of the Mediterranean Games. (n.d.). Ανάκτηση από <http://cijm.org.gr>

LEFT.gr. (2017, 09 01). Ανάκτηση από <https://left.gr/news/katatethike-o-fakelos-tis-patras-gia-toys-paraktioys-mesogeiaikoys-agonas-2019>

LEFT.gr. (2017, 10 13). Ανάκτηση από <https://left.gr/news/h-patra-diorganotria-poli-ton-paraktion-mesogeiakon-agonon-toy-2019>

newsbomb. (2016, 08 22). Ανάκτηση 01 25, 2019, από <https://www.newsbomb.gr>

ÖZSOY, S. (2013, April). The First Mediterranean Games and Turkey with Its Reflections on the Newspapers. *Journal of Social Sciences* , 3, σσ. 71-80.

Paratore, T. (n.d.). *THE LEGACY OF THE MEDITERRANEAN GAMES*. Ανάκτηση από CIJM: <http://cijm.org.gr/wp-content/uploads/2017/12/the-legacy-of-the-mediterranean-games.pdf>

SPORTIN. (2019, 02 11). Ανάκτηση από Best Sports Voice: <https://sportin.gr/article/entyposiaki-antapokrisi-ton-ethelonton-gia-toys-mesogeiaikoys-paraktioys-tis-500-eftasan-oi>

sports exelixis. (n.d.). Ανάκτηση Φεβρουάριος 2019, από <https://www.sportsexelixis.gr/ypiresies/athlitikos-tourismos/>

sportsland. (2015, 08 27). Ανάκτηση 03 15, 2019, από <http://sportsland.gr>

Tempo24. (2018, 03 04). Ανάκτηση από <https://tempo24.news/eidisi/168641/patra-ayta-ta-athlimata-tha-ginoyn-stoys-mesogeiaikoys>

THE BEST news. (2017, 10 01). Ανάκτηση από Τι είναι, πόσο κοστίζουν οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες - Ποια τα οφέλη για την Πάτρα- Τι έγινε στο παρελθόν: <http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/458545>

The Three Pillars of Sustainability. (2014). Ανάκτηση 01 15, 2019, από [thwink.org: http://www.thwink.org/sustain/glossary/ThreePillarsOfSustainability.htm](http://www.thwink.org/sustain/glossary/ThreePillarsOfSustainability.htm)

theodoros. (2014, November). *MOUNTAIN SPORTS*. Ανάκτηση από <http://www.mountain-sports.gr>

thwink.org. (2014). Ανάκτηση 01 17, 2019, από Sustainability: <http://www.thwink.org/sustain/glossary/Sustainability.htm>

Andranovich, G., Burbank, M. J., & Heying, C. H. (2001). OLYMPIC CITIES:Lessons Learned from Mega-Event Politics. *JOURNAL OF URBAN AFFAIRS* , 23 (2), σσ. 113–131.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αργυρού, Α. (2018, 07 02). *Πολίτης*. Ανάκτηση 02 17, 2019, από <http://politis.com.cy>

Βαρβαρέσσος, Σ. (2007). Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός - Προγραμματισμός. *Διοίκηση και Οικονομία* , 4 (180), σ. 15.

Γονιάδης, Γ., & Λαμπρίδη, Μ. (2015, Οκτώβρης 18). Εισαγωγή στη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.

Διακομιχάλης, Μ. Ν. (2009). *Ο ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ*. Αθήνα: Σταμούλης Αθ. .

Εμπορικός & Εισαγωγικός Σύλλογος Πατρών. (2017, 10 16). Ανάκτηση από <https://eesp.gr>

Ζαχαρίας, Σ. (2016, 08 18). Ανάκτηση 02 10, 2019, από ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ: <https://deltanews.eu>

Ηλιάδη, Β. Κ. (n.d.). *Ματιά*. Ανάκτηση από Η ανάπτυξη του Αθλητισμού στην Αρχαία Ελλάδα (Ολυμπιακοί Αγώνες): http://www.matia.gr/7/78/7806/7806_2_13.html

Κιλιπέρης, Φ. Ε. (2009). Εισαγωγή στο θέμα της Αειφόρου Τουριστικής Ανάπτυξης. Στο Φ. Ε. Κιλιπέρης, *Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη* (1η εκδ., σ. 192). Θεσσαλονίκη.

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΚΤΙΟΙ ΑΓΩΝΕΣ. (n.d.). Ανάκτηση από <http://cijm.org.gr>

Μεσογειακοί Παράκτιοι Αγώνες PATRAS 2019. (2019). Ανάκτηση από <https://www.mbgpatras2019.gr/>

Παπανίκος, Γ. Θ. (1999). Ολυμπιακοί Αγώνες και Οικονομία. Στο Γ. Θ. Παπανίκος, *Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και οι Επιπτώσεις στον Ελληνικό Τουρισμό* (σ. 110). Αθήνα: Athens Institute for Education and Research (ATINER).

σαν σήμερα. (n.d.). Ανάκτηση από Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων: <https://www.sansimera.gr/articles/545>

σαν σήμερα. (n.d.). Ανάκτηση από <https://www.sansimera.gr>

Σβορώνου, Ε., & Συμβουλίδου, Μ. (2009). Μέθοδοι και Εργαλεία Σχεδιασμού των Εναλλακτικών και Ειδικών Μορφών Τουρισμού. Στο Μ. Σωτηριάδης, & Ι. Φάρσαρη, *Εναλλακτικές και Ειδικές Μορφές Τουρισμού. Σχεδιασμός, Management και Marketing* (σσ. 81-105). Αθήνα: Introbooks.

Σφακιανάκης, Μ. Κ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*. Αθήνα: Ελλην.

Τσόλης, Ά. (2017, 09 08). *insider.gr*. Ανάκτηση 02 20, 2019, από Ο αθλητικός τουρισμός μπορεί και πρέπει να παίξει σημαντικό ρόλο: <https://www.insider.gr>

ΧΟΛΙΔΗΣ, Κ. (2017, 10 13). Ανάκτηση 04 17, 2019, από <https://www.sport24.gr/Sports/OtherSports/sthn-patra-oi-paraktioi-mesogeiakoi-agwnes-toy-2019.4889686.html>

Χολίδης, Κ. (2017, 10 13). *SPORT24*. (Στην Πάτρα οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες του 2019) Ανάκτηση από <https://www.sport24.gr/Sports/OtherSports/sthn-patra-oi-paraktioi-mesogeiakoi-agwnes-toy-2019.4889686.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις οι οποίες σχετίζονται με τους Παράκτιους Μεσογειακούς Αγώνες που θα διεξαχθούν τον Αύγουστο του 2019 στην Πάτρα.

1) Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες είναι μια μεγάλη αθλητική δραστηριότητα η οποία περιλαμβάνει αθλήματα που διεξάγονται στη θάλασσα ή/και στην παραλία. α) Ποια αθλήματα θα διεξαχθούν στους Παράκτιους Αγώνες στην Πάτρα το καλοκαίρι του 2019? β) Με βάση ποια κριτήρια επιλέχθηκαν τα τελικά αθλήματα; γ) Σε ποιες παραλίες και θάλασσες της Πάτρας θα διεξαχθούν τα παραπάνω αθλήματα;

2) Για την αποτελεσματική διεξαγωγή των αθλημάτων και κατ' επέκταση την επιτυχία της διοργάνωσης στην Πάτρα, απαιτούνται κάποιες εγκαταστάσεις. α) Ποιες είναι αυτές οι εγκαταστάσεις που έχουν ήδη γίνει και ποιες αυτές που πρόκειται να γίνουν; β) Το κόστος που χρειάστηκε για αυτές τις εγκαταστάσεις ήταν στα πλαίσια του προϋπολογισμού σας; γ) Από ποιον καλύφθηκε το κόστος;

3) Θεωρείται ότι το τελικό όφελος που θα προκύψει από τη διοργάνωση των Παράκτιων Αγώνων στην Πάτρα θα είναι μεγαλύτερο από το συνολικό κόστος που χρειάστηκε για τη φιλοξενία τους;

4) Οι έμποροι/οι επιχειρηματίες της Πάτρας και η πόλη της Πάτρας υπήρξαν σε άμεση αλληλεπίδραση; Διαδραμάτισαν καίριο ρόλο σε συνεργασία με τους φορείς της πόλης της Πάτρας στην επιτυχή έκβαση για το εγχείρημα της φιλοξενίας των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων;

5) Με ποιους τρόπους αυτή η μεγάλη αθλητική διοργάνωση μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της πόλης της Πάτρας και ευρύτερα στην ανάπτυξη του Νομού της;

6) Οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες είναι ένα πολύ σημαντικό αθλητικό γεγονός το οποίο σηματοδοτεί αθλητικές, πολιτιστικές και οικονομικές αλλαγές/αποτελέσματα τόσο στην πόλη φιλοξενίας όσο και στο νομό και στην περιφέρειά της. α) Ποιες αλλαγές αναμένεται να επέλθουν στον τουρισμό, στην οικονομία και στον αθλητισμό; β) Με ποιον τρόπο πιστεύεται ότι θα προκληθούν αυτές οι αλλαγές;

- 7) Ποια είναι τα στοιχεία της πόλης της Πάτρας που σε συνδυασμό με τη διαφήμιση που θα επέλθει μέσα από τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων θα μπορέσει να προσελκύσει τους τουρίστες να την επισκεφθούν;
- 8) Σε γενικές γραμμές, ποια είναι τα οφέλη που θα έχει η Πάτρα και οι δημότες της μέσα από τη διοργάνωση των Παράκτιων Μεσογειακών Αγώνων;
- 9) α) Τι προσφέρουν οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες και η πόλη της Πάτρας δήλωσε υποψηφιότητα για να τους διοργανώσει/φιλοξενήσει; β) Μέσα από αυτήν τη φιλοξενία μπορεί η Ελλάδα να αποδείξει πως παρά την περίοδο της κρίσης που βιώνει μπορεί να αναλάβει μια τόσο μεγάλη διοργάνωση όπως οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες;
- 10) Ποια χαρακτηριστικά διαθέτει η πόλη της Πάτρας ώστε να μπορεί να διοργανώσει με επιτυχία μια τόσο μεγάλη αθλητική διοργάνωση όπως οι Παράκτιοι Μεσογειακοί Αγώνες;
- 11) Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε; Είτε θετικό είτε αρνητικό.